İŞKUR

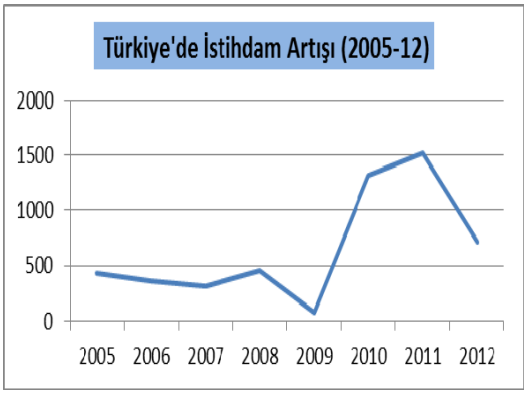

2012 II. Dönem TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ

Basım Yeri
Gökçe Ofset Matbaacılık
İvedik Organize Sanayi Bölgesi Ağaçişleri Sanayi Sitesi
21. Cad. 599. Sokak No:22 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0312 395 93 37

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ (2012-II. DÖNEM)

SUNUŞ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2012 yılı Eylül-Ekim aylarında Genel Müdürlüğümüz ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 65 bin 723 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 53 bin 194'tür. Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2012 yılı II. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır.81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Dr. Nusret YAZICI

Genel Müdür

TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORUNU HAZIRLAYANLAR

Abdullatif GÖKDERE	**: İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanı**
Aydın ALABAŞ	**: İstihdam Uzmanı**
Ferudun KAYA	**: İstihdam Uzmanı**
Mehmet BAYHAN	**: İstihdam Uzmanı**
Sinan OK	**: İstihdam Uzmanı**
Berat Mustafa ÖZEN	**: İstihdam Uzman Yrd.**
Doğanay Nafiz İLHAN	**: İstihdam Uzman Yrd.**
Volkan ÖZ	**: İstihdam Uzman Yrd.**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ vii
TABLOLAR LİSTESİ xi
GRAFİKLER LİSTESİ xiii
KISALTMALAR xiv
GİRİŞ xv

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

1.1. DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI 2
1.2 TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI 6
1.2.1. Ekonomik Göstergeler 6
1.2.2. Nüfus Göstergeleri 7
1.2.3. Genel İşgücü Göstergeleri 13
1.2.4. Eğitim Durumuna Göre Temel İşgücü Piyasası Verileri 19
1.2.5. Cinsiyete Göre İstihdam Eğilimleri 22
1.2.6. İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler 23
1.2.7. Meslek Gruplarına Göre İstihdam Edilenler 26
1.2.8. Kayıt Dışı İstihdam 27
1.2.9. Genç İşgücü Göstergeleri 31
1.2.10. İşyeri Kayıtları 32
1.2.11. İŞKUR'a Kayıtlı İşgücü Verileri 40

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

2.1.AMAÇ VE YÖNTEM 58
2.1.1.Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 60
2.1.2.Tahmin ve Notasyonlar 62
2.2.MEVCUT İSTİHDAM 63
2.3.AÇIK İŞLER 67
2.4.TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 77
2.5.2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR 82
2.6.GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 83
2.6.1. İstihdam Değişim Beklentisi 83
2.6.2. İstihdam Artışı Beklenen Meslekler 86
2.6.3. İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler 87

SONUÇ 90

KAYNAKÇA 95

EKLER 97

Ek 1- İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 98
Ek 2- Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 102
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 103
Ek 4- İl Düzeyinde Temel İşgücü Piyasası Göstergeleri, (Bin Kişi) (2 Ekim 2011) 110
Ek 5- İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011) 112

TABLOLAR LİST ESİ

Tablo 1: Dünyada İşgücü Piyasası Eğilimleri 3
Tablo 2: Dünyada İşsizlik Oranları (2003-2012) 4
Tablo 3: Türkiye'de Yaş Grupları ve Eğitim Düzeyine Göre Nüfusun Dağılımı (2012) 10
Tablo 4: Türkiye İşgücü Piyasasında Temel Göstergeler (2004-2012) 13
Tablo 5: Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu, (Bin Kişi), (2012) 18
Tablo 6: İş Arama Sürelerine Göre İşsizler, (Bin Kişi) (2012) 19
Tablo 7: Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik, 15+ Yaş, (2012) 20
Tablo 8: Eğitim Durumuna Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı, 15+ Yaş, (Bin Kişi) (2012) 21
Tablo 9: İşteki Durumuna Göre İstihdam (2004-12) 24
Tablo 10: İşteki Duruma Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı, 15+ Yaş, (Bin Kişi) (2012) 26
Tablo 11: İstihdamda Kayıt Dışılık (2004-2012) 27
Tablo 12: İstihdamda Kayıt Dışılık Tarımiçi-Tarımdışı (2004-2012) 28
Tablo 13: SGK'ya Kayıtlı İşyerleri (2012-Ocak) 34
Tablo 14: SGK'ya Kayıtlı Çalışanlar -(4/a) (2012-Ocak) 37
Tablo 15: Eğitim Durumuna Göre Başvurular (2011-12) 40
Tablo 16: Başvuruların Mesleklere Göre Dağılımı (2011-12) 41
Tablo 17: Başvuruların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2012) 42
Tablo 18: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2011-12) 43
Tablo 19: Kayıtlı İşsizlerin Bekleme Süreleri (2012) 43
Tablo 20: Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı (2012) 44
Tablo 21: Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı (2012) 45
Tablo 22: Açık İşler (2012-2012) 46
Tablo 23: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 2011-2012 46
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşler (2012) 47
Tablo 25: İktisadi Faaliyetlere Göre Açık İşler (2012) 47
Tablo 26: Sosyal Durumlarına Göre Açık İşler (2012) 48
Tablo 27: İşe Yerleştirme (2002-2012) 48
Tablo 28: Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirme (2012) 49
Tablo 29: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme (2011-12) 49
Tablo 30: Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirme (2012) 50
Tablo 31: İktisadi Faaliyetlere Göre İşe Yerleştirme (2012) 51
Tablo 32: Sosyal Durumlara Göre İşe Yerleştirme (2012) 51
Tablo 33: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2012) 52
Tablo 34: Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler (2012) 53
Tablo 35: Yaş Gruplarına göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler (2012) 54
Tablo 36: İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-12) 59
Tablo 37: İşgücü Piyasası Talep Araştırması Örneklemi 61
Tablo 38: İşyeri Büyüklüklerine Göre Çalışanların Dağılımı 63
Tablo 39: Çalışanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 65
Tablo 40: En Çok Çalışılan Meslekler 66
Tablo 41: Açık İşlerin Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı 68
Tablo 42: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Görünümü 69
Tablo 43: Açık İş Verilen Meslekler ve Bu Mesleklere İlişkin Sayısal Veriler 70

Tablo 44: Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyleri 73
Tablo 45: Açık İş Arama Kanallarının Dağılımı 76
Tablo 46: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Belirtildiği Sektörler 77
Tablo 47: Teminde Güçlük Çekilen Meslek Grupları 78
Tablo 48: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler 79
Tablo 49: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 81
Tablo 50: İşe Giren ve Çıkanların Sektörlere Göre Dağılımı 82
Tablo 51: Sektörlere göre 2012 yılı sonu ve 2013 yılı haziran sonu itibariyle Net İstihdam Beklentisi 84
Tablo 52: Sektörlere göre 2012 yılı sonu ve 2013 yılı haziran sonu itibariyle Net İstihdam Beklentisi 85
Tablo 53: En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek 86
Tablo 54: En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek 87

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Yıllar İtibariyle Büyüme Hızları (2002-2011) 6
Grafik 2: Kişi Başına GSYH (2002-2015) 7
Grafik 3: 2012 Yılı Türkiye Geneli Nüfus Piramidi 8
Grafik 4: Seçilmiş Yıllar İtibariyle Yaş Bağımlılık Oranı 9
Grafik 5: Türkiye'de Ortanca Yaş 9
Grafik 6: Seçilmiş Yıllarda Okullaşma Oranı 12
Grafik 7: Üniversite Sayısı (2002-2012) 12
Grafik 8: Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranı, (%) (2004-12) 14
Grafik 9: Yıllar İtibariyle İstihdam Oranı, 2004-12, Erkek, Kadın, Genel (%) (2004-12) 15
Grafik 10: Yıllar İtibariyle Türkiye Geneli İşsizlik Oranı, (%) (2004-12) 15
Grafik 11: Genel ve Tarım Dışı İşsizlik Oranları, (%), (2012) 16
Grafik 12: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, (%), (2012) 17
Grafik 13: Türkiye Geneli Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, (%), (2012) 18
Grafik 14: Eğitim Durumuna Göre Genel, Kadın, Erkek İstihdam Oranı, (%) (2012) 20
Grafik 15: Eğitim Durumuna Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı,(%), (2012) 21
Grafik 16: Cinsiyete Göre Tarım ve Tarım Dışı İstihdamın Dağılımı, (%) (2004-12) 22
Grafik 17: Cinsiyete Göre Yaş Gruplarının İstihdam Oranları, (%) (2004-12) 23
Grafik 18: İşteki Duruma Göre Kadın İstihdamı, (%)(2004-12) 25
Grafik 19: İşteki Duruma Göre Erkek İstihdamı, (%)(2004-12) 25
Grafik 20: Türkiye Geneli Meslek Gruplarına Göre İstihdam, (%) (2012) 27
Grafik 21: Kayıt Dışı İstihdamın Seyri, Genel, Tarım, Tarım Dışı, (%) (2004-12) 29
Grafik 22: Sektörel Kayıt Dışı Çalışma Oranı, (%) (2012) 29
Grafik 23: Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıt dışı İstihdam Oranı, 2012, (%) 30
Grafik 24: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre Kayıt Dışılık, %, 2012 30
Grafik 25: Türkiye Geneli İşteki Duruma Göre Kayıt Dışılık, (%), (2012) 31
Grafik 26: Türkiye Geneli Gençlerin Çalıştıkları Sektörler,(%) (2012) 32
Grafik 27. Çalışanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (%) 65
Grafik 28. Açık İşlerin Sektörel Dağılımı 67
Grafik 29: Açık İşlerin Talep Edilen Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı 71
Grafik 30: Açık İşlerde talep Edilen Beceriler 72
Grafik 31: Açık İşlerin Aranma Kanalları 75
Grafik 32: Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 80

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İO: İşsizlik Oranı

İKO: İşgücüne Katılma Oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetleri İstatistikî Sınıflaması)

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

OVP: Orta Vadeli Plan

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

İşgücü piyasası emek arzı ve emek talebinin buluştuğu piyasadır. Bu piyasada talep boyutunu işverenler oluştururken arz boyutunu ise işgücü oluşturmaktadır. Talep yönüyle belirli bir ücret ve çalışma koşulları sunulurken arz yönüyle de mesleki beceri ve yetkinlikler sunulmaktadır. İşgücü Piyasası Analizi (İPA), işgücü piyasasının yapısını, işverenler ve işgücü arasındaki dinamik ilişkileri ortaya koyan çalışmalardır. İşgücü piyasası analizi; sayısal ve niteliksel göstergelerle işgücü piyasalarına katılımı, katılanların beceri setini, bugün için gereken becerileri, gelecekte hangi meslekler için ne tür becerilerin gerektiğini ve günümüz ihtiyaçları ile işgücünün nitelikleri arasındaki farkı hem ülke genelinde hem de yerel düzeyde ortaya koyan çalışmalardır.

İşgücü arz ve talebi arasında uyumun sağlanmasında işgücü piyasasının önemli aktörlerinden biri olan Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü işgücü piyasası araştırma ve analiz faaliyetlerini periyodik olarak sürdürmektedir. 4904 sayılı Yasa gereği yerine getirilmesi gereken bir görev olarak işgücü piyasası analizleri, İŞKUR Stratejik Planına göre ülke geneli için yılda en az iki kere, il geneli için ise en az bir kere yapılacaktır.

İPA çalışmaları başta İŞKUR olmak üzere işgücü piyasasının tüm aktörlerinin önem vermeleri gereken araştırmalardır. İŞKUR kapsamında, aktif istihdam programlarının (AİP) piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda planlanabilmesi, açılan işgücü yetiştirme kurslarının işverenin aradığı mesleklere yönelik olması, piyasada karşılanamayan meslekler için mesleki anlamda işgücü arzı oluşturulması etkin piyasa analizleri ile olabilir. İŞKUR dışında da -hizmet üreten kamu kurum/kuruluşları başta olmak üzere- sosyal politika alanıyla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar işgücü piyasasındaki eğilimleri dikkate almalıdır. İŞKUR açısından nasıl "piyasada ihtiyaç duyulmayan bir meslekte kurs açılması" kaynakların etkin kullanılmaması ise aynı şekilde "ihtiyaç duyulan bir meslekte kurs açılmaması" da bir ekonomik kayıptır.

İşgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenen becerileri tespit etmek, temininde güçlük çekilen meslekleri tespit etmek, geçmiş ve gelecek dönemlerde istihdam artışı veya azalışı eğilimlerini belirlemek amacıyla İŞKUR tarafından işyerlerine 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında "Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulanmıştır. İşyeri adres ve genel bilgileri dışında soru formu 12 sorudan oluşmuştur. Bu çalışmada temel amaç işgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişmeleri izleyerek, bu değişim ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak ve alınması gerekli önlemlere esas teşkil edecek verileri derlemektir.

Bu çerçevede, 10 Eylül–31 Ekim 2012 tarihleri arasında il, ülke ve 17 NACE sektörü düzeyinde tahmin verebilmek için TÜİK işyeri kayıt sisteminden 81 ilden belirlenen işyerlerine ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretler büyük oranda müstakilen iş arayan ve işverenlere danışmanlık yapmak üzere istihdam edilen İş ve Meslek Danışmanı personeli tarafından yapılmıştır. 66 ilde 10+ istihdamlı işyerlerine tamsayım yapılırken işyeri sayısı en fazla olan 15 ilde de örneklem ile seçilen işyerlerine gidilmiştir. Toplam ulaşılan işyeri sayısı 53 bin 194'tür.

Türkiye İşgücü Piyasası Analizi kapsamında meslek sınıflandırması ISCO 08'le uyumlu Türk Meslekler Sözlüğü (TMS), ekonomik faaliyet kolları (EFK) sınıflandırması ise Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE Rev2.0) esas alınmıştır.

Türkiye İşgücü Piyasası Analiz Raporu üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde işgücünün arz yapısı hakkında dünyada ve Türkiye'deki eğilimlere kısaca değinilmiştir. İkinci bölümde Türkiye işgücü piyasasının arka planı ve arz yapısı hakkında değerlendirmeler yapılmış ve son bölümde "Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" ile derlenen verilerin sonuçları yorumlanmıştır. Sonuç bölümünde ise genel öneri ve değerlendirmeler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

1.1. DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

Dünya genelinde işgücü piyasası, 2007 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayan ve olumsuz etkileri hala devam eden ekonomik krizin etkisindedir. İnsanların gelir ve yaşam koşullarını doğrudan etkileyen işsizlik oranlarının artması, istihdam ve sosyal güvenlik koşullarının kötüleşmesi, işletmelerin kapanması krizin işgücü piyasasına olumsuz etkileri arasında sıralanabilir. OECD İstihdam Görünüm Raporuna (2012)göre; ekonomik kriz istihdam artışını engellemiş, işsiz sayısını, işsizlik oranını ve işsiz kalma süresini arttırmış ve çalışan işgücünün istihdamda tutulabilmesi için ödenen kısa çalışma ödeneği benzeri harcamaları arttırmıştır. Ekonomik kriz, kısa dönemli işgücü talebinin meslek ve beceri yönüyle, zamanında ve güvenilir bir şekilde ölçülmesinin ne kadar önemli olduğunu bir daha ispatlamıştır. İstihdamın korunması ve niteliklerinin geliştirilebilmesi, yeni açık işlerin meslek ve beceri açısından tam karşılanabilmesi, işe başlatabilme için gerekli mesleki yönlendirmenin yapılabilmesi bahsi geçen işgücü talebinin gerçekçi ve periyodik olarak ölçülmesiyle doğrudan ilişkilidir.

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Dünya Ekonomik Görünümü (Ocak 2013) raporuna göre 2012 yılında önceki yıla göre dünya ekonomisi ve dünya ticaret hacmi daha az büyüme göstermiştir. 2011 yılında % 3,9 büyüme gösteren ekonominin 2012 yılı gerçekleşmesi % 3,2 düzeyinde olmuştur. Her ne kadar 2013 ve sonrası dünya geneli için ılımlı projeksiyonlar çizilmişse de özellikle Euro Bölgesinde ekonomik büyümenin 2014 yılına kadar öngörülmemesi Avrupa'da işsizlikle mücadelenin daha zor olacağının işaretidir. OECD'nin raporuna göre de işgücü piyasasındaki durgunluğun aşılması ve başta işsizlik olmak üzere işgücü temel göstergelerinin kriz öncesi seviyelere olumlu anlamda dönmesi, öncelikle Avrupa'daki makro ekonomik durumun hızlı bir şekilde düzelmesine bağlıdır. Burada öncelikler, talep yönüyle "yeni işler yaratmaya" arz yönüyle de "işsizlerin işsizlik süresinin azaltılmasına" odaklanmalıdır. Bu iki "öncelikle" bağlantılı olarak en temel araç, aktif işgücü piyasası politikalarının kilit rolüdür.

Ekonomik krizin ortaya çıkardığı başka bir durum Kamu İstihdam Kurumları'nın (KİK) sadece işgücü piyasasının sıradan bir aktörü olmadığı, aynı zamanda -etkin olması şartıyla- bütün piyasaları etkilediği gerçeğidir. Kriz döneminde gerek işsizlik sigortası, kısa çalışma, toplum yararına çalışma gibi pasif ve pasif benzeri işgücü piyasası politikaları ve gerekse danışmanlık, mesleki eğitim faaliyetleri ve işe yerleştirme gibi aktif işgücü piyasası politikalarıyla KİK'ler, krizin olumsuz etkilerini azaltmada hayati rol üstlenmiştir. KİK'lerin özellikle bahsi geçen AİP'leri etkin şekilde uygulayabilmesi etkin işgücü piyasası analizleri ile mümkün olacaktır. ILO'nun 2013 yılı Küresel İstihdam Eğilimleri raporuna göre; dünya genelinde daha yoğun bir "iş-sizlik" krizinin önlenebilmesi ve istihdam koşullarında kötüleşmenin yavaşlatılması ancak daha çok iş yaratılmasıyla mümkün olabilir. Mevcut ekonomik kriz durumu aşılsa bile işsizlik oranlarının 2016 yılına kadar düzelme gösterebilmesi pek mümkün görünmemektedir. Krizin -özellikle gençlerde- işsizliği derinleştiriyor oluşu çözümü daha zor birçok soruna neden olmaktadır. Ekonomik büyümenin dünya genelinde 2012 yılı için çok zayıf olduğu dikkate alındığında istihdam odaklı yatırımların önemi daha net anlaşılacaktır. İşgücü piyasası politikalarının makro politikalardan etkilendiği gerçeğinin ötesinde, teşvik politikalarının tümüyle istihdam odaklı olması gerektiği

vurgulanmaktadır. İşgücü piyasasının etkin şekilde gözlenmesi ve kısa-orta vadede piyasanın ihtiyaçlarına yönelik politikaların hızlıca oluşturulması bu alandaki aktörlerin temel görevi olmalıdır. Hem OECD hem de İLO raporlarında iş hayatına yeni atılacaklar için önemli bir vurgunun, 2012 yılında Tür kiye'de de uygulaması yoğunlaştırılan, işbaşı eğitim programlarına yapıldığı görülmektedir.

Tablo 1: Dünyada İşgücü Piyasası Eğilimleri

Dünya								Türkiye
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Ekonomik Büyüme	4,7	5,2	3,0	-0,7	5,1	3,9	3,2	2,9
Nüfus (Milyon)	6.122	6.661	6.739	6.817	6.895	6.974	7.010	75,6
İşgücüne Katılma Oranı (İKO)	65,2	64,8	64,6	64,3	64,1	64,1	64,1	50
Kadın İKO (%)	52	52	51,7	51,4	51,2	51,1	51,1	29,5
Erkek İKO (%)	78,6	77,6	77,5	77,3	77,1	77,1	77,1	71
İstihdam Artış Oranı (%)	1,8	1,7	1,1	0,4	1,4	1,5	1,3	2,9
İstihdam Oranı (%)	61,2	61,3	61	60,3	60,3	60,3	60,3	45,4
Kadın İstihdam Oranı (%)	48,6	49	48,7	48,1	47,9	47,9	47,9	26,3
Erkek İstihdam Oranı (%)	73,8	73,6	73,3	72,6	72,6	72,7	72,7	65
İstihdamın Sektörel Dağılımı(%)	100	100	100	100	100	100	100	100
Tarım	40,5	35,5	35	35	34	33,3	33,5	24,5
Sanayi	20,4	22,1	22,1	21,8	22,1	22,6	22,5	26
Hizmetler	39,1	42,4	42,9	43,2	43,9	44,1	44,0	49,5
İşsiz Sayısı (Milyon)	174.9	169.0	175.7	198.4	194.6	193.1	197.3	2.5
Kadın	72.9	71.8	73.7	81.4	81.7	81.1	82.7	0.8
Erkek	102.0	97.2	102.0	117.0	113.0	112.0	114.6	1.6
Genç (15-24)	72.8	70.4	71.0	76.2	74.7	73.2	73.8	0.7
İşsizlik oranı (%)	6,3	5,4	5,6	6,2	6	5,9	5,9	9,2
Kadın	6,6	5,7	5,8	6,4	6,3	6,2	6,2	10,8
Erkek	6,1	5,2	5,4	6,1	5,8	5,7	5,7	8,5
Genç	12,7	11,6	11,8	12,8	12,6	12,4	12,6	17,5

Kaynak: İLO, IMF, OECD, UN, TÜİK

Küresel İstihdam Eğilimleri raporuna göre 2012 yılında dünya işsizlik oranı yaklaşık % 6 düzeyindedir. Önceki yıllara benzer bir şekilde 2012 yılında da kadın işsizlik oranı (%6,2) erkek işsizlik oranından (%5,7) daha yüksek gerçekleşmiştir

Gençlerde işsizlik oranı dünya genel ortalaması olarak % 12,6 düzeyinde, Avrupa Birliği ve Gelişmiş ekonomilerde yaklaşık % 18 düzeyinde, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da % 24-28 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2012 yılı için 197,3 milyon işsizin olduğu ifade edilen Raporda, bu işsizlerin 82,7 milyonunun kadın ve 73,8 milyonunun genç olduğu belirtilmiştir. Gereken önlemler alınamaz ise 2017 yılına gelindiğinde işsiz sayısının 2007 yılına göre 40 milyondan fazla artabileceği ILO'nun projeksiyonları arasındadır.

Tablo 2: Dünyada İşsizlik Oranları (2003-2012)

Ülke	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İspanya	11,4	10,9	9,2	8,5	8,3	11,3	18,0	20,1	21,7	25,0
Yunanistan	9,7	10,5	9,9	8,9	8,3	7,7	9,5	12,6	17,7	:
İrlanda	4,6	4,5	4,4	4,5	4,7	6,4	12,0	13,9	14,7	14,8
Slovakya	17,7	18,4	16,4	13,5	11,2	9,6	12,1	14,5	13,6	14,0
Hırvatistan	14,2	13,7	12,7	11,2	9,0	8,4	9,1	11,8	13,5	15,8
Portekiz	7,1	7,5	8,6	8,6	8,9	8,5	10,6	12,0	12,9	15,7
Estonya	10,1	9,7	7,9	5,9	4,6	5,5	13,8	16,9	12,5	:
Bulgaristan	13,7	12,1	10,1	9,0	6,9	5,6	6,8	10,3	11,3	12,2
Euro Alanı	9,0	9,3	9,2	8,5	7,6	7,6	9,6	10,1	10,2	11,4
AB-27	9,1	9,3	9,0	8,3	7,2	7,1	9,0	9,7	9,6	10,5
Fransa	8,9	9,3	9,3	9,2	8,4	7,8	9,5	9,7	9,6	10,3
Polonya	19,7	19,1	17,9	13,9	9,6	7,0	8,1	9,6	9,6	10,2
ABD	6,0	5,5	5,1	4,6	4,6	5,8	9,3	9,6	8,9	8,1
Türkiye	10,5*	10,8*	9,2	8,7	8,8	9,7	12,5	10,7	8,8	:
İtalya	8,4	8,0	7,7	6,8	6,1	6,7	7,8	8,4	8,4	:
OECD	7,0	6,9	6,6	6,1	5,6	6,0	8,1	8,3	8,0	8,0**
İngiltere	5,0	4,7	4,8	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8	8,0	:
Danimarka	5,4	5,5	4,8	3,9	3,8	3,4	6,0	7,5	7,6	7,7
Romanya	6,8	8,0	7,2	7,3	6,4	5,8	6,9	7,3	7,4	7,0
Belçika	8,2	8,4	8,5	8,3	7,5	7,0	7,9	8,3	7,2	7,3
Çek Cumhuriyeti	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0
Almanya	9,8	10,5	11,3	10,3	8,7	7,5	7,8	7,1	5,9	5,5
Japonya	5,3	4,7	4,4	4,1	3,9	4,0	5,1	5,1	4,6	:
Hollanda	4,2	5,1	5,3	4,4	3,6	3,1	3,7	4,5	4,4	5,3
Avusturya	4,3	4,9	5,2	4,8	4,4	3,8	4,8	4,4	4,2	:

KAYNAK: EUROSTAT *TÜİK Verisidir. **Tahmini

2011 yılına ilişkin işsizlik oranlarının dünya genelindeki seyri incelenecek olursa, Türkiye'nin Euro bölgesi ülkelerinden ve gelişmiş ülkelerden ayrıştığı görülecektir. Euro Bölgesindeki ülkelerin mevcut durumları ve yapısal farklılıkları nedeniyle işgücü piyasalarına ilişkin dinamiklerin ülkeden ülkeye farklılaşmasıyla birlikte işsizlik oranları artmaya devam etmektedir. AB-27 düzeyindeki işsizlik oranı 2007 yılına göre 2012 yılında 3,3 puanlık artış göstermiştir. AB-27 genelinde 2011 yılında artış göstermeyen işsizlik oranı 2012 yılında yeniden artmaya başlamıştır. OECD üyesi ülkelerdeki işsizlik oranı ise aşağı yönlü bir seyir izleyerek 2009 ve 2010 yılındaki işsizlik oranlarının altında inerek 2011-2012 yıllarında % 8 olarak gerçekleşmiştir. Ancak 2007 yılına göre işsizlik oranı 2,4 puan daha yüksektir. ABD'de işsizlik oranlarının seyri azalış yönünde ancak 2007 yılındaki oranın 3,5 puan üzerindedir. Krizin ABD işsizlik oranları üzerindeki olumsuz etkisi, AB-27 ve OECD ülkeleri genelinden çok daha fazla olmuştur.

Tabi ki bu durumda krizin çıkış noktasının ABD olmasının etkisi büyüktür. Avrupa'da makroekonomik krizin devam etmesi buradaki işsizlik oranlarının düşürülmesini engellemektedir. Türkiye'deki işsizlik oranının seyrine bakılacak olursa, 2011 yılı sonunda 2007 yılındaki oran yakalanmıştır. 2007 yılı işsizlik oranları ile 2011 yılı işsizlik oranlarını karşılaştırdığında sadece Almanya ve Belçika'da işsizlik oranı 2007 yılına göre 2011 yılında daha düşük gerçekleşmiştir. Türkiye ve Polonya'da ise değişmemiştir. Diğer ülkelerde ise işsizlik oranlarında artış görülmüştür. Hatta İngiltere, İrlanda, İspanya ve İtalya'da ise işsizlik oranları 2007 yılından beri sürekli artmıştır. Türkiye'nin kriz öncesi seviyeye dönüşü birçok ülkeden daha hızlı olmuştur. 2012 yılı genelinde Türkiye için açıklanan işsizlik oranı AB 27 genelindeki işsizlik oranının altında gerçekleşecektir.

Dünya genelinde ve bölgeler bazında işgücü piyasasının olumsuz eğilimler içerdiği ve krizin işgücü piyasasındaki etkilerinin daha uzun vadeli hissedildiği görülmektedir. Bu bağlamda işgücü piyasasına ilişkin AİP'lerin kriz öncesi dönemlerden farklı bir yaklaşımla ele alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Gelinen aşamada işgücü piyasası üzerinde daha derin ve hızlı analizlerin yapılması bir zorunluluk halini almıştır. Ekonomide verimlilik ve büyümenin sürekliliğinin sağlanabilmesi için işgücü piyasasında uygulanan politikaların da dikkatlice seçilmesi gerekmektedir. Beşeri sermaye yatırımı olarak ifade edilen eğitim programlarının ihtiyaca uygun şekilde planlanıp uygulanamamaması, teşvik politikalarının sağlıklı belirlenememesi vb. birçok eksiklik temelde işgücü piyasasının gereği şekilde analiz edil(e)memesinin sonuçlarıdır. İşgücü piyasası analizleri yoluyla işgücünün dinamikleri, arzı ve talebi, aracı kurumları analiz edilerek var olan sorunlara daha hızlı çözüm önerileri oluşturulabilir.

1.2 TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

1.2.1. Ekonomik Göstergeler

Ülke genelinde üretilen hâsıla, kişi başına düşen milli gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımlarının hacmi ve seyri, cari açık, borç stoku, dış ticaret ve enflasyon gibi ekonomik değişkenler ülkenin sosyo-ekonomik yapısını ortaya koymakta ve dolayısıyla ülkenin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir.

Grafik 1: Yıllar İtibariyle Büyüme Hızları (2002-2011)

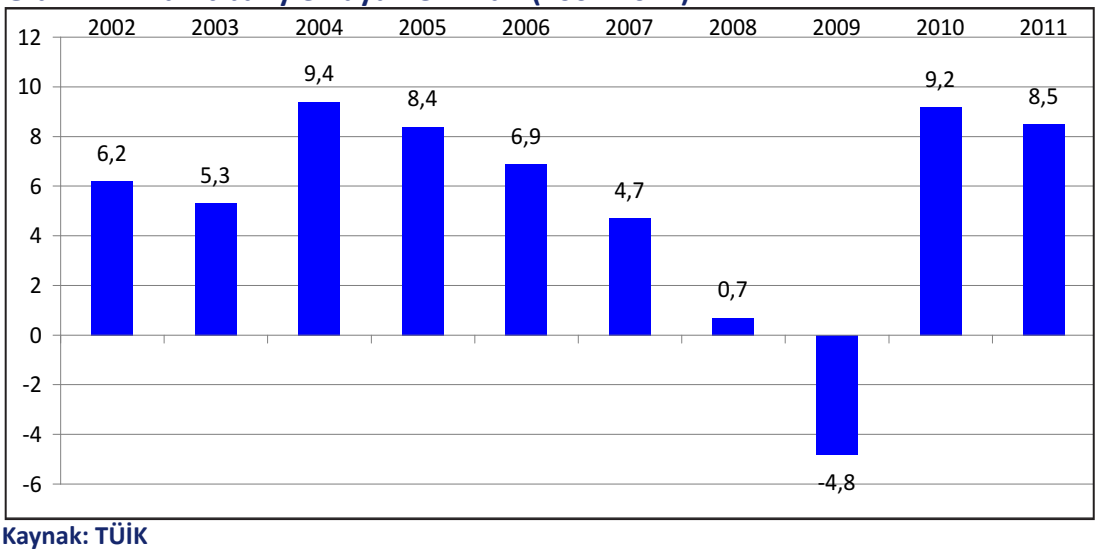

Kaynak: TÜİK

2011 yılında Türkiye ekonomisi yıllık olarak %8,5 düzeyinde büyümüştür. Türkiye bu performansı ile Uluslararası Para Fonu (IMF) verilerine göre, 2011 yılında dünyada en hızlı büyüyen on beşinci ülke olmuştur. 2011 yılında Türkiye ekonomisinde görülen yüksek büyüme temelde özel tüketim ve sabit sermaye yatırımlarına dayanmıştır. Yurtiçi talepteki ivmelenme özellikle imalat sanayi, inşaat, ticaret ve ulaştırma sektörlerinde yüksek katma değer artışlarıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Küresel ekonomiye dair belirsizliklerin azalarak da olsa önemini koruması ve cari işlemler açığındaki artış karşısında alınan politika önlemleri sonucunda, iktisadi aktivite özellikle 2011 yılının son çeyreğinden itibaren yavaşlama eğilimine girmiştir. Söz konusu yavaşlama 2012 yılının ilk yarısında da devam etmiştir. Buna göre büyüme oranları 2012 yılı ilk çeyreğinde %3,4, ikinci çeyreğinde %3, üçüncü çeyreğinde ise %1,6, dokuz aylık ortalamada ise %2,6 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oranın 2012 yılının tümü için OVP'ye göre %3,2 olması beklenmektedir. Son bir yıl içerisinde iç talepteki yavaşlamanın büyüme üzerindeki olumsuz etkisi, net mal ve hizmet ihracatının büyüme üzerindeki olumlu katkısının giderek artması sonucu sınırlı kalmıştır. Ülkemizin ekonomik büyüme alanında sergilediği bu dikkat çekici performans değerlendirilirken, Avro bölgesinde yaşanan başta "borç krizi" olmak üzere ekonomik problemler ile ABD ekonomisinin "mali uçurum" küresel büyümeyi ve başta Çin olmak üzere gelişmekte olan ekonomilerin ekonomik büyümesini olumsuz etkilemeye devam ettiği unutulmamalıdır.

Yine aynı dönem için kişi başına düşen gayrisafi hâsılanın izlediği seyre bakıldığında söz konusu yıllar arasında kişi başına düşen hâsılanın yaklaşık 3 kat arttığı

görülmektedir. Küresel krizin yıkıcı etkileri nedeniyle 2009 ve 2010 yıllarında gerileyen kişi başına düşen gayrisafi hâsıla, iktisadi faaliyetteki hızlı toparlanmanın etkisiyle 2011 yılı sonunda kriz öncesindeki seviyenin üzerine çıkmış ve 10 bin 469 Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir. Kişi başına düşen hâsılanın önümüzdeki dönemde olumlu ekonomik ortamın etkisiyle yükselmeye devam etmesi ve 2015 yılı sonunda 12 bin 859 Amerikan doları seviyesine ulaşması beklenmektedir.

Grafik 2: Kişi Başına GSYH (2002-2015)

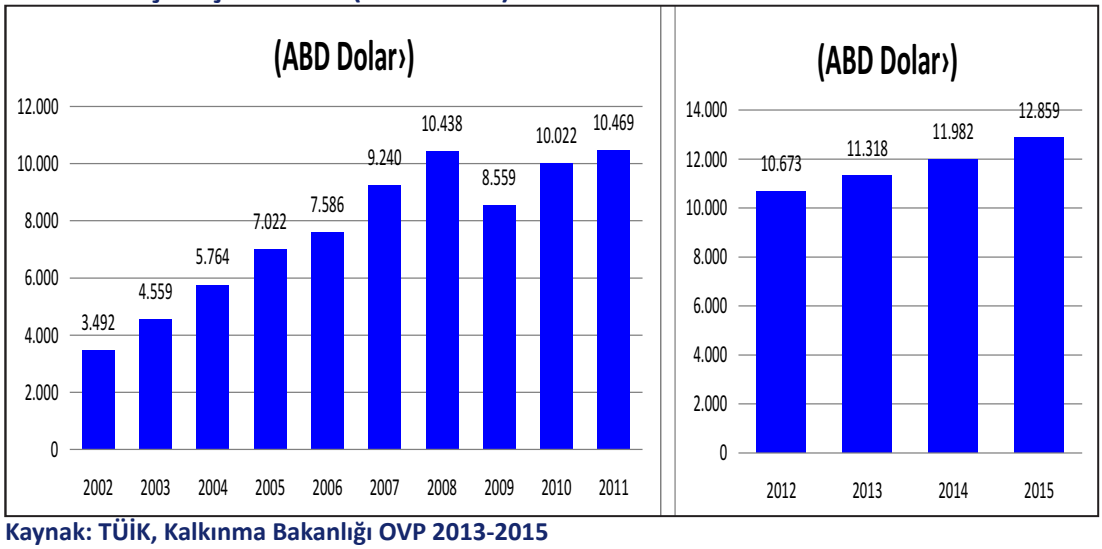

Kaynak: TÜİK, Kalkınma Bakanlığı OVP 2013-2015

İktisat yazınında yer alan çalışmalar, enflasyon oranında meydana gelecek her on puanlık yükselişin ülkelerin uzun vadeli büyüme oranlarında çeyrek puanlık bir kayba yol açabileceğine dikkat çekmektedir.[1] Yüksek enflasyonun yaşandığı 1974-2003 yılları arasında Türkiye'de ortalama enflasyon %56 gerçekleşirken, ortalama kişi başı reel büyüme %2 düzeyinde kalmıştır. Enflasyonun tek hanelere gerilediği 2004–2011 yılları arasında ise ortalama kişi başı reel büyümenin %3,3 seviyesine yükseldiği görülmektedir. [2]

1.2.2. Nüfus Göstergeleri

2012 yılı sonu itibariyle Türkiye'nin demografik yapısına bakılacak olursa, ülke genelinde nüfusun 2011 yılına kıyasla 903 bin 115 kişi artış göstererek 75 milyon 627 bin 384 kişi olduğu görülecektir. Yılsonu itibariyle nüfusun %50,2'sini erkekler %49,8'ini de kadınlar oluşturmaktadır. Ülke genelindeki erkek nüfus 2011 yılı sonuna kıyasla 2012 yılı sonunda %2,5'lik bir artış göstermiş ve 37 milyon 956 bin 168 olarak gerçekleşmiştir. Kadın nüfus ise bir önceki yıla kıyasla 2012 yılı sonunda %1,3'lük bir artış göstererek 37 milyon 671 bin 216 olmuştur. 2012 yılı sonu itibariyle erkeklerin yoğunlukta olduğu yaş grupları sırasıyla; 10-14, 15-19 ve 30-34'tür. Kadınların yoğunlukta olduğu yaş grupları ise sırasıyla; 10-14, 25-29 ve 30-34'tür.

2012 yılı sonu itibariyle Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızı bir önceki yıla göre 0,15 puan gerileyerek %1,2 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, 81 ilin 66'sında nüfus bir önceki yıla göre artarken, 15 ilde nüfus bir önceki yıla kıyasla azalmıştır.

---

1 Barro, Robert J. (1995). "Inflation and Economic Growth." NBER Working Paper Series, No: 5326

2 Başçı, Erdem. Ödeme Sistemleri Konferansı Açılış Konuşması, 5 Aralık 2012, İstanbul

Diğer taraftan, 81 ilin 32'sinde yıllık nüfus artış hızı bir önceki yıla kıyasla artarken 49'unda bir önceki yıla kıyasla azalmıştır.

Yılsonu itibariyle toplam nüfusun %18,3'ü (13.854.740 kişi) İstanbul'da yaşamaktadır. İstanbul'u sırasıyla; %6,6 (4.965.542 kişi) ile Ankara, %5,3 (4.005.459 kişi) ile İzmir, %3,6 (2.688.171 kişi) ile Bursa, %2,8 (2.125.635 kişi) ile Adana takip etmektedir. Türkiye genelinde en az nüfusa sahip olan Bayburt ilinde yaşayan kişi sayısı ise 75.797'dir.

Grafik 3: 2012 Yılı Türkiye Geneli Nüfus Piramidi

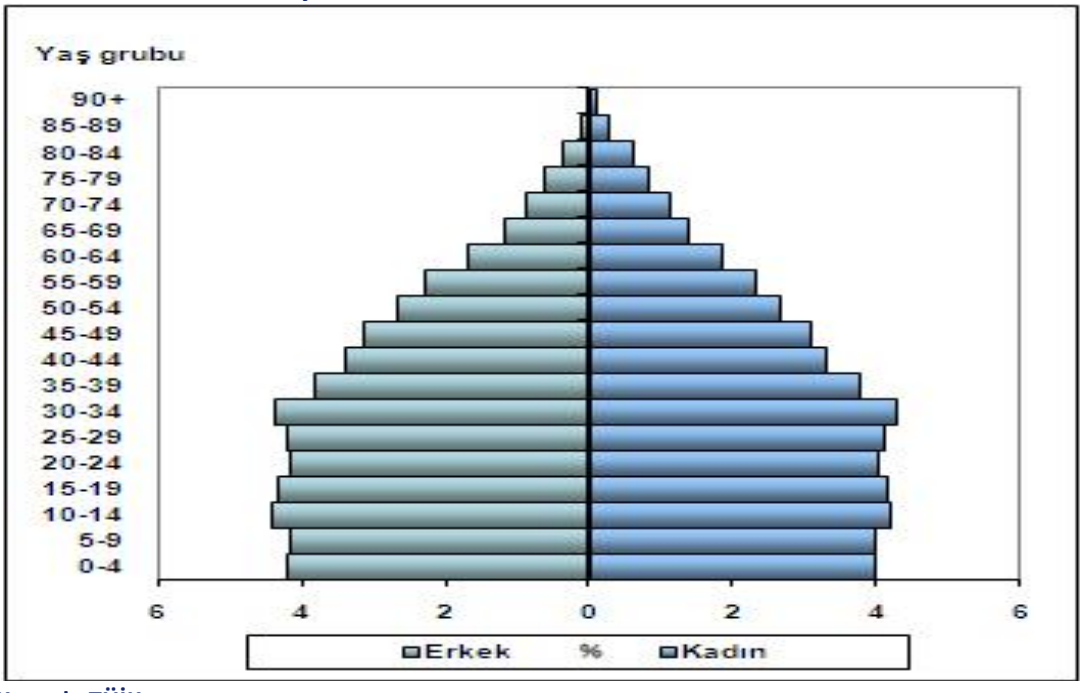

Kaynak: TÜİK

Türkiye nüfusunun %25'i (18.851.179 kişi) 0-14 yaş grubunda, %68'i (51.088.202 kişi) 15-64 yaş grubunda %7'si ise (5.682.003 kişi) 65 ve daha yukarı yaş grubunda bulunmaktadır.

Nüfus yoğunluğu olarak nitelendirilen "bir kilometrekareye düşen kişi sayısı" 2012 yılında bir önceki yıla kıyasla 1 kişi artarak Türkiye genelinde 98 kişi olarak gerçekleşmiştir. Nüfus yoğunluğu, iller düzeyinde 12 ile 2.666 kişi arasında değişmektedir. İstanbul ilinde bir kilometrekareye 2.666 kişi düşerken, Kocaeli'nde bir kilometrekareye 453, İzmir'de 333 kişi, Gaziantep'te 264 kişi ve Bursa'da 258 kişi düşmektedir. Nüfus yoğunluğunun en az olduğu il 12 kişi ile Tunceli'dir. Yüzölçümü büyüklüğüne göre ilk sırada yer alan Konya'nın nüfus yoğunluğu 53, yüzölçümü en küçük olan Yalova'nın nüfus yoğunluğu ise 250 olmuştur.

Aşağıda yer alan grafikte, seçilmiş yıllar itibariyle yaş bağımlılık oranları yer almaktadır. Yaş bağımlılık oranlarındaki değişime bakıldığında, çalışabilir nüfus üzerindeki bağımlılık etkisinin zaman içerisinde azaldığı görülmektedir. 1985 yılında çalışma çağındaki her 100 kişiye 70'in üzerinde kişi düşerken, günümüzde 50'nin altında kişi düşmektedir. 1985'ten günümüze kadar geçen sürede genel bağımlılık

oranının izlediği seyir, önümüzdeki dönemlerde genel bağımlılık oranının düşmeye devam edeceği şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan, genel bağımlılık oranının bileşenlerinden biri olan yaşlı bağımlılık oranı 1985 yılında %7,2 iken 2012 yılı sonu itibariyle 3,9 puan artış göstererek %11,1'e yükselmiştir.

Grafik 4: Seçilmiş Yıllar İtibariyle Yaş Bağımlılık Oranı

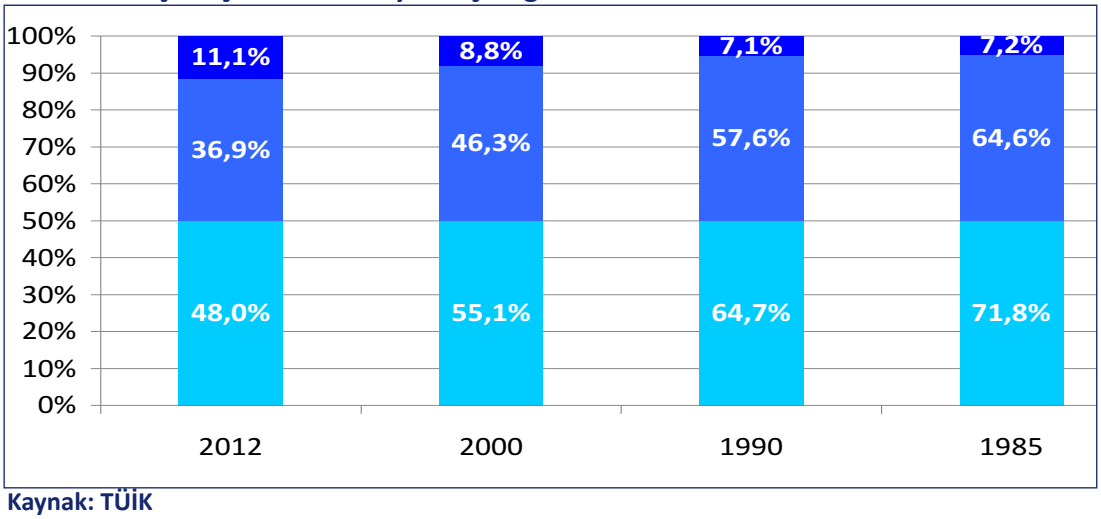

Kaynak: TÜİK

Genel bağımlılık oranının diğer bileşeni olan çocuk bağımlılık oranının durumuna bakıldığında, söz konusu oranının 1985 yılında %64,6 iken 2012 yılında yaklaşık olarak yarı yarıya azalarak %37'ye gerilediği görülmektedir. 2025 yılı sonrası için yapılan nüfus projeksiyonları, azalma eğilimi gösteren genel bağımlılık oranının -yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payının daha da artması sonucu- dengeleneceğini ve ilerleyen dönemde artış eğilimi içerisine gireceğine işaret etmektedir.

Grafik 5: Türkiye'de Ortanca Yaş

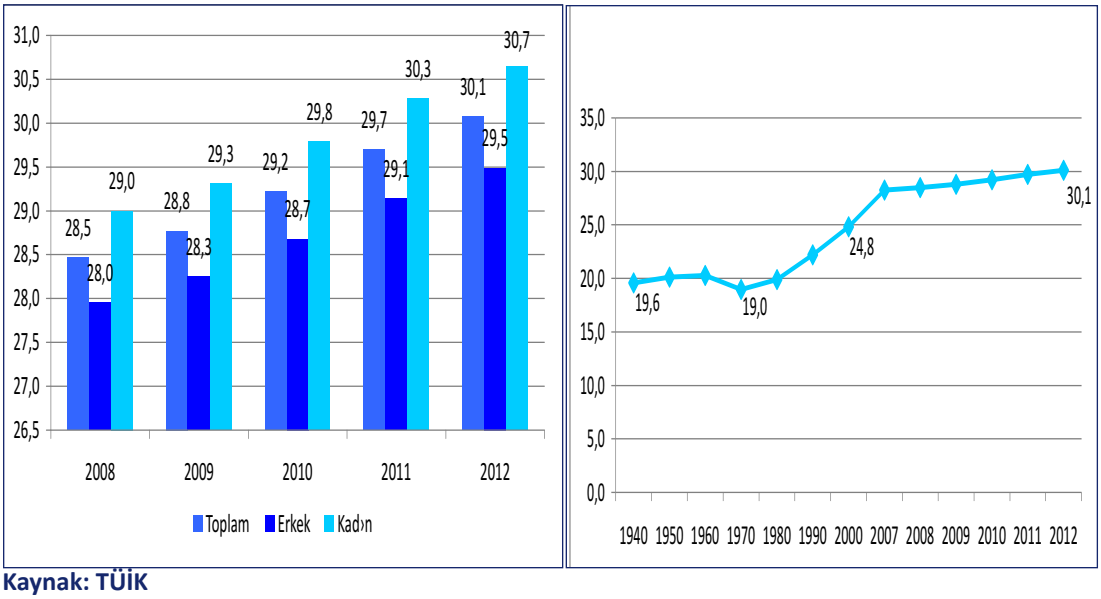

Kaynak: TÜİK

Ortanca yaş; nüfusu oluşturan kişilerin yaşları, küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortada kalan kişinin yaşıdır. Buna göre, nüfusun yarısı söz konusu yaştan küçük, diğer yarısı da bu yaştan büyüktür. Bu tanımdan hareket ile 2012 yılı sonunda Türkiye'ye bakıldığında, ortanca yaşın 30,1 olduğu görülecektir. Bir önceki yıla kıyasla, 2012 yılı sonunda kadınlarda ortanca yaş 0,4 artış göstererek 30,7 olurken erkeklerde 0,4 artış göstererek 29,5 olmuştur.

Tablo 3: Türkiye'de Yaş Grupları ve Eğitim Düzeyine Göre Nüfusun Dağılımı (2012)

Yaş Grubu	Okuma-Yazma Bilmeyen	Okuma-Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul & Dengi Okul Mezunu	Lise veya Dengi Okul Mezunu	Yüksekokul & Fakülte Mezunu	Yüksek Lisans Mezunu	Doktora Mezunu	Bilinmeyen	Toplam
6-13	2.768	9.948.458	0	58.593	0	0	0	0	0	20.517	10.030.336
14-17	11.474	609.034	0	4.422.003	0	87.235	0	0	0	20.553	5.150.299
18-21	50.453	361.958	0	2.129.795	0	2.245.517	124.434	0	0	76.953	4.989.110
22-24	60.982	259.911	0	1.103.637	0	1.525.015	643.188	1.433	7	117.514	3.711.687
25-29	104.872	259.530	1.056.868	1.236.103	69.254	1.899.608	1.264.150	45.393	955	292.687	6.229.420
30-34	112.946	194.382	1.693.428	924.310	447.285	1.763.447	1.052.963	105.098	11.119	206.778	6.511.756
35-39	93.272	140.502	1.793.764	861.948	454.608	1.325.217	798.985	77.917	22.558	136.542	5.705.313
40-44	102.558	145.660	1.749.673	793.105	500.103	971.300	585.709	65.139	25.885	103.798	5.042.930
45-49	143.230	187.098	1.882.888	615.682	448.288	795.894	430.060	46.577	22.313	110.425	4.682.455
50-54	180.251	220.725	1.867.731	314.411	314.056	646.340	320.810	27.487	14.118	119.388	4.025.317
55-59	256.864	294.759	1.705.695	137.436	247.463	374.969	294.199	18.912	9.043	128.974	3.468.314
60-64	305.440	323.048	1.298.241	47.868	158.823	207.816	187.294	12.987	6.545	112.802	2.660.864
65 +	1.363.647	1.113.269	2.171.740	25.014	210.119	254.472	211.395	15.798	10.076	294.048	5.669.578
Toplam	2.788.757	14.058.334	15.220.028	12.669.905	2.849.999	12.096.830	5.913.187	416.741	122.619	1.740.979	67.877.379

Kaynak: TÜİK

2012 yılı sonu yaş grupları itibariyle eğitim düzeylerine göre nüfusumuzun durumuna bakılacak olursa; 6-13 yaş arasındaki kişilerin %99,2'si okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen kategorisinde yer almaktadır. Kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen ve toplam nüfusun ortalama eğitim yılını artıran ve okullaşma oranındaki bölgesel farklılıkları da azaltması beklenen yeni Kanun ile birlikte uygulanmakta olan 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim yerine, 12 yıllık zorunlu kademeli eğitim getirilmiştir. Yapılan sistem değişikliği ile ilköğretim çağı 6-13 yaş olarak değiştirilmiş ve Eylül ayı sonu itibarıyla 5 yaşını doldurmuş, 6 yaşına girmiş çocuklarımızın ilköğretime başlamalarına imkân tanınmıştır. Böylece 5 yaşını doldurup 6 yaşına girmiş ve 12 yıllık zorunlu kademeli eğitime başlayan çocuklar, en erken 17-18 yaşlarında mezun olabilmektedirler. Bu çerçevede 6-13 yaş aralığındaki nüfusumuzun %99'unun okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen kategorisinde yer alması son derece olağandır.

14-17 yaş aralığındaki nüfusun %85,9'u ilköğretim mezunu iken %11,8'i okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen ve %0,2'si okuma yazma bilmeyen kategorisinde yer almaktadır. 18-21 yaş aralığındaki nüfusun %45'i lise veya dengi okul mezunu, %42,7'si ilköğretim mezunu, %7,3'ü okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen, %2,5'i yüksekokul veya fakülte mezunu ve %1'i ise okuma yazma bilmeyendir.

22-24 yaş aralığındaki nüfusumuzun eğitim düzeyine bakılacak olursa; bu yaş grubunda yer alanların %41,1'inin lise veya dengi okul mezunu, %29,7'sinin ilköğretim mezunu, %17,3'ünün yüksekokul veya fakülte mezunu, %7'sinin okuma yazma bilip, bir okul bitirmediği, %1,6'sının okuma yazma bilmediği görülecektir. Buraya kadar ele alınan yaş grupları itibariyle eğitim düzeylerine ilişkin açıklamalardan da anlaşılacağı üzere yaş ilerledikçe eğitim düzeyi artmakta ve çeşitlenmektedir.

25-29 yaş aralığındaki nüfusumuzun %30,5'i lise veya dengi okul mezunu, %20,3'ü fakülte veya yüksekokul mezunu, %18,8'i ilköğretim mezunu, %17'si ilkokul mezunu, %4,2'si okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen, %1,1'i ortaokul veya dengi okul ve %0,7'si de yüksek lisans mezunudur. 30-34 yaş aralığındaki nüfusun ise %26'sı ilkokul mezunu, %27,1'i lise veya dengi okul mezunu, %16,2'si yüksekokul veya fakülte mezunu, %14,2'si ilkokul mezunu, %6,9'u ortaokul veya dengi okul mezunu, % 3'ü okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen, %1,6'sı yüksek lisans mezunu ve %0,2'si de doktora mezunudur. Bu iki yaş grubundakilerin % 1,7'si okur yazar değildir.

22-34 yaş grubunda olanların sadece % 1'i yüksek lisans ve doktora mezunu iken bu yaş grubundaki nüfusun % 18'i yüksekokul veya lisans mezunu, % 31,5'i lise ve dengi mezunu ve % 45,7'si lise altı eğitimlidir.

35-39 yaş aralığındakilerin eğitim durumları incelendiğinde, % 58,6'sının lise altı eğitim düzeyine sahip olduğu, % 23,2'sinin da lise ve dengi, % 15,8'inin ise lise üstü eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. 40-44 yaş aralığındakilerin eğitim durumları incelendiğinde, % 65,3'ünün lise altı eğitim düzeyine sahip olduğu, % 19,3'ünün da lise ve dengi, % 13,4'ünün ise lise üstü eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, bu yaş grubu içerisinde lise altı eğitime sahip olanlar arasında öne çıkan eğitim düzeyleri ise %34,7 ile ilkokul mezuniyeti ve %15,7 ile ilköğretim mezuniyetidir.

45-49 yaş arasındaki bireylerde lise altı eğitime sahip olanların oranı %70'e yükselirken, lise ve dengi mezunu % 17'ye, lise üstü eğitime sahip olanların oranı % 10,7'ye gerilemiştir. 50-54 yaş arasındaki bireylerde lise altı eğitime sahip olanların oranı %72'e yükselirken, lise ve dengi mezunu % 16,1'e, lise üstü eğitime sahip olanların oranı % 9'a gerilemiştir. 55-59 yaş arasındaki bireylerde lise altı eğitime sahip olanların oranı %76,2'ye yükselirken, lise ve dengi mezunu % 10,8'e gerilemiştir. Bu yaş grubundaki lise üstü eğitime sahip olanların oranı da % 9,3'tür. 60-64 yaş arasındaki bireylerde lise altı eğitime sahip olanların oranı %80,2'ye yükselirken, lise ve dengi ile lise üstü eğitimlilerin bu yaş grubu içerisindeki oranı eşit olup % 7,8'dir.

14-64 yaş grubu içerisinde bulunan 52.177.465 kişinin % 63'ü lise altı, % 23'ü lise ve dengi, % 12'si ise lise üstü eğitim mezunudur. Bu yaş grubunda olup mezuniyet durumu bilinmeyen kişi oranı % 3'tür[3].

Son olarak 65 ve üzeri yaştaki bireylerin eğitim durumuna bakılacak olursa bu kişilerin %86,1'inin lise altı % 4,5'inin lise ve dengi % 4,2'sinin ise lise üstü eğitim mezunu olduğu görülecektir.

3 Diğer yaş gruplarında bilinmeyen oranları belirtilmediğinden toplamlar yüzde yüz olmamaktadır. Bilinmeyen oranı yaş grubu ilerledikçe yükselmekte olup en çok 65 ve üstü yaş grubunda ve % 5,2 oranındadır.

Yaş grupları itibariyle okuma yazma bilmeyenlerin oranının en yüksek olduğu iki yaş grubu 60-64 ile 65 ve üzeri yaşta olanlardır. Okuma yazma bilmeyenlerin yaklaşık %60'ı 60-64 ve 65+ yaş gruplarında yer almaktadır. Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenlerin yaklaşık %70'i 6-13 yaş grubunda yer almaktadır. İlkokul mezunları 30 üstü yaş gruplarında homojen dağılırken ilköğretim mezunlarının %34,9'u 14-17 yaş grubunda iken %16,8'i de 18-21 yaş grubundadır.

Ortaokul mezunlarının ağırlıkta (75,9'u) olduğu yaş grupları ise 30-49' yaş aralığı iken lise veya dengi okul mezunlarının %61,5'i 18-34 yaş grubundadır. Yüksekokul veya fakülte mezunlarının yaklaşık %40'ı 25-29 ve 30-34 yaş gruplarında yer almaktadır. Yüksek lisans mezunlarının yaklaşık %80'i ise 25-44 yaş gruplarındadır. Doktora mezunlarının ise %78,3'ü 30-54 yaş grubunda bulunmaktadır.

Yaş grupları itibariyle lise ve üstü eğitim düzeyine sahip olanların oranının lise altı eğitime sahip olanların oranını geçtiği üç yaş grubu; 18-21, 22-24 ve 25-29'dur. 30-34 yaş grubu ve bundan sonraki yaş grupların lise altı eğitime sahip olanların oranı lise ve üstü eğitime sahip olanların oranını geçmektedir. 30-34 yaş grubundakilerde lise altı eğitime sahip olanların oranı %52,6 iken 65+ yaş grubunda bu oran %86,4'e ulaşmaktadır. 2012 yılı sonu itibariyle ülke genelindeki nüfusun %70,1'i lise altı eğitime sahipken %29,9'u de lise ve üstü eğitim düzeyine sahiptir.

Grafik 6: Seçilmiş Yıllarda Okullaşma Oranı

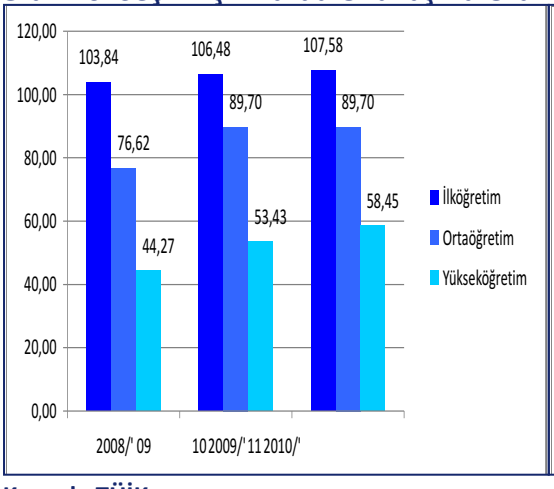

Grafik 7: Üniversite Sayısı (2002-2012)

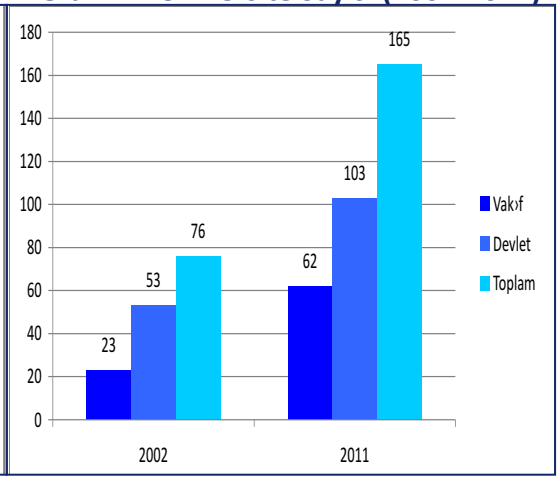

Kaynak: TÜİK

Son yıllarda okullaşma oranında da dikkat çekici iyileşmeler yaşanmıştır. 2002/03 öğretim yılında ilköğretimde %96,49 olan okullaşma oranı, 2010/11 öğretim yılında 11,09 puan artışla %107,58'e yükselmiştir. Benzer biçimde ortaöğretimdeki okullaşma oranına bakıldığında 2002/2003 yılında %80,76 olan okullaşma oranı 2010/11 öğretim yılında yaklaşık 9 puan artış göstererek %89,7'ye yükselmiştir. Yükseköğretimdeki okullaşma oranı ise 2002/03 öğretim yılında %27,12 iken 31,33 puanlık ciddi bir artışla %58,45'e yükselmiştir. 2002/03 öğretim yılına kıyasla 2010/11 öğretim yılında yükseköğretimdeki okullaşma oranı iki kattan daha fazla oranda artış göstermiştir. Bu çerçevede, Türkiye'deki üniversite sayısı 2002 yılında 76 iken 2012 sonu itibariyle 169'a yükselmiştir.

1.2.3. Genel İşgücü Göstergeleri

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirebilmek için en kapsamlı veriler TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarından elde edilmektedir. Türkiye geneli İşgücü Piyasasını değerlendirebilmek için pek çok ölçüt bulunmaktadır. İşgücüne katılıma oranı, istihdam oranı, işsizlik oranı işgücü piyasası değerlendirmelerinde bize yardımcı olan göstergelerden bazılarıdır. 2004-12 dönemi baz alınarak hazırlanan aşağıdaki tablo temel işgücü göstergelerini içermektedir.

Tablo 4: Türkiye İşgücü Piyasasında Temel Göstergeler (2004-2012)

Yıllar	Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne Katılma Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	Tarım dışı İşsizlik Oranı (%)	İstihdam Oranı (%)	İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus
2004	66.379	47.544	22.016	19.632	2.385	46,3	10,8	14,2	41,3	25.527
2005	67.227	48.359	22.455	20.067	2.388	46,4	10,6	13,5	41,5	25.905
2006	68.066	49.174	22.751	20.423	2.328	46,3	10,2	12,7	41,5	26.423
2007	68.901	49.994	23.114	20.738	2.376	46,2	10,3	12,6	41,5	26.879
2008	69.724	50.772	23.805	21.194	2.611	46,9	11,0	13,6	41,7	26.967
2009	70.542	51.686	24.748	21.277	3.471	47,9	14,0	17,4	41,2	26.938
2010	71.343	52.541	25.641	22.594	3.046	48,8	11,9	14,8	43,0	26.901
2011	72.376	53.593	26.725	24.110	2.615	49,9	9,8	12,4	45,0	26.867
2012	73.604	54.724	27.339	24.821	2.518	50,0	9,2	11,5	45,4	27.385

Kaynak: TÜİK

2012 yılı itibariyle Türkiye işgücü piyasasına bakılacak olursa, 27 milyon 339 bin kişinin işgücünü oluşturduğu, 24 milyon 821 bin kişinin istihdam edildiği ve 2 milyon 518 bin kişinin de işsiz olduğu görülecektir. Buna ek olarak 2012 yılında işgücüne katılma oranı %50, işsizlik oranı %9,2, tarım dışı işsizlik oranı %11,5 ve istihdam oranı da %45,4 olarak gerçekleşmiştir. 27 milyon 385 bin kişi ise işgücüne katılmayan nüfusu oluşturmaktadır. Söz konusu temel işgücü göstergeleri dikkate alındığında 2012 yılının Türkiye için başarılı geçtiği söylenebilir. Bir önceki yıla göre 614 bin kişi işgücüne dahil olurken, 711 bin kişinin istihdama katılarak işsiz stokunda 97 bin kişilik azalma yaşanan 2012 yılında İKO %0,1, İst. Oranı %0,4 puan artmış, işsizlik oranı %0,6, tarım dışı işsizlik oranı ise %0,9 puan azalmıştır. Diğer taraftan 2004-12 dönemi temel işgücü göstergeleri açısından incelendiğinde en verimli yılın 2011 olduğu görülmektedir. 1 milyon 84 bin kişilik işgücü artışının yaşandığı 2011 yılında istihdamda 1 milyon 516 bin kişilik artış, işsiz stokunda ise 431 bin kişilik azalış yaşanmıştır.

1.2.3.1. İşgücüne Katılma Oranları

İşgücüne katılıma oranı, işgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranıdır. İşgücüne katılım oranı (İKO) açısından Türkiye'nin erkek, kadın ve genel itibariyle durumu aşağıdaki grafikten görülmektedir.

Aşağıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere; 2005'ten 2007 yılına kadar düşüş eğiliminde olan genel İKO, 2008 yılından beri artış eğilimindedir. 2008 yılında %46,9 olan İKO, 2009 yılında %47,9, 2010 yılında %48,8, 2011 yılında ise %49,9 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılı İKO'su ise önceki tüm oranları aşıp % 50 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 8: Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranı, (%) (2004-12)

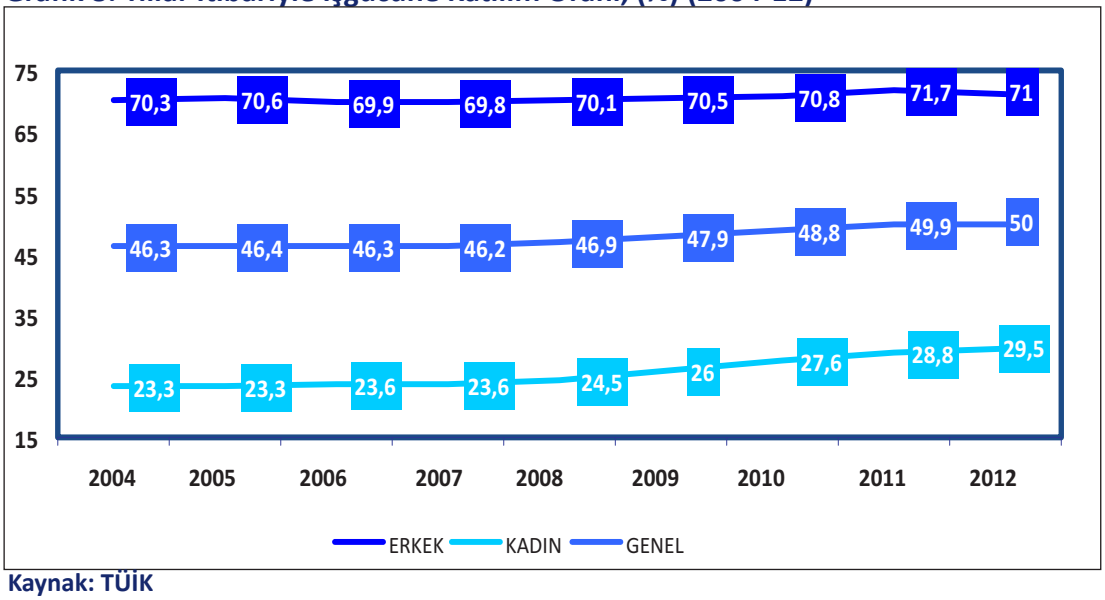

Kaynak: TÜİK

Cinsiyet temelli değerlendirildiğinde, veri dönemde İKO erkeklerde genelde yatay bir seyir izlerken, kadınlarda düzenli şekilde yükselerek (%23,3'ten %29,5'e) net 6,2 puanlık bir artış göstermiştir. Oransal olarak yaklaşık %27'lik artış anlamına gelen bu durumun, kadın istihdam oranlarındaki artıştan kaynaklandığı görülmektedir.

1.2.3.2. İstihdam Oranları

Grafik 9'da istihdam oranları (İst. O.) genel, kadın ve erkekler itibariyle yer almaktadır. 2004 yılındaki %41,3'lük orandan sonra, 2005-2007 döneminde %41,5'le sabit bir oran izleyen genel istihdam oranı, 2008 yılında %41,7, 2009 yılında -küresel krizin de etkisiyle- %41,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde uygulamaya konulan sonuç odaklı politikalar ve kararlılıkla izlenen programlar sonuçlarını vermiş ve genel İst. O. 2010 yılından itibaren yükselişe geçmiştir. 2010 yılında %43 olarak gerçekleşen İst. O., 2011 yılında %45, 2012 yılında ise önceki gerçekleşmelerin tamamını aşarak % 45,4 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı grafik cinsiyet temelli yorumlandığında şunlar söylenebilir: 2004 yılında erkeklerde %62,7, kadınlarda ise %20,8 olarak gerçekleşen İst. O, 2005 yılında erkeklerde %63,2, kadınlarda ise %20,7 olarak gerçekleşmiştir. Veri dönemde erkek istihdam oranı, sürekli olarak kadın istihdam oranından yüksek gerçekleşmiştir. Fakat 2004'ten 2012'ye kadın istihdamındaki artış oranı erkek istihdamı artış oranından daha fazladır. Veri dönemde erkek istihdam oranındaki (62,7'den 65'e) artış yaklaşık %4 düzeyinde gerçekleşirken, kadın istihdam oranı %20,8'den %26,3'e yükselerek %26'yı aşan bir oranda artış göstermiştir.

Grafik 9: Yıllar İtibariyle İstihdam Oranı, 2004-12, Erkek, Kadın, Genel (%) (2004-12)

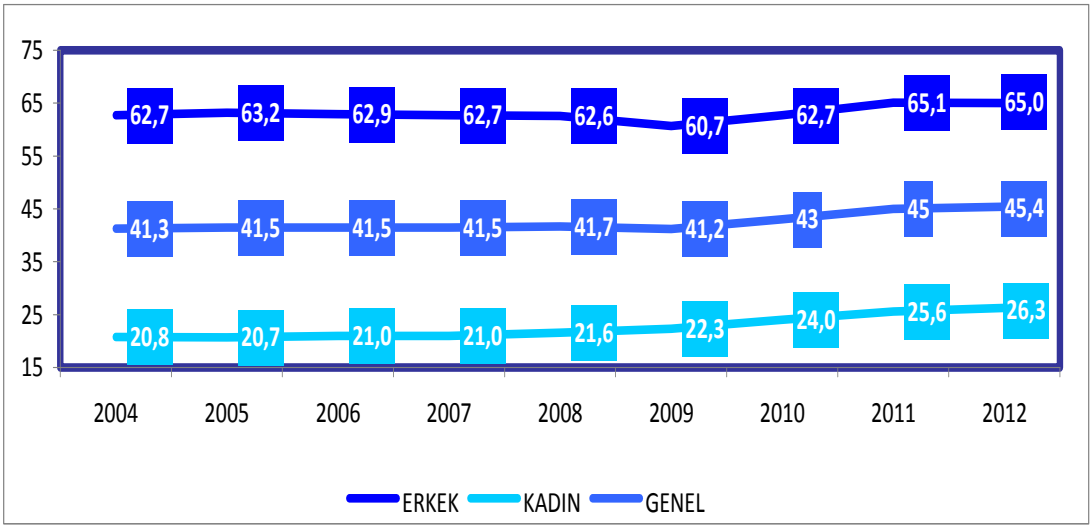

Kaynak: TÜİK

1.2.3.3. İşsizlik Oranları

İşsizlik Oranlarına ilişkin verilere aşağıdaki grafik üzerinden bakıldığında; son iki yıla kadar genel işsizlik oranın %10'un üzerinde seyrettiği görülmektedir. 2004 yılında %10,8 olarak gerçekleşen işsizlik oranı, 2005 yılında %10,6, 2006 yılında ise %10,2 olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılında %10,3 olarak gerçekleşen işsizlik oranı, küresel krizin ilk etkilerinin hissedilmeye başlandığı 2008 yılında %11'e, esas etkilerinin yaşandığı 2009 yılında ise %14'e çıkmıştır.

Grafik 10: Yıllar İtibariyle Türkiye Geneli İşsizlik Oranı, (%) (2004-12)

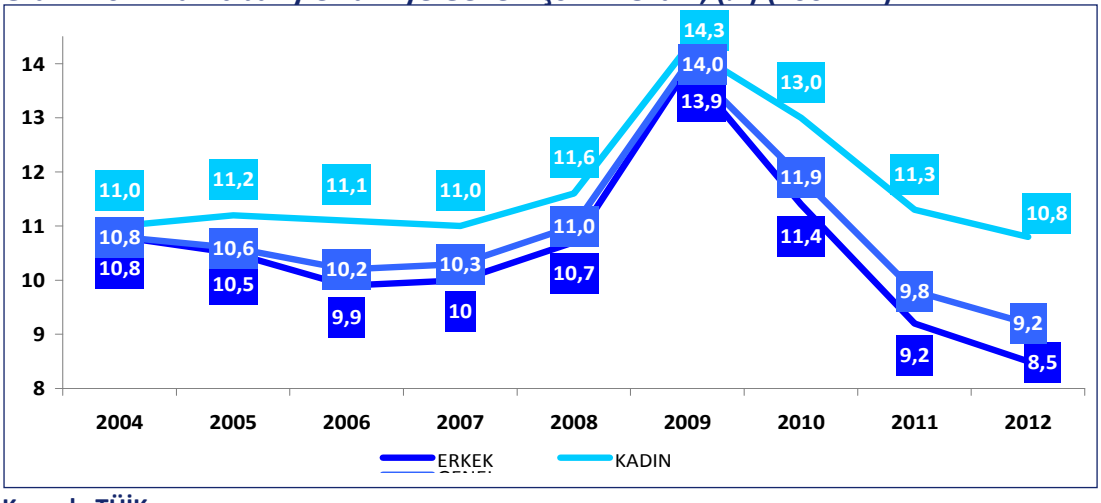

Kaynak: TÜİK

Bu noktada küresel krizin negatif etkilerini minimize etmek, yükselen işsizlik oranlarını aşağı çekmek için yürütülen politikalar sonuç vermiş ve 2010 yılında işsizlik oranı %11,9'a düşmüş, 2011 yılında ise %10 bandının altına inerek %9,8 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılı işsizlik oranı %9,2 olarak gerçekleşerek, son on yılın en iyi oranı olarak kayıtlardaki yerini almıştır.

2012 yılı işsizlik oranlarına ilişkin yorumlardan sonra konuya cinsiyet temelli olarak genel ve tarım dışı açısından bakmak uygun olur. Buna göre; 2012 yılında genel işsizlik Türkiye genelinde %9,2, tarım dışı işsizlik oranı ise %11,5 olarak gerçekleşmiştir. Aynı verilere cinsiyet temelli bakıldığında ise erkeklerdeki genel ve tarım dışı işsizlik oranlarının yaklaşık değerlerde (%8,5 ile %9,9) çıkarken, kadınlarda esaslı bir farklılaşmanın olduğu (%10,8 ile %16,4) görülmektedir.

Grafik 11: Genel ve Tarım Dışı İşsizlik Oranları, (%), (2012)

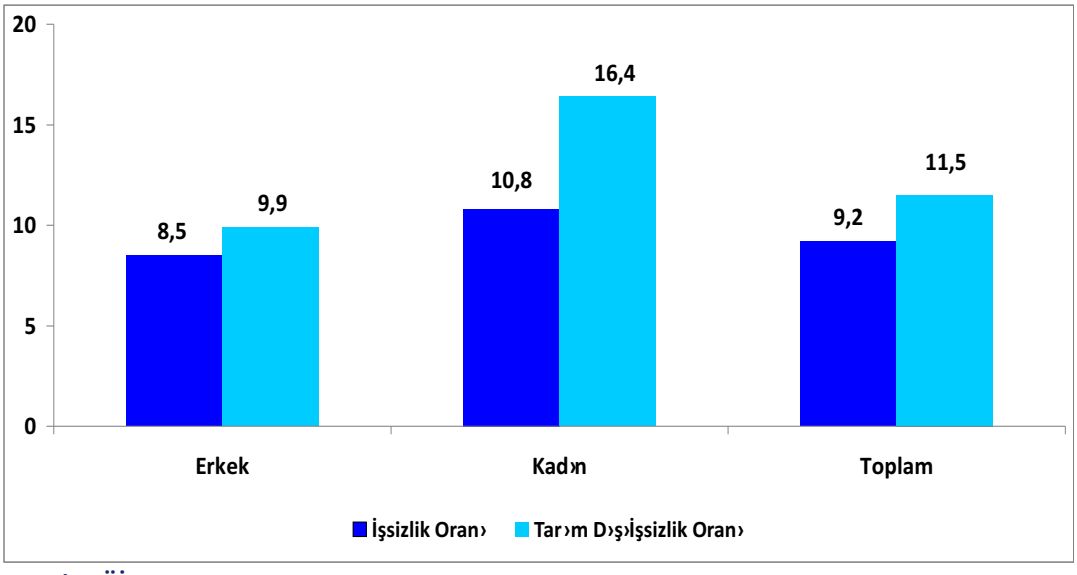

Kaynak: TÜİK

İşsizlik oranları genel ve tarım dışı ayrımında ele alındığında ise her iki cinsiyet için de tarım dışı işsizlik oranlarının genel işsizlik oranlarının üzerinde seyrettiği görülmektedir. Buna göre; genel işsizlik oranları erkek ve kadınlarda sırayla %8,5 ve %10,8 seviyelerindeyken, tarım dışı işsizlik oranlarının %9,9 ve %16,4 seviyelerinde seyretmektedir.

İşsizlik oranlarının eğitim durumlarına göre değerlendirilmesi grafik 12'de yer almaktadır. Buna göre; genel işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim düzeyi %14 ile ilköğretim, en düşük olduğu eğitim seviyesi ise %3,9 ile okuma yazma bilmeyenlerdir. Okuma yazma bilmeyenlerdeki düşük işsizliğin nedeni bu grubun işgücüne katılım oranındaki düşüklüktür. 2012 yılı itibariyle ilgili gruptaki İKO %19,7 olarak gerçekleşmiştir.

Konu kadınlar açısından değerlendirildiğinde okuma yazma bilmeyenler, okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen, ilkokul, ve ilköğretim düzeyindeki grupların hepsinde kadın işsizlik oranının genel ve erkek işsizlik oranlarının altında seyrettiği görülmektedir. İlköğretim seviyesinden sonraki eğitim düzeylerinin tamamında kadın işsizlik oranı hem genel hem de erkek işsizlik oranlarının üzerinde seyretmektedir. Bu çerçevede genel lise ve lise dengi eğitim seviyesindeki kadınların işsizlik oranlarının %19 ve %19,4 şeklinde epey yüksek gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 12: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, (%), (2012)

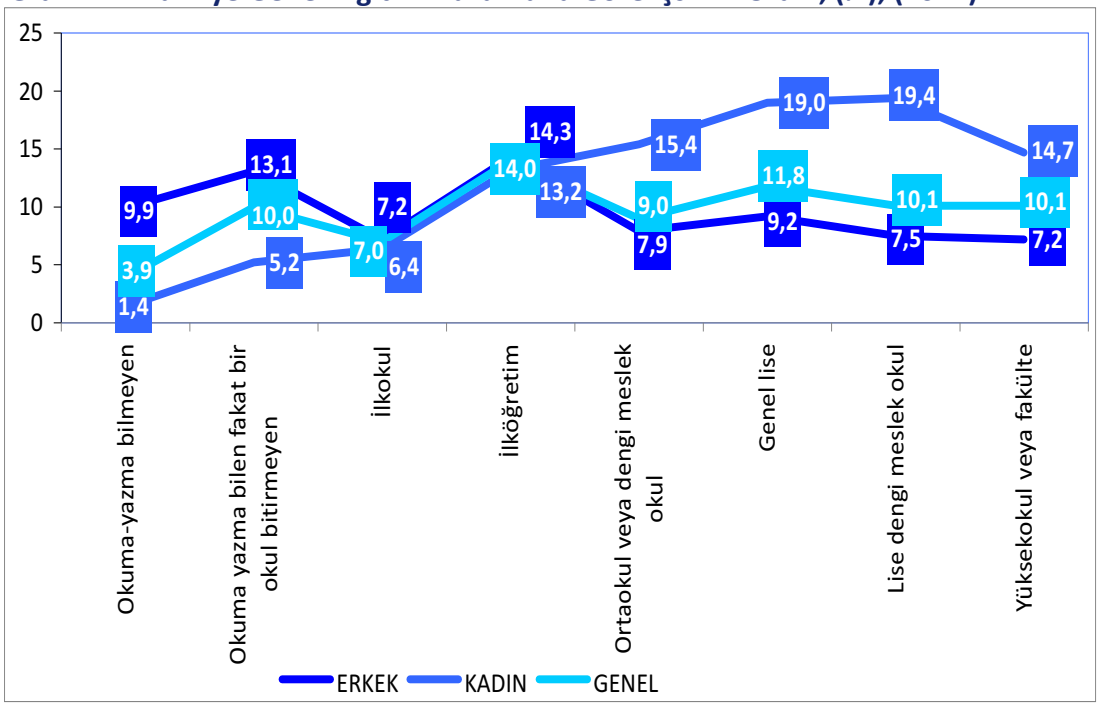

Kaynak:TÜİK

Erkekler açısından bakıldığında ise, işsizlik oranlarının genel işsizlik oranlarına –genel anlamda- yakın bir seyir izlediği görülmektedir. Bu konudaki dikkat çekici tek farklı eğilim okuma yazma bilmeyenlerdeki işsizlik oranı olan %3,9'un epey üstünde %9,9 olarak gerçekleşen orandır.

İşsizlik oranlarını eğitim seviyelerinden sonra yaş grupları itibariyle cinsiyet bazlı değerlendirmek daha uygun olacaktır. Bu amaçla grafik 13 hazırlanmıştır. Grafik işsizlik oranlarının yaş grupları itibariyle kadın, erkek ve geneldeki dağılımını çok net ortaya koymaktadır. Buna göre; işsizlik oranının genel, erkek ve kadın için yaş grupları büyüdükçe azaldığı görülmektedir. Bu konudaki tek istisna 15-19 yaş grubudur.

Bu yaş grubunda tüm düzeyler için %14,9 ile sabit olan işsizlik oranı, bir sonraki yaş grubuna geçişte her düzeyde artmakta ve erkeklerde %17,1'e, kadınlarda %22,2'ye genelde ise %19'a yükselmektedir. Bu yaş grubundan itibaren tüm düzeyler için işsizlik oranları azalan bir seyir izlemektedir.

Grafikten ortaya çıkan diğer bir bilgi, her iki cinsiyetteki işsizlik oranlarının birbirine ve genel işsizlik oranına en yaklaştıkları yaş grubunun 40-44 olduğudur. Önceki tüm gruplarda hem erkek hem de genel işsizlik oranlarının üstünde bir seyir izleyen kadın işsizlik oranının bu yaş grubundan sonraki tüm gruplarda hem genel hem de erkek işsizlik oranının altında bir seyir izlediği görülmektedir.

En yüksek işsizlik oranı hem toplamda, hem de kadın ve erkeklerde 20-24 yaş grubundadır. En düşük işsizlik oranı da hem toplamda, hem de kadın ve erkeklerde 65+ yaş grubunda gerçekleşmiştir. 20-24 yaş grubundaki erkeklerin işsizlik oranı %17,1, kadınların işsizlik oranı ise %22,2'dir. 20-24 yaş grubunda kadınların işsizlik oranı erkeklerin işsizlik oranından daha yüksek gerçekleşmiştir.

Grafik 13: Türkiye Geneli Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, (%), (2012)

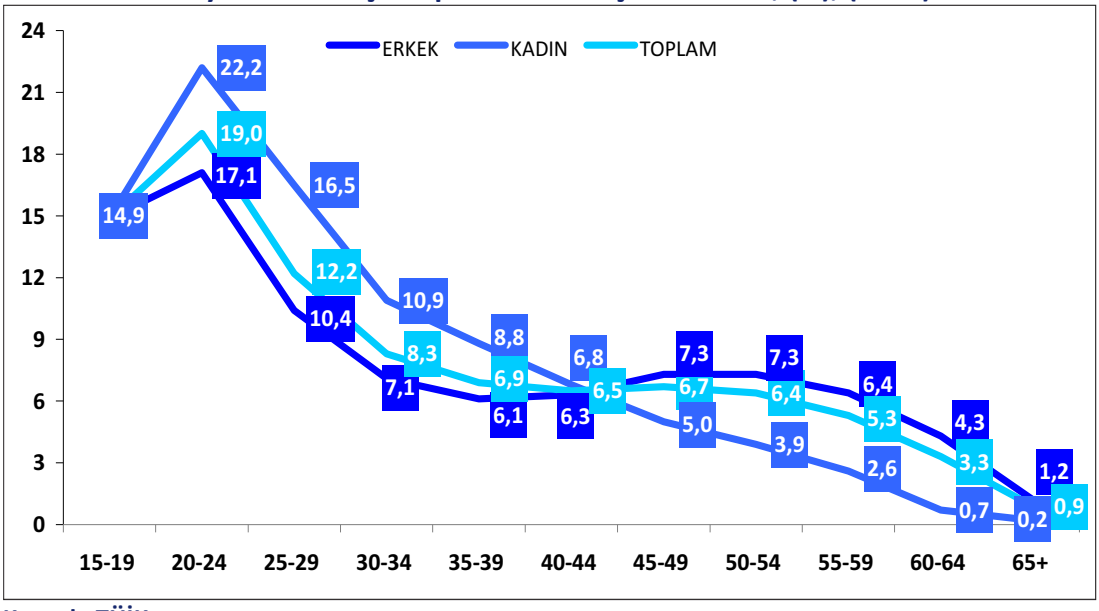

Kaynak: TÜİK

65+ yaş grubundaki kadınların işsizlik oranları %0,2'dir. 65+ yaş grubundaki erkeklerin işsizlik oranı ise %1,2'dir. Kadınlarda en yüksek işsizlik oranının olduğu yaş grubu 20-24'ten, kadınlarda en düşük işsizlik oranının olduğu 65+ yaş grubuna doğru işsizlik oranı kadınlarda azalan bir seyir izlemektedir.

Tablo 5: Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu, (Bin Kişi), (2012)

	Tarım	Sanayi	Hizmet	8 yıldan önce işten ayrılanlar	İlk kez iş arayanlar	Toplam
Okuma-yazma bilmeyen	10	18	13	2	2	45
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	19	61	38	3	8	129
İlkokul	64	316	237	29	18	664
Ortaokul veya dengi meslek okul	7	78	97	13	6	200
Genel lise	9	79	190	14	42	335
Lise dengi meslek okul	8	82	142	12	28	272
Yüksekokul veya fakülte	7	78	278	12	128	503
İlköğretim	28	137	155	2	48	370
Toplam	153	849	1.149	87	280	2.518

Kaynak: TÜİK

Tablo 5'te daha önce çalışılan faaliyete göre işsizlerin eğitim durumu yer almaktadır. 2012 yılı itibariyle Türkiye Geneli'nde işsizlerin % 55,9'u lise altı eğitimlidir. İlk kez iş arayanlarda ise yüksekokul veya fakülte mezunlarının yüksekliği dikkat çekmektedir. İlk kez iş arayanların % 45,7'sini yüksekokul veya fakülte mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 6: İş Arama Sürelerine Göre İşsizler, (Bin Kişi) (2012)

	Toplam İşsiz	1- 2 Ay	3-5 Ay	6-8 Ay	9-11 Ay	1- 2 Yıl	2-3 Yıl	3 yıldan daha fazla
Toplam	2.518	845	653	294	100	406	148	72
Erkek	1.635	605	437	184	62	217	86	44
Kadın	883	239	216	110	38	189	62	28
Toplam	100,0%	33,6%	25,9%	11,7%	4,0%	16,1%	5,9%	2,9%
Erkek	100,0%	37,0%	26,7%	11,3%	3,8%	13,3%	5,3%	2,7%
Kadın	100,0%	27,1%	24,5%	12,5%	4,3%	21,4%	7,0%	3,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Erkek	64,9%	71,6%	66,9%	62,6%	62,0%	53,4%	58,1%	61,1%
Kadın	35,1%	28,3%	33,1%	37,4%	38,0%	46,6%	41,9%	38,9%

Kaynak: TÜİK

Toplam işsizlerin % 75'i bir yıldan az süredir iş aramaktadır. 3 yıl ve daha fazla süredir iş arayanlar ise toplam işsizlerin % 2,9'unu oluşturmaktadır. Erkek işsizlerin % 2,6'sı, kadın işsizlerin ise % 3,2'si 3 yıl ve daha fazla süredir iş aramaktadır. 1 yıldan az bir süredir iş arayan işsizlere bakıldığında ise, erkeklerin % 79'u, kadınların ise % 68'i bir yıldan az bir süredir iş aramaktadır. İşsizlerin % 33,6'sı 1-2 ay arası iş aramaktadır. Erkek işsizlerin %37'si, kadın işsizlerin %27,1'i 1-2 ay arası iş aramaktadır. Kadınların işsiz kalma süresi erkeklere göre daha yüksektir.

1.2.4. Eğitim Durumuna Göre Temel İşgücü Piyasası Verileri

2012 yılı itibariyle Türkiye geneli eğitim durumuna göre nüfus, işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik verileri tablo 7'de yer almaktadır. Tabloya göre; 2012 yılı itibariyle Türkiye genelinde kurumsal olmayan nüfus 54 milyon 724 bin kişidir. Söz konusu nüfusun %10,8'i okuryazar olmayıp, %60'ı lise altı, %17,6'sı lise, %11,5'i ise yükseköğretim düzeyinde eğitimlidir. İşgücüne Katılım Oranları (İKO) sırasıyla %19,7, %47,6, %57,4 ve %79,1 olarak görülen tablodan istihdam oranlarının %18,9, %43,5, %51,1 ve %71,1, işsizlik oranlarının ise sırayla %3,9, %8,7, %11 ve %10,1 olarak gerçekleştiği görülmektedir. İşgücü dışı nüfus eğitim seviyelerine göre analiz edildiğinde dağılımın yine sırayla %80,3, %52,4, %.42,6 ve %20,9 şeklinde bir dağılım görülmektedir.

İKO'nun düşüklüğü nedeniyle 15+ nüfusun yarısının işgücü piyasasının dışında olması dikkat çekici bir noktadır. Tablonun incelenmesinden eğitim düzeyi arttıkça istihdam oranının ve dolayısıyla da İKO'nun arttığı gözlenmektedir. Bu anlamda, eğitim seviyesi ile istihdam arasındaki pozitif ilişki net şekilde görülmektedir. Aşağıdaki tabloda istihdam oranları aşağıdaki grafik üzerinden cinsiyet bazlı değerlendirildiğinde, en düşük oranların okuma-yazma bilmeyenlerde, en yüksek oranların ise yüksekokul veya fakülte eğitim düzeyindekilerde gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 7: Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik, 15+ Yaş, (2012)

		Eğitim Düzeyi				
		Okuma-yazma bilmeyen	Lise Altı	Lise	Yükseköğretim	Toplam
Nüfus	Sayı (000)	5.918	32.835	9.652	6.319	54.724
	Oran (%)	10,8	60,0	17,6	11,5	100,0
	İşgücü	1.164	15.639	5.539	4.997	27.339
	İKO	19,7	47,6	57,4	79,1	50,0
İstihdam	Sayı (000)	1.119	14.277	4.932	4.493	24.821
	İstihdam Oranı	18,9	43,5	51,1	71,1	45,4
İşsiz	Sayı (000)	45	1.363	607	503	2.518
	İşsizlik Oranı	3,9	8,7	11,0	10,1	9,2
İşgücü Dışı Nüfus	Sayı (000)	4.754	17.196	4.113	1.322	27.385
	Oran (%)	80,3	52,4	42,6	20,9	50,0

Kaynak: TÜİK

Genel olarak eğitim düzeyinin artışı ile istihdam oranı arasında bir korelasyon olmakla birlikte, bu durum özellikle kadınlarda daha çok kendisini göstermektedir. Okuma yazma bilmeyen kadınlarda istihdam oranı %16,5 iken, ilkokul mezunu kadınlarda bu oran %26,5, lise dengi meslek okul mezunlarında %30,7, yüksekokul veya fakülte mezunlarında ise %60,1 olarak kaydedilmiştir.

Grafikte dikkat çeken bir diğer husus her eğitim seviyesinde erkek istihdam oranının hem genel hem de kadın istihdam oranından yüksek olduğudur. Eğitim durumuna göre istihdam oranına cinsiyet bazlı baktıktan sonra aynı konuya bir de genel oranlar üzerinden sektörel bazda bakmakta yarar vardır.

Grafik 14: Eğitim Durumuna Göre Genel, Kadın, Erkek İstihdam Oranı, (%) (2012)

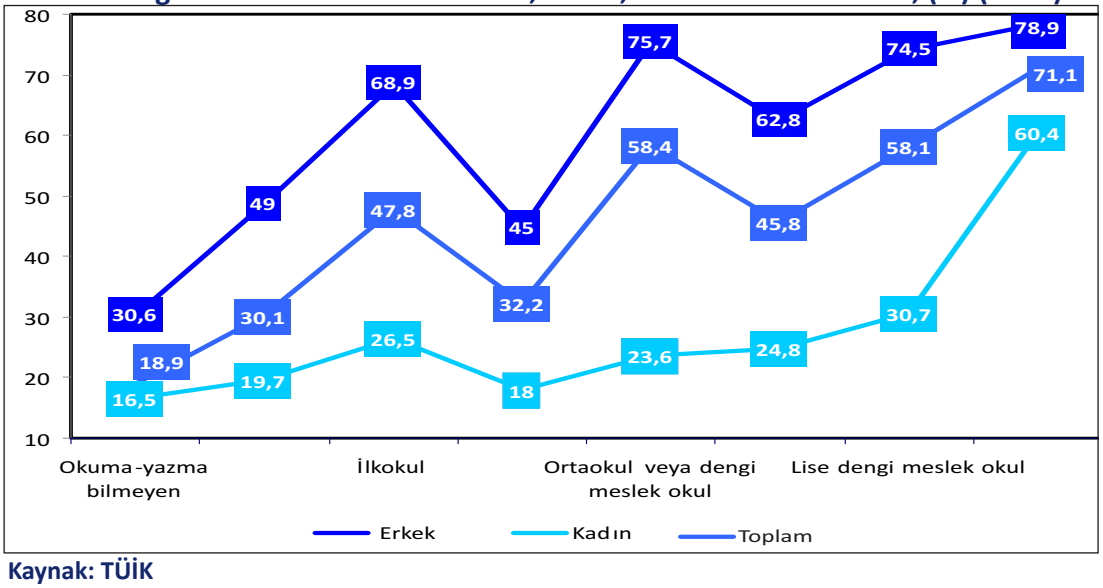

Kaynak: TÜİK

Bu amaçla hazırlanan tablo ve grafik aşağıda yer almaktadır. Buna göre; eğitim düzeyi düşük işgücünün ağırlıklı olarak tarım sektöründe, eğitim düzeyi yüksek işgücünün ise genel olarak sanayi ve –özellikle- hizmet sektöründe istihdam edildikleri görülmektedir

Tablo 8: Eğitim Durumuna Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı, 15+ Yaş, (Bin Kişi) (2012)

Sektör		Eğitim Düzeyi				
		Okuma-yazma bilmeyen	Lise Altı	Lise ve Dengi Meslek Okulu	Yüksekokul veya fakülte	Toplam
Tarım	Sayı	891	4.747	377	82	6.097
	Oran*	14,6	77,9	6,2	1,3	100,0
	Oran**	79,7	33,2	7,6	1,8	24,6
Sanayi	Sayı	98	4.256	1.438	670	6.462
	Oran*	1,5	65,9	22,3	10,4	100,0
	Oran**	8,8	29,8	29,2	14,9	26,0
Hizmet	Sayı	129	5.276	3.118	3.742	12.265
	Oran*	1,1	43,0	25,4	30,5	100,0
	Oran**	11,5	37,0	63,2	83,3	49,4
Toplam		1.119	14.277	4.932	4.493	24.821

Kaynak: TÜİK

* İlgili sektörün ilgili eğitim düzeyinde istihdam edilen kişi sayısı/ilgili sektörde istihdam edilen toplam kişi sayısı
**İlgili sektörün ilgili eğitim düzeyinde istihdam edilen kişi sayısı/ilgili eğitim düzeyinde istihdam edilen toplam kişi sayısı

Okuma yazma bilmeyenlerin %79,7'sinin, lise altı eğitimlilerin %33,2'sinin tarım sektöründe çalışması, yüksekokul veya fakülte mezunlarının ise %83,3'ünün hizmet sektöründe istihdam edilmesi bu durumu teyit etmektedir. Ancak bu konuda tek istisna sanayi sektöründe yüksekokul ve fakülte düzeyindeki istihdam oranıdır ki, %14,9 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 15: Eğitim Durumuna Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı,(%), (2012)

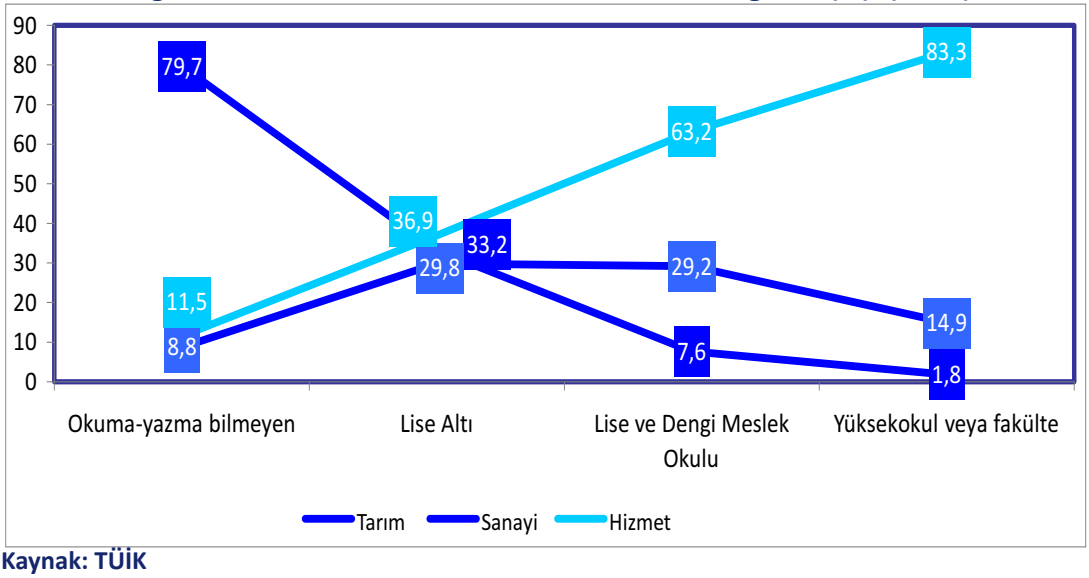

Kaynak: TÜİK

Sanayi sektöründe ise lise altı ile lise ve dengi meslek okul mezunlar ön plana çıkmaktadır. Lise altı mezunlarının %29,8'i, lise ve dengi meslek okulu mezunlarının ise %29,2'si sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. Lise ve dengi meslek okulu mezunlarının %63,2'si, yüksekokul veya fakülte mezunlarının ise %83,3'ü hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.

1.2.5. Cinsiyete Göre İstihdam Eğilimleri

Cinsiyete göre istihdamın tarım ve tarım dışı ayrımına göre dağılımı incelendiğinde, ekonomideki tarım sektörünün payının göreli düşüklüğüne rağmen istihdam noktasında tarım sektörü kendisini hala hissettirmektedir. 2012 yılı itibariyle çalışan erkeklerin %18,4'ü; kadınların ise %60,7'si tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Aynı dönemde erkeklerin % 81,6'sı; kadınların ise %39,3'ünde tarım dışında istihdam edilmektedir. 2004-2012 döneminde tarım istihdamının kadınlarda 11,5, erkeklerde 3,2 genelde ise 4,5 puanlık azalışın yaşandığı görülmektedir.

Grafiğin incelenmesinde en dikkat çekici hususlardan biri kadın istihdamının tarım ve tarım dışı ayrımında görece birbirine yakın değerler (20 baz puan civarı) almasına rağmen aynı konuda erkeklerdeki oranlar arasında bariz (60 baz puan civarı) farkın olmasıdır.

Grafik 16: Cinsiyete Göre Tarım ve Tarım Dışı İstihdamın Dağılımı, (%) (2004-12)

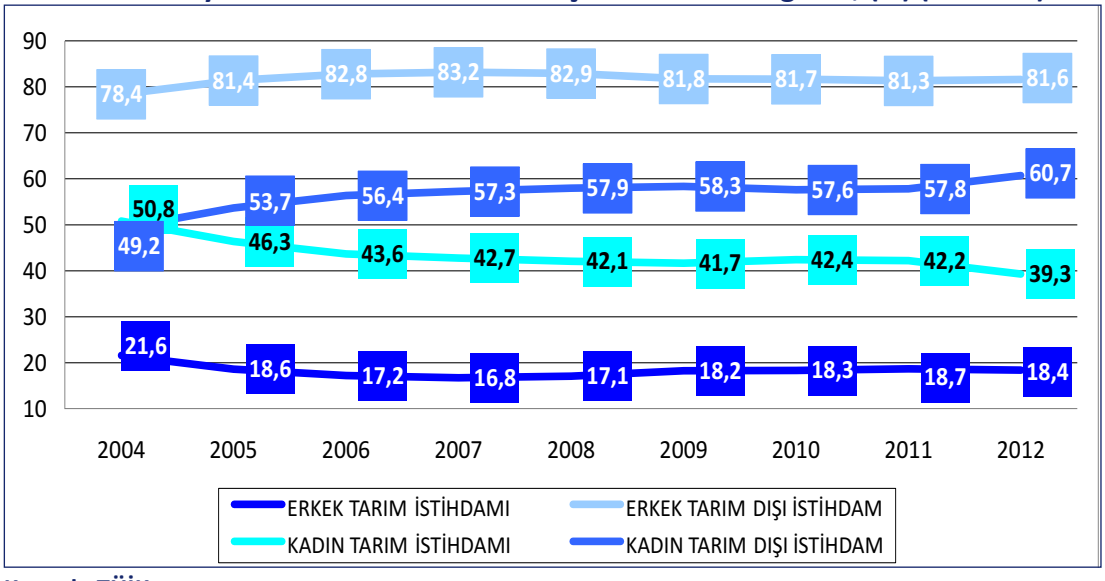

Kaynak: TÜİK

İstihdamın sektörel olarak cinsiyet bazlı dağılımından sonra, aynı konuya yaş grupları itibariyle bakmak yerinde olacaktır. Bu amaçla hazırlanan aşağıdaki grafikten, yüksek istihdam oranının her iki cinsiyette de 35-39 yaş grubunda olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu yaş grubunda erkek istihdam oranı %88,9, kadın istihdam oranı %36,5 genel istihdam oranı ise %62,8'dir. İkinci en yüksek istihdam oranının olduğu yaş grubu ise 40-44 yaş grubudur. 40-44 yaş grubunda erkek istihdam oranı %88, kadın istihdam oranı %37,2, genel istihdam oranı ise %62,6'dır. Grafikte dikkat çeken bir diğer husus ise her yaş grubunda erkek istihdam oranının kadın istihdam oranından yüksek oluşudur.

Grafik 17: Cinsiyete Göre Yaş Gruplarının İstihdam Oranları, (%) (2004-12)

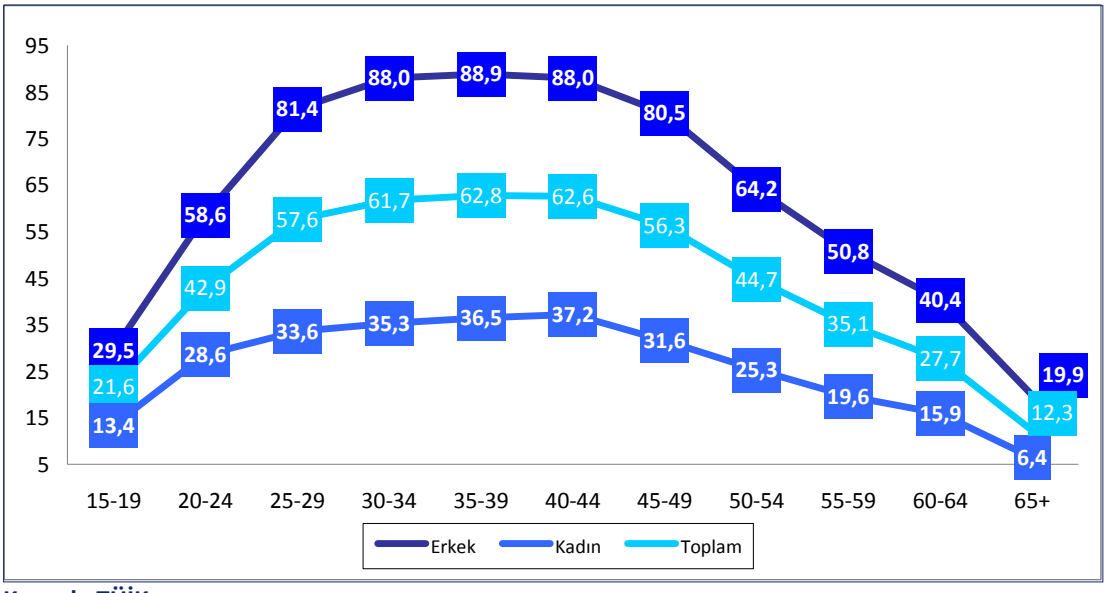

Kaynak: TÜİK

1.2.6. İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler

İstihdam edilenlerin cinsiyet temelli bazı parametrelere göre değerlendirilmesinden sonra yine istihdam edilenlerin işteki durumuna göre analizi uygun olacaktır. Bu amaçla işteki durumuna göre istihdamın cinsiyet temelli değerlendirilmesine yönelik olarak hazırlanan tablo 9 ve bu tabloya göre kadın ve erkekler için hazırlanan grafikler önemli bilgiler içermektedir. Tablo 9'daki veriler değerlendirildiğinde, dikkat çeken en önemli nokta ücretli ve yevmiyelilerin oranında yaşanan 8,5 puanlık artıştır. Söz konusu oranın artışının istihdamdaki kayıt dışılığı azaltan bir faktör olduğu dikkate alındığında bu durumun ülkemiz için sevindirici olduğu söylenebilir. Ayrıca bu oranın neredeyse tamamen ücretsiz aile işçisi ve kendi hesabına çalışanlardaki oransal azalmadan beslendiği düşünüldüğünde daha da sevindirici bir durum ortaya çıkmaktadır. Veri dönemde kayıt dışı istihdamda yaşanan 11,2 puanlık azalma da bu durumu teyit etmektedir.

Tablonun 2012 itibariyle incelenmesi ilginç bilgiler vermektedir. Özellikle ücretsiz aile işçiliğinde kadınların durumu dikkat çekmektedir. İstihdam edilen kadınların %33,7'si ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Erkeklerde ise ücretsiz aile işçiliği %4,5 seviyesindedir. Her türlü mali ve sosyal haktan yoksun çalışma biçimi olan ücretsiz aile işçiliğinin kadınlardaki yüksek seviyesi, kadın istihdamı konusunda politika yapıcıları da zorlayan bir konudur. Kendi hesabına çalışan veya bizzat işveren olan erkeklerin oranı %28,8 iken kadınlarda bu oran % 12,1'dir. Bu oranında düşüklüğü de, kadın girişimciliği konusunda daha özenli politikalar geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu sonuçlara karşın ücretli veya maaşlı istihdamda ise oranlar genelde %62,9, erkeklerde %66,5 iken kadınlarda %54,3 düzeyinde seyretmektedir.

Tablo 9: İşteki Durumuna Göre İstihdam (2004-12)

İşteki Durum	Cinsiyet	Sayı/ Oran	Yıllar								
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ücretli veya yevmiyeli	Erkek	Sayı	8.430	8.967	9.358	9.725	9.962	9.771	10.502	11.277	11.652
		Oran (%)	57,8	59,9	61,7	63,2	63,9	63,4	64,9	65,8	66,5
	Kadın	Sayı	2.263	2.468	2.670	2.809	2.975	2.999	3.260	3.599	3.967
		Oran (%)	44,8	48,3	50,8	52,4	53,2	51,1	50,7	51,6	54,3
	Toplam	Sayı	10.693	11.435	12.028	12.534	12.937	12.770	13.762	14.876	15.619
		Oran (%)	54,5	57	58,9	60,4	61	60	60,9	61,7	62,9
İşveren	Erkek	Sayı	950	1.051	1.093	1.114	1.172	1.132	1.120	1.157	1.145
		Oran (%)	6,5	7	7,2	7,2	7,5	7,3	6,9	6,8	6,5
	Kadın	Sayı	49	50	69	75	77	77	83	87	93
		Oran (%)	1,0	1,0	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2	1,3
	Toplam	Sayı	999	1.101	1.162	1.189	1.249	1.209	1.203	1.244	1.238
		Oran (%)	5,1	5,5	5,7	5,7	5,9	5,7	5,3	5,2	5,0
Kendi hesabına	Erkek	Sayı	4.081	4.022	3.895	3.769	3.707	3.680	3.725	3.871	3.907
		Oran (%)	28	26,9	25,7	24,5	23,8	23,9	23	22,6	22,3
	Kadın	Sayı	490	667	659	617	616	749	822	816	788
		Oran (%)	9,7	13,1	12,5	11,5	11	12,8	12,8	11,7	10,8
	Toplam	Sayı	4.571	4.689	4.554	4.386	4.323	4.429	4.547	4.687	4.695
		Oran (%)	23,3	23,4	22,3	21,1	20,4	20,8	20,1	19,4	18,9
Ücretsiz aile işçisi	Erkek	Sayı	1.123	918	819	773	757	825	823	832	808
		Oran (%)	7,7	6,1	5,4	5	4,9	5,4	5,1	4,9	4,6
	Kadın	Sayı	2.244	1.923	1.859	1.855	1.927	2.045	2.260	2.472	2.460
		Oran (%)	44,5	37,6	35,4	34,6	34,4	34,8	35,2	35,5	33,7
	Toplam	Sayı	3.367	2.841	2.678	2.628	2.684	2.870	3.083	3.304	3.268
		Oran (%)	17,2	14,2	13,1	12,7	12,7	13,5	13,6	13,7	13,2
Genel Toplam	Erkek	Sayı	14.585	14.958	15.165	15.382	15.598	15.406	16.170	17.137	17.512
		Oran (%)	74,3	74,5	74,3	74,2	73,6	72,4	71,6	71,1	70,6
	Kadın	Sayı	5.047	5.108	5.258	5.356	5.595	5.871	6.425	6.973	7.309
		Oran (%)	25,7	25,5	25,7	25,8	26,4	27,6	28,4	28,9	29,4
	Toplam	Sayı	19.632	20.066	20.423	20.738	21.193	21.277	22.595	24.110	24.821

Kaynak: TÜİK

Aynı veriler aşağıdaki grafik üzerinden kadınlar için ele alındığında, genel ortalamaya paralel şekilde, ücretli ve yevmiyeli çalışan kadınların oranının periyodik şekilde arttığı ve ilgili dönemde 9,4 puanlık yükseliş gösterdiği görülmektedir. Söz konusu artışın ücretsiz aile işçilerinde yaşanan 10,8 puanlık azalmadan beslendiği görülmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlara ilişkin oranların ise veri dönemde yatay bir seyir izlediği görülmektedir.

Verilere aşağıdaki grafik üzerinden erkek için bakıldığında da kadınlara benzer bir görüntüyle karşılaşılmaktadır. Ücretli ve yevmiyeli çalışan erkeklerde, genel seyre uygun olarak, veri dönemde yaşanan 8,7'lik artış dikkat çekicidir. Ancak bu artışın kaynağında erkeklerin kadınlardan kısmen ayrıldıkları görülmektedir.

Grafik 18: İşteki Duruma Göre Kadın İstihdamı, (%)(2004-12)

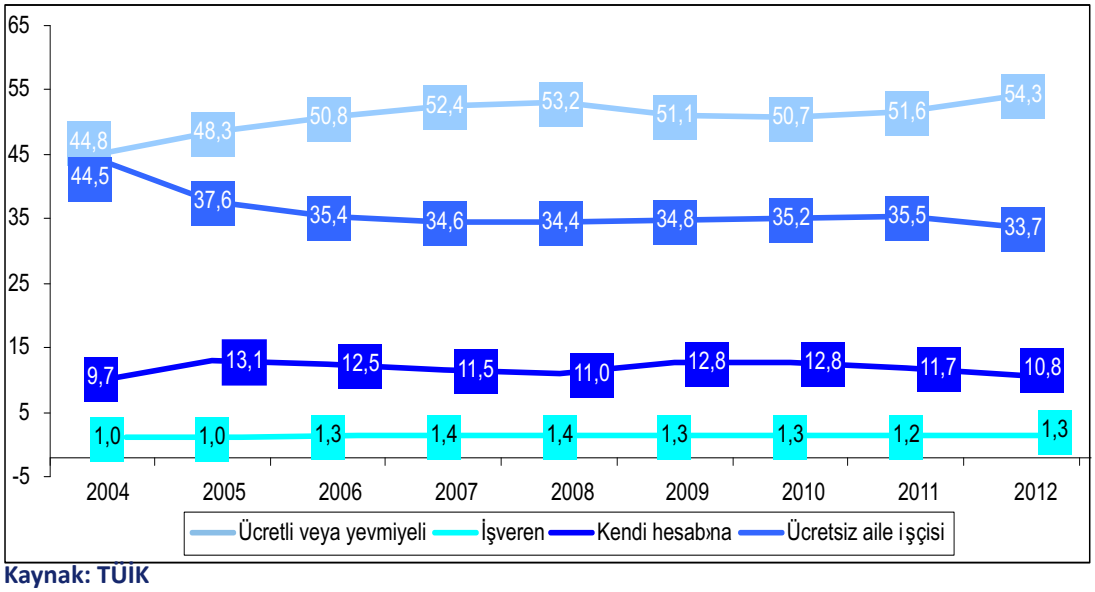

Kaynak: TÜİK

Kadınlardan farklı olarak erkeklerde artan bu oranın daha çok kendi hesabına çalışanlardaki 5,7 puanlık azalmadan beslendiği görülmektedir. Ücretsiz aile işçilerinde yaşanan 3,1'lik azalma da bir diğer etkendir. Erkek çalışanlardaki işverenlik oranının yatay bir seyir izleyip, %6,5 olan başlangıç değerine döndüğü görülmektedir.

Grafik 19: İşteki Duruma Göre Erkek İstihdamı, (%)(2004-12)

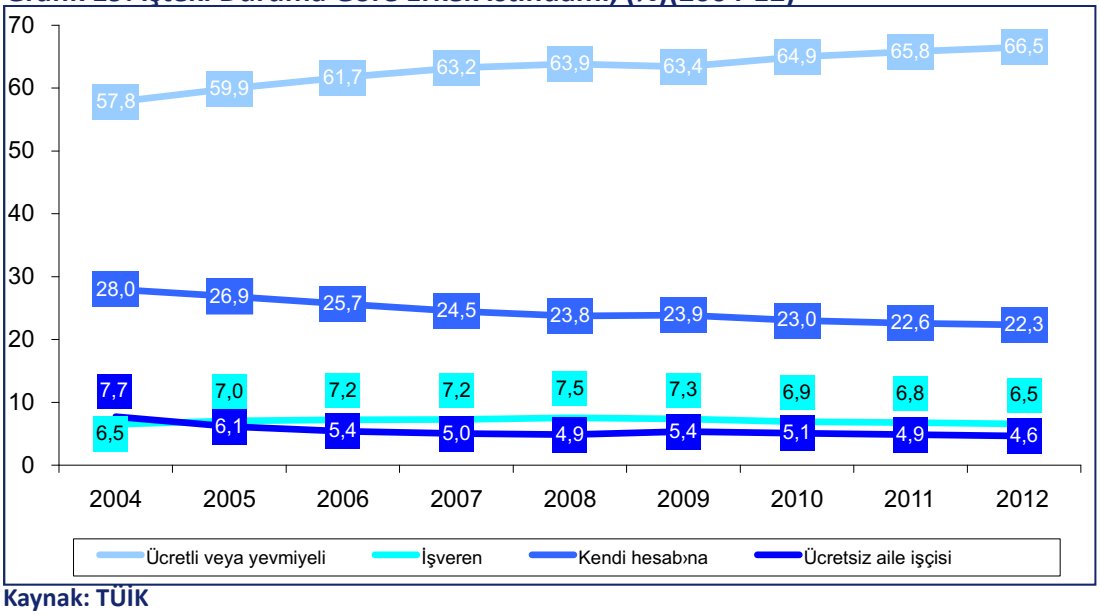

Kaynak: TÜİK

İşteki duruma göre istihdam verilerinin cinsiyet bazlı değerlendirilmesinden sonra konuya sektörel bir bakış katmak uygun olacaktır. Bu amaçla 2012 verileri baz alınarak hazırlanan aşağıdaki tablo ilginç bilgiler içermektedir.

Tablo 10: İşteki Duruma Göre İstihdamın Sektörel Dağılımı, 15+ Yaş, (Bin Kişi) (2012)

Cinsiyet	İşteki Durum	Sektör						
		Tarım		Sanayi		Hizmet		Toplam
		Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	
Erkek	Ücretli veya maaşlı	392	3,4	4.601	39,5	6.659	57,1	11.652
	İşveren	71	6,2	360	31,4	714	62,4	1.145
	Kendi hesabına	2.177	55,7	363	9,3	1.366	35,0	3.907
	Ücretsiz aile işçisi	585	72,4	48	5,9	176	21,8	808
	Toplam	3.225	18,4	5.372	30,7	8.915	50,9	17.512
Kadın	Ücretli veya maaşlı	213	5,4	905	22,8	2.848	71,8	3.966
	İşveren	8	8,5	12	12,8	74	78,7	94
	Kendi hesabına	413	52,4	136	17,3	239	30,3	788
	Ücretsiz aile işçisi	2.238	91,0	34	1,4	188	7,6	2.460
	Toplam	2.872	39,3	1.087	14,9	3.349	45,8	7.308
Toplam	Ücretli veya maaşlı	605	3,9	5.506	35,3	9.507	60,9	15.618
	İşveren	79	6,4	372	30,0	788	63,6	1.239
	Kendi hesabına	2.590	55,2	499	10,6	1.605	34,2	4.695
	Ücretsiz aile işçisi	2.823	86,4	82	2,5	364	11,1	3.268
	Toplam	6.097	24,6	6.459	26,0	12.264	49,4	24.820

Kaynak: TÜİK

Buna göre erkeklerin %50,9'u hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Sanayi sektöründe bu oran %30,7, tarım sektöründe ise %18,4 'tür. Erkeklerde ücretsiz aile işçiliği ise %73,4 ile en fazla tarım sektöründedir. Ücretsiz aile işçiliğine karşıt olarak ücretli ve maaşlı çalışma da en az tarım sektöründedir. Ücretli veya maaşlı çalışmada erkeklerin yalnızca %3,4'ü tarım sektöründedir.

Kadınlarda ise en fazla çalışılan sektör erkeklere paralel olarak %45,8 ile hizmetler sektörüdür. Hizmetler sektöründe sonra kadınların en çok çalıştığı sektör %39,3 ile tarım sektörüdür. Tarım sektörünü %14,9 ile sanayi sektörü takip etmektedir. Kadınların istihdam edilmelerinde tarım sektörünün ağırlığı, ücretsiz aile işçiliğinde de kendisini göstermektedir. Kadınlarda ücretsiz aile işçiliği %91 ile çok yoğun bir şekilde tarım sektöründe görülmektedir. Sanayi sektöründe bu oran %1,4, hizmet sektöründe ise %7,6'dır. Erkeklerdeki tabloya paralel olarak kadınlarda da ücretli veya maaşlı çalışma en az tarım sektöründedir. Ücretli veya maaşlı çalışan kadınların yalnızca %3,9'u tarım sektöründedir.

1.2.7. Meslek Gruplarına Göre İstihdam Edilenler

İstihdam edilenlerin cinsiyet bazlı bazı parametreler üzerinden yorumundan sonra, konuyu bir de meslek grupları üzerinden ele almak uygun olacaktır. Bu amaçla 2012 verileri baz alınarak hazırlanan grafik ilginç bilgiler vermektedir. Buna göre grafik 20'de; meslek gruplarına göre en yoğun istihdamın %19,6 ile nitelikli tarım, hayvancılık, ormancılık ve su işlerinde çalışanlar meslek grubunda gerçekleştiği görülmektedir. Bu alandaki ikinci meslek grubu ise %15,6 ile nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlardır. En az istihdamın gerçekleştiği meslek grupları ise %7 ile büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elamanlar ve %6,3 ile yardımcı profesyonel meslek mensuplarıdır.

Grafik 20: Türkiye Geneli Meslek Gruplarına Göre İstihdam, (%) (2012

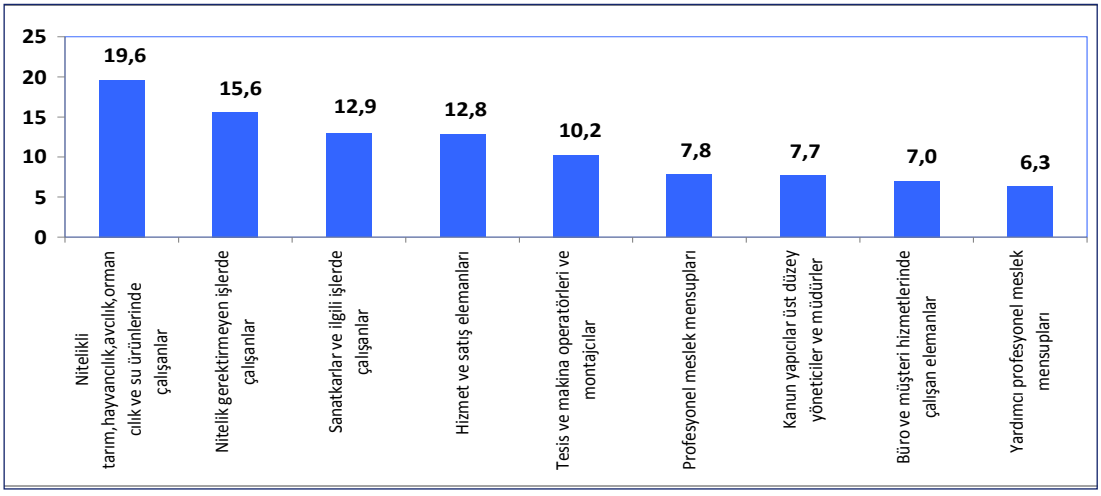

Kaynak: TÜİK

Erkeklerin en yoğun çalıştığı meslek grupları %16,5'lik pay ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, % 15,8 ile nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar, %13,8 ile nitelik gerektirmeyen mesleklerdir. Kadınlarda ise ilk sırada %28,7'likpay ile nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar gelirken daha sonra sırası ile %20 ile nitelik gerektirmeyen meslekler ile %11,9 ile hizmet ve satış elemanları gelmektedir.

1.2.8. Kayıt Dışı İstihdam

Her hangi bir sosyal güvence olmaksızın çalışmayı ifade eden kayıt dışı istihdam tüm dünyada sosyal politika alanının en önemli gündemlerinden biri durumundadır. Gelişmekte olan bir ülke durumunda olan Türkiye için de bu konu sıkıntılı bir konudur. Her ne kadar son yıllarda önemli bir azalma seyri yaşasa da kayıt dışı istihdam ülkemizde hala yüksek düzeylerdedir.

Tablo 11: İstihdamda Kayıt Dışılık (2004-2012)

Yıllar	İstihdam (000)		Kayıtlı İstihdam (000)		Kayıt Dışılık Oranı (000)		Kayıt Dışı Oranı (%)
	Sayı	Artış/Azalış	Sayı	Artış/Azalış	Sayı	Artış/Azalış	
2004	19.632	-	9.789	-	9.843	-	50,1
2005	20.067	435	10.401	612	9.666	-177	48,2
2006	20.423	356	10.830	429	9.593	-73	47,0
2007	20.738	315	11.315	485	9.423	-170	45,4
2008	21.194	456	11.974	659	9.220	-203	43,5
2009	21.277	83	11.949	-25	9.328	108	43,8
2010	22.594	1.317	12.822	873	9.772	444	43,3
2011	24.110	1.516	13.971	1.149	10.139	367	42,1
2012	24.821	711	15.135	1.164	9.686	-453	39,0
Toplam	-	5.189	-	5.346	-	-157	-

Kaynak: TÜİK

Bahse konu tablonun incelenmesinden Türkiye'nin kayıt dışı istihdam konusunda kat ettiği yolun azımsanmayacak derecede önemli olduğu görülmektedir. Buna göre; 2004 yılında %50,1 olarak gerçekleşen kayıt dışı istihdam oranı 11,1 puan azalarak 2012 yılında %39 olarak gerçekleşmiştir. Başlangıç oranı olan %50,1 ele alındığında %22,2'lik bir azalma oranı demek olan bu rakamın, toplam istihdamın 5 milyon 189 bin arttığı bir döneme rağmen elde edildiği de ayrıca dikkate alınmalıdır. Yani ülkemiz veri dönemde ilave istihdam edilen kişi sayısından daha fazla kişiyi kayıtlı olarak istihdam etmiş, ek olarak mevcut kayıt dışı istihdam stokunu da 157 bin kişi azaltmayı başarmıştır. Tüm bu başarılı performansa rağmen, gelişmiş ülkelerdeki tek haneli kayıt dışılık oranları göz önünde bulundurulduğunda söz konusu oran çok yüksektir. Bu noktada hem çalışanlara, hem ülke ekonomisine ciddi zararları bulunan kayıt dışılığın alınacak önlemlerle, geliştirilecek politikalarla daha da azaltılması gerekmektedir. Genel kayıt dışı rakam ve oranlarında elde edilen bu başarılı performansın daha sağlıklı analizi tarım-tarım dışı ayrımına göre hazırlanan aşağıdaki tablo ile mümkün olmaktadır.

Tablo 12: İstihdamda Kayıt Dışılık Tarımiçi-Tarımdışı (2004-2012)

Yıl	Tarım İstihdamı				Tarım Dışı İstihdam			
	Toplam (000)	Kayıtlı (000)	Kayıt Dışı		Toplam (000)	Kayıtlı (000)	Kayıt Dışı	
			Sayı (000)	Oran (%)			Sayı (000)	Oran (%)
2004	5.713	577	5.136	89,9	13.919	9.211	4.708	33,8
2005	5.154	607	4.547	88,2	14.913	9.794	5.119	34,3
2006	4.907	600	4.307	87,8	15.516	10.231	5.285	34,1
2007	4.867	577	4.290	88,1	15.871	10.739	5.132	32,3
2008	5.016	610	4.406	87,8	16.178	11.364	4.814	29,8
2009	5.254	744	4.510	85,8	16.023	11.204	4.819	30,1
2010	5.683	826	4.857	85,5	16.911	11.992	4.919	29,1
2011	6.143	992	5.151	83,9	17.967	12.979	4.988	27,8
2012	6.097	999	5.098	83,6	18.724	14.135	4.589	24,5
Fark (2012-2004)	384	422	-38	-6,3	4.805	4.924	-119	-9,3

Kaynak: TÜİK

Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, kayıt dışı istihdam ülkemizde daha ağırlıklı olarak tarım sektöründedir. Buna göre; 2004 yılında tarım istihdamındaki kayıt dışılık oranı %89,9'ken, tarım dışı istihdamda aynı oranın %33,8 olduğu görülmektedir. Her iki alanda da genel bir azalma seyri izleyen oran 2012 yılında tarımda %83,6, tarım dışında ise %24,5 olarak gerçekleşmiştir. Tarımda 6,3, tarım dışında ise 9,3 puanlık azalmanın yaşandığını gösteren bu rakamlardan ikincisi, 2004'teki orana göre yaklaşık %28'lik bir azalmayı ifade etmektedir. Bu durum veri dönemde genel kayıt dışı istihdam oranlarında yaşanan iyileşmenin tarım dışı alandan kaynaklandığını göstermektedir. Aynı yorum yukarıdaki tablodan görülebilen veri dönemde tarım dışı alandaki istihdam artışı olan 4 milyon 805 binden daha fazla kişinin (4 milyon 924 bin) kayıtlı istihdam edilmesiyle de teyit edilmektedir.

Önceki iki tabloda yer alan genel, tarım, tarım dışı kayıt dışı istihdam oranlarında yaşanan değişim aşağıdaki grafikte görsel olarak daha iyi görülebilmektedir.

Genel ve tarım dışı istihdamdaki kayıt dışılığın birbirine yakın oranlarda benzer seyir izlediğinin net şekilde görüldüğü grafik tarım sektöründeki kayıt dışılık sorununun boyutlarını çok daha net ortaya koymaktadır. Bu sektördeki en belirgin olgulardan biri olan ücretsiz aile işçiliğinin doğal bir sonucu olarak ülkemizde geniş kesimler sosyal güvenlikten yoksun şekilde çalışmaya devam etmektedir.

Grafik 21: Kayıt Dışı İstihdamın Seyri, Genel, Tarım, Tarım Dışı, (%) (2004-12)

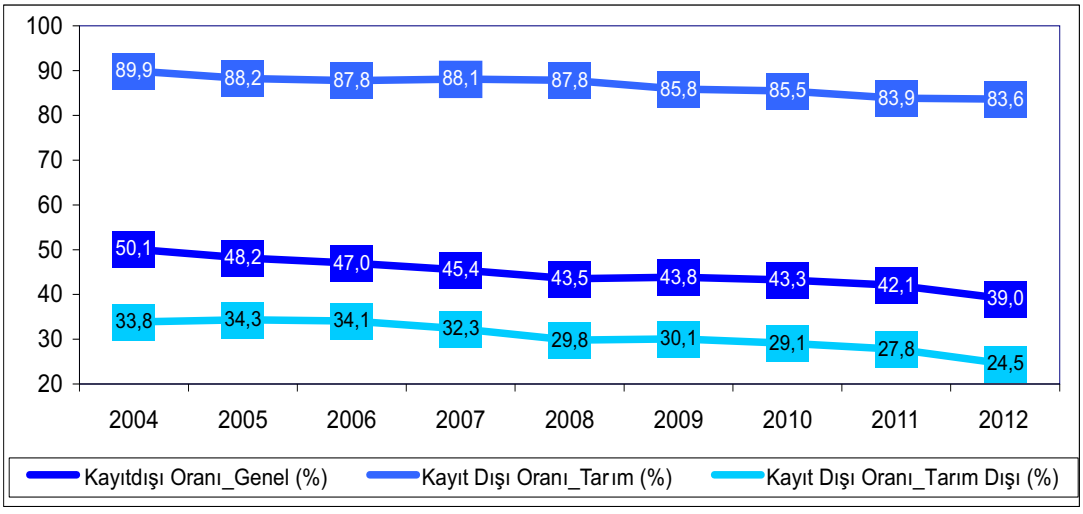

Kaynak: TÜİK

Grafik 22'de 2012 yılı itibariyle Türkiye geneli sektörel kayıt dışı çalışma oranları verilmiştir. Grafiğe göre, sanayi sektöründeki kayıt dışılık oranı %27,9, hizmet sektöründeki oran ise %22,7 olarak gerçekleşmiştir. Her iki oran da Türkiye genel kayıt dışılık oranının altında bir değeri ifade etmektedir. Her iki sektörün de genel kayıt dışılık oranının azalmasında önemli katkılar yaptığı görülmektedir. İlgili kısımda da yorumlandığı üzere bu iki sektör doğası gereği daha ziyade ücretli ve yevmiyeli çalışmaya uygundur ve bu durum otomatik olarak kayıtlı istihdamı beslemektedir

Grafik 22: Sektörel Kayıt Dışı Çalışma Oranı, (%) (2012)

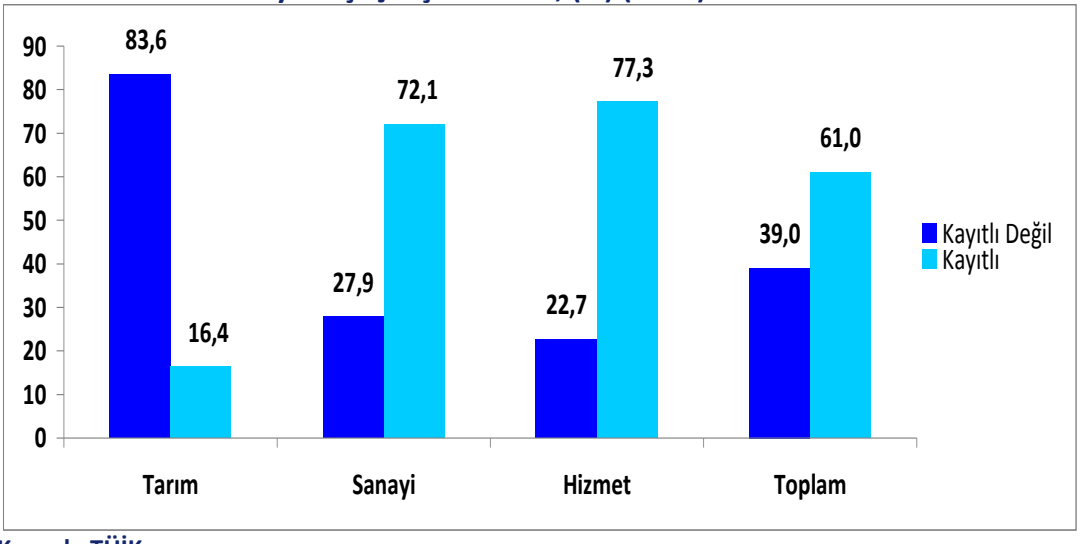

Kaynak: TÜİK

Genel ve sektörel bazdaki kayıt dışı istihdam analiz ve değerlendirmelerinin bir de cinsiyet faktörü eklenerek yapılması uygun olacaktır. Bu amaçla tarım-tarım dışı ayrımında cinsiyete göre kayıt dışı oranlarına ilişkin olarak hazırlanan grafik aşağıya alınmıştır. Buna göre; tüm sektörlerde hem erkeklerde hem kadınlarda kayıt dışılık söz konusudur. Genel oranlar itibariyle erkeklerin %32,7'si kadınların ise %54,2'si kayıt dışı çalışmaktadır. Tarım dışı sektörlerde erkeklerin %23,7'si, kadınların ise % 27,1'i kayıt dışı çalışmaktadır. Tarım sektöründe ise kayıt dışılık çok ciddi oranlara ulaşmıştır. Tarım sektöründe çalışan erkeklerin %72,6'sı, kadınların ise %96'sı kayıt dışı çalışmaktadır. Ücretsiz aile işçiliği tarımda çalışan yüz kadından 97'sinde görülmektedir. Kayıt dışı istihdamla mücadelede tarım sektöründe çalışan kadınlar en önemli hedef grubu oluşturmaktadır. Grafik, tarım dışında çalışanlar arasında kayıt dışılık konusunda cinsiyetin ayırıcı bir unsur değilken, tarımda ayırıcı bir unsur olduğunu göstermektedir.

Grafik 23: Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıt dışı İstihdam Oranı, 2012, (%)

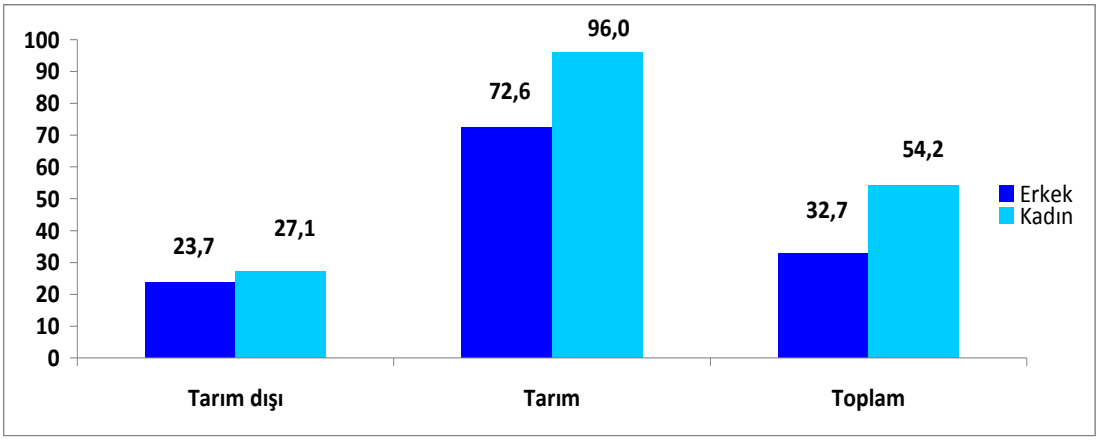

Kaynak: TÜİK

Kayıt dışılığın sektörel düzeyde cinsiyet temelli yorumundan sonra, konuya bir de eğitim düzeylerine göre bakmak uygun olacaktır. Bu amaçla hazırlanan grafik aşağıda yer almaktadır. Buna göre eğitim ile kayıt dışılık arasında negatif bir ilişki olduğu grafikte açıkça ortaya konmaktadır.

Grafik 24: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre Kayıt Dışılık, %, 2012

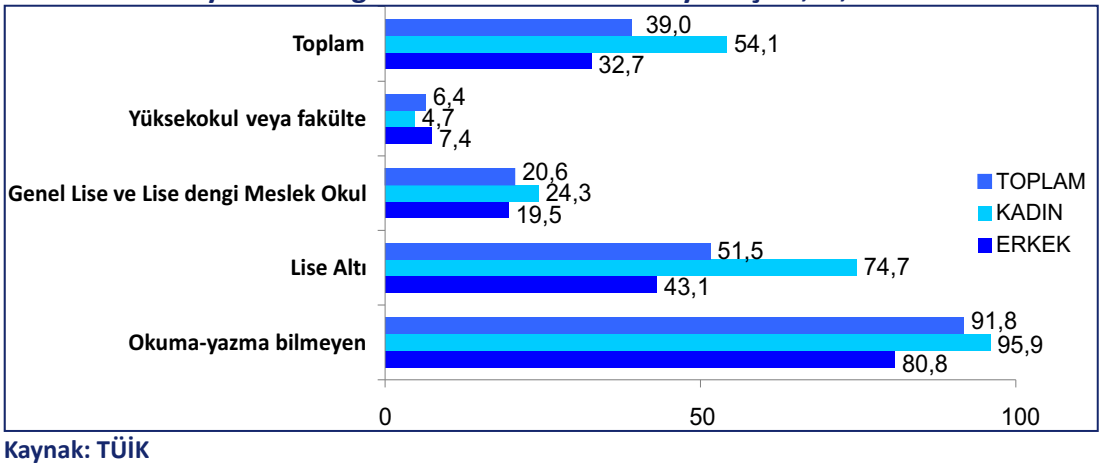

Kaynak: TÜİK

Grafiğe göre genelde %39, kadınlarda %54,1, erkeklerde %32,7 olan kayıt dışı istihdam oranının okuma yazma bilmeyenlerde %91,8, lise altı eğitimlilerde %51,5, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %20,6, yüksek okul veya fakülte mezunlarında ise %6,4 olduğu görülmektedir. En yüksek kayıt dışılık okuma yazma bilmeyen kadınlarda %95,9 ile gerçekleşmiştir. Yüksek okul veya fakülte mezunu kadınlarda ise kayıt dışılık %6,4 olarak gerçekleşmiştir. Eğitim ile kayıt dışılık arasındaki ters orantı erkeklerde de ortaya çıkmaktadır. Okuma yazma bilmeyen erkeklerin kayıt dışı istihdam oranı %80,8 iken, yüksek okul veya fakülte mezunu erkeklerde kayıt dışılık oranı %7,4 olarak gerçekleşmektedir. 2012 kayıt dışı istihdam verilerinin cinsiyet bazlı sektörel analizinden sonra bu kısmı işteki duruma göre kayıt dışı istihdam verileriyle tamamlamak uygun olacaktır. Bu amaçla hazırlanan grafik aşağıda yer almaktadır

Grafik 25: Türkiye Geneli İşteki Duruma Göre Kayıt Dışılık, (%), (2012)

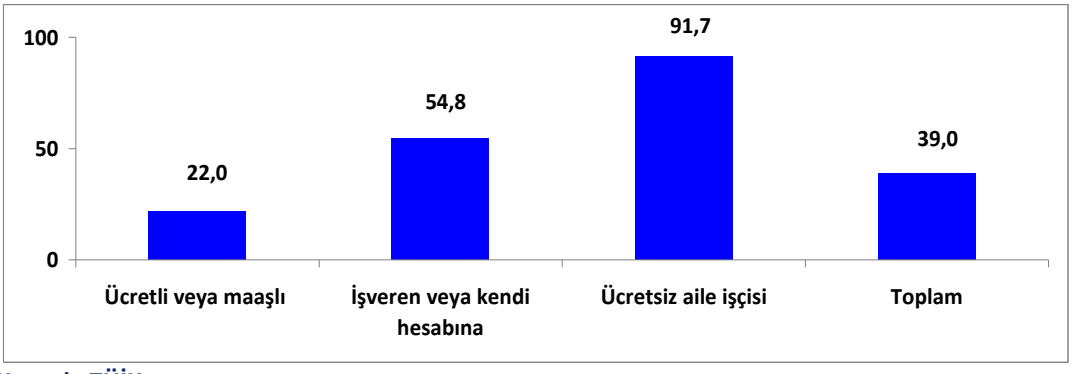

Kaynak: TÜİK

Buna göre, daha önceki bölümlerde de vurgulandığı üzere, en yüksek kayıt dışılık %91,7 ile ücretsiz aile işçiliğinde ortaya çıkmaktadır. Daha sonra en yüksek kayıt dışılık %54,8 ile işveren veya kendi hesabına çalışanlardadır. Söz konusu iki kesimdeki kayıt dışılık oranı Türkiye ortalamasının da üzerinde seyretmektedir. Türkiye ortalamasının altında seyreden tek kesim ücretli veya maaşlı çalışanlardır. Ücretli veya maaşlı çalışanlarda kayıt dışılık oranı %22'dir.

1.2.9. Genç İşgücü Göstergeleri

Türkiye genelinde 2012 itibariyle 5 milyon 845 bini kadın, 5 milyon 730 bini erkek olmak üzere toplam 11 milyon 574 bin genç nüfus bulunmaktadır. TÜİK tanımlamalarına göre genç nüfus 15-24 yaşları arasındaki nüfusu belirtmektedir. Genç erkeklerin istihdam oranı %42,5; genç kadınların istihdam oranı ise %20,7'dir. Genel olarak genç nüfustaki istihdam oranı ise %31,5'tir. Türkiye genelinde 2012 itibariyle genç nüfustaki işsizlik oranı ise %17,5'tir. Bu oran erkeklerde %16,3 kadınlarda ise %19,9'dur. Genç nüfusta %20,9 olarak gerçekleşen tarım dışı işsizlik oranının, genç erkeklerde %18,5; genç kadınlarda ise %26,1 olarak gerçekleştiği görülmüştür.

Grafik 26: Türkiye Geneli Gençlerin Çalıştıkları Sektörler,(%) (2012)

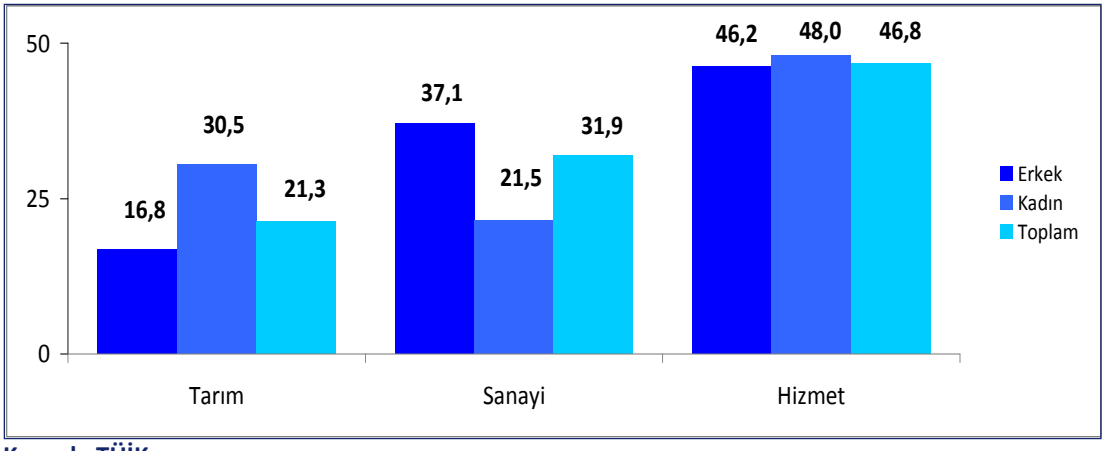

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki grafikte gençlerin çalıştıkları sektörler itibariyle istihdam oranları yer almaktadır. Gençler en fazla hizmet sektöründe istihdam edilmektedirler. Genç nüfusun %46,8'i, genç erkeklerin %46,2'si, genç kadınların ise %48'i hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Hizmet sektöründen sonra genç nüfusun en yoğun çalıştığı sektör %31,9 ile sanayi sektörüdür. Genç erkeklerde ise %37,1 ile genç nüfusa paralel olarak sanayi sektörü hizmet sektöründen sonra ikinci en çok çalışılan sektördür. Genç kadınlarda ise %30,5 ile tarım sektörü en çok çalışılan ikinci sektördür. Genç kadınların %21,5'i sanayi sektöründe çalışmakta iken, genç erkeklerin ise %16,8'i tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Genç nüfusun en az istihdam edildiği sektör ise %21,3 ile tarım sektörü olmuştur. Genç erkeklerin % 51,6'sı kayıt dışı çalışmakta iken, genç kadınların % 52'si kayıt dışı istihdam edilmektedir. Genç nüfusta ise kayıt dışı istihdam oranı % 51,7 olarak gerçekleşmiştir. Genç erkeklerin % 63,5'i lise altı eğitimlidir. Genç kadınlarda ise bu oran % 54 olarak gerçekleşmiştir. Genç erkeklerin % 25,2'si lise mezunu iken % 10,5'i yüksekokul veya fakülte mezunudur. Genç kadınlarda ise % 25,8 lise mezunu mevcut iken, % 17,7'si yüksekokul veya fakülte mezunudur.

1.2.10. İşyeri Kayıtları

Türkiye işgücü piyasasında işyeri kayıtları işgücü piyasasının temel eğilimleri ve yapısına ilişkin önemli veriler sunmaktadır. Her ne kadar farklı kamu kurumlarının veri tabanlarında farklı amaçlarla derlendiği için kıyaslama imkânı sunmayan veriler yine önemli ipuçları içermektedir. İşyeri istatistik kayıtlarından sorumlu kuruluş olarak TÜİK'in dışında İŞKUR, SGK, KOSGEB, TOBB gibi kurum ve kuruluşlar işyeri kayıtlarını kurumsal amaçları için kayıt altına almaktadır. Kurumsal amaç farklılıkları, tutulan kayıtların kapsamını değiştirse de son yıllardaki olumlu bir gelişme bu kayıtların, ortak sınıflama dillerini (NACE) esas almaya başlamış olmasıdır. İşyeri kayıtlarının güncel sektörel görünümü işgücü piyasasının dinamikleri ve potansiyellerine ilişkin çok temel değerlendirmeler yapma imkanı sunmaktadır. İşyerlerinin sektörel ortalama büyüklüğü veya illerin ortalama işyeri büyüklüğü işgücü piyasasının kurumsal yapısını göstermektedir. Özellikle kayıtlı istihdamın ortalama büyüklüğü yüksek olan işyerlerinde olduğu, istihdamın ve doğal olarak yeni işgücü talebinin yani açık işlerin çoğunluğunun bu işyerlerinde olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Sigortalı çalışanların % 70'i, 10+ istihdamlı işyerlerinde çalışıyorken, işyerlerinin sadece 15'i 10+ istihdamlıdır. SGK'ya kayıtlı 4/a kapsamındaki işyeri sayılarının faaliyet kollarına ve işyeri büyüklüğüne göre dağılımı aşağıda ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

SGK tarafından oluşturulan; işyeri sayılarının faaliyet kollarına ve işyeri büyüklüklerine göre dağılımı tablosuna baktığımızda, Ocak 2012 tarihinde 1 milyon 427 bin 590 işyerinin faal olduğunu görmekteyiz. Burada dikkati çeken husus "1" kişi çalıştıran işyerlerinin toplam işyerlerinin % 35,5'ini oluşturduğudur. Bunu % 27,5 ile 2-3 kişi ve % 15,5 ile de 4-6 kişi çalıştıran işyerleri izlemektedir. İşyeri sayısı ile işyeri büyüklüğü arasında bir ters orantı olduğu rahatlıkla görülmektedir. İşyerinde Çalıştırılan Sigortalı Sayısı 1000+ olan işyeri sayısı 236'dır. 1-9 kişi çalıştıran işyeri sayısı (1.217.646), toplam işyerlerinin % 85,2'sini, 10-49 kişi çalıştıran işyeri sayısı (182.458) % 12,8'ini ve 50+ kişi çalıştıran işyeri sayısı ise % 2'sini teşkil etmektedir. 50+ kişi çalıştıran işyeri sayısı en fazla Bina İnşaatı (1.912), Tekstil Ürünleri İmalatı (1.518) ve Giyim Eşyaları İmalatı faaliyetindedir.

İşyeri sayısının en fazla olduğu faaliyet Perakende Ticaret'tir ve bu faaliyet alanında 250 bin 19 işyeri bulunmaktadır. Bu sayı toplam işyerlerinin % 17,5'ine karşılık gelmektedir. Bu faaliyeti 109 bin 162 (% 7,6) işyeri ile Kara Taşımacılığı ve Boru Hattı Taşımacılığı ve 108 bin 823 ile de Bina İnşaatı takip etmektedir. Dikkat çekici bir husus ise şudur; en fazla işyeri sayısı Perakende Ticaret faaliyetinde olmasına rağmen bu faaliyette 1000+ kişi çalıştıran işyeri sayısı yalnızca 1'dir. Yine Toptan Ticaret faaliyetinde ise 100+ işyeri yoktur. 1000+ kişi çalıştıran işyeri sayısı 18 işyeri ile en fazla Bina İnşaatı faaliyetinde bulunmakta iken bunu 15 işyeri ile Gıda Ürünleri İmalatı ve 14 işyeri ile de Tekstil Ürünleri İmalatı faaliyeti izlemektedir. 1000+ kişi çalıştıran işyerlerinin 71'i İstanbul'da, 20'si Ankara'da 15'i Bursa'da ve 12'er tanesi de İzmir ve Kocaeli ilindedir (% 55). Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre 2011 yılı Ocak ayı verilerine göre "4 a" kapsamında çalışan 9 milyon 960 bin 858 kişi iken, 2012 yılı Ocak ayı verilerine göre 10 milyon 957 bin 242 kişidir. Çalışan sayısı % 10 artmıştır.

Tablo 13: SGK'ya Kayıtlı İşyerleri (2012-Ocak)

4/a KAPSAMINDAKİ İŞYERİ SAYILARI BÜYÜKLÜKLERİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

	İLLLER	1 Kişi	2-3 Kişi	4-6 Kişi	7-9 Kişi	10-19 Kişi	20-29 Kişi	30-49 Kişi	50-99 Kişi	100-249 Kişi	250-499 Kişi	500-749 Kişi	750-999 Kişi	1000+ Kişi	Toplam
1	Adana	12.458	9.298	4.971	2.198	2.148	823	744	362	189	50	18	3	3	33.265
2	Adıyaman	1.822	965	533	207	682	150	124	62	34	9	2	0	0	4.590
3	Afyonkarahisar	3.828	2.668	1.368	496	1.045	239	214	105	48	17	0	1	0	10.029
4	Ağrı	576	422	222	85	267	57	53	33	19	6	0	0	0	1.740
5	Amasya	1.800	1.246	626	256	523	132	78	44	26	6	2	0	0	4.739
6	Ankara	37.767	30.398	18.861	9.384	8.993	3.050	2.400	1.193	676	186	51	18	20	112.997
7	Antalya	19.934	15.272	8.359	3.873	3.630	1.056	870	563	322	92	17	5	2	53.995
8	Artvin	1.232	692	317	106	275	68	46	35	9	2	3	0	2	2.787
9	Aydın	9.400	6.011	3.057	1.212	1.132	341	234	137	93	13	0	3	2	21.635
10	Balıkesir	8.915	6.843	3.644	1.512	1.416	501	369	153	72	19	4	0	2	23.450
11	Bilecik	1.603	1.015	553	205	254	95	73	48	31	14	5	2	2	3.900
12	Bingöl	342	270	184	99	274	54	50	22	6	1	1	1	0	1.304
13	Bitlis	838	478	238	98	221	55	32	27	7	1	0	0	0	1.995
14	Bolu	2.184	1.629	957	389	410	152	92	56	44	5	4	1	2	5.925
15	Burdur	1.988	1.429	722	296	348	102	92	52	20	2	0	0	0	5.051
16	Bursa	19.258	16.239	9.473	4.442	4.491	1.676	1.522	739	493	124	31	18	15	58.521
17	Çanakkale	4.526	3.457	1.744	637	593	191	132	51	40	7	2	0	2	11.382
18	Çankırı	1.030	640	324	114	219	63	54	21	15	8	0	0	1	2.489
19	Çorum	2.800	2.020	979	341	783	173	120	61	28	9	2	1	0	7.317
20	Çenizli	7.696	5.666	3.118	1.395	1.449	516	443	223	156	33	5	0	3	20.703
21	Diyarbakır	4.138	1.925	1.049	476	1.671	516	408	193	84	15	2	1	1	10.479
22	Edirne	3.520	2.162	1.229	500	459	141	83	57	40	5	2	1	1	8.200
23	Elazığ	2.182	1.346	561	178	957	231	137	78	33	12	4	1	0	5.720
24	Erzincan	970	709	368	126	340	65	64	23	18	6	0	0	1	2.690
25	Erzurum	3.001	1.839	991	344	992	205	153	103	36	16	2	1	1	7.684
26	Eskişehir	6.438	4.616	2.582	1.066	1.128	372	275	180	108	33	11	6	8	16.823
27	Gaziantep	10.004	6.622	3.451	1.604	1.514	568	513	300	213	53	17	6	3	24.868
28	Giresun	2.373	1.757	939	341	742	162	115	48	28	6	2	0	0	6.513

Tablo 13: SGK'ya Kayıtlı İşyerleri (2012-Ocak)

4/a KAPSAMINDAKİ İŞYERİ SAYILARI BÜYÜKLÜKLERİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

	İLLLER	1 Kişi	2-3 Kişi	4-6 Kişi	7-9 Kişi	10-19 Kişi	20-29 Kişi	30-49 Kişi	50-99 Kişi	100-249 Kişi	250-499 Kişi	500-749 Kişi	750-999 Kişi	1000+ Kişi	Toplam
29	Gümüşhane	679	413	225	83	144	35	26	19	7	4	0	0	0	1.635
30	Hakkari	234	218	119	47	158	32	28	23	7	1	0	0	0	867
31	Hatay	5.957	5.012	2.785	1.317	1.203	441	326	149	86	19	3	0	2	17.300
32	Isparta	2.772	2.050	1.106	442	399	135	119	50	26	7	4	1		7.111
33	Mersin	11.277	8.034	4.312	1.857	2.024	626	534	289	158	23	5	0	1	29.140
34	İstanbul	132.296	118.492	71.213	33.385	32.424	11.177	9.373	4.512	2.572	680	165	61	71	416.421
35	İzmir	37.586	29.028	15.870	6.895	6.997	2.426	2.102	1.079	604	150	32	6	12	102.787
36	Kars	849	569	293	118	221	64	31	15	14	4	0	0	0	2.178
37	Kastamonu	2.518	1.512	699	216	500	122	89	39	30	11	0	0	0	5.736
38	Kayseri	9.397	5.978	3.370	1.529	1.511	559	453	245	141	31	13	5	5	23.237
39	Kırklareli	2.810	1.915	991	383	417	121	106	55	35	17	6	3	1	6.860
40	Kırşehir	1.238	755	404	130	305	81	53	26	12	3	0	0	1	3.008
41	Kocaeli	10.953	8.940	5.554	2.517	2.937	1.047	1.009	571	364	113	34	5	12	34.056
42	Konya	13.469	9.493	5.142	2.315	2.320	785	674	302	158	32	11	3	1	34.705
43	Kütahya	3.609	2.388	1.127	342	856	246	175	110	58	21	4	2	3	8.941
44	Malatya	3.444	2.077	1.032	364	1.247	275	209	102	58	17	2	2	2	8.831
45	Manisa	8.850	6.550	3.384	1.379	1.350	443	359	205	165	35	13	4	9	22.746
46	K.maraş	4.398	2.294	995	330	1.353	328	274	159	98	36	9	4	3	10.281
47	Mardin	849	615	419	200	785	273	220	56	25	5	0	0	1	3.448
48	Muğla	11.477	8.139	3.826	1.467	1.420	428	282	162	92	13	2	1	1	27.310
49	Muş	486	292	181	102	223	65	41	29	13	4	0	0	0	1.436
50	Nevşehir	1.987	1.257	535	153	513	128	108	48	22	2	0	0	0	4.753
51	Niğde	1.933	1.035	364	137	480	99	77	42	27	2	3	0	0	4.199
52	Ordu	4.084	2.839	1.338	395	974	260	174	81	37	15	0	0	0	10.197
53	Rrize	1.997	1.405	676	241	604	197	115	46	49	5	1	0	0	5.336
54	Sakarya	5.891	4.754	2.740	1.147	1.168	366	333	194	90	27	3	5	6	16.724
55	Samsun	6.664	5.533	3.365	1.453	1.343	452	330	206	82	21	8	0	1	19.458

Tablo 13: SGK'ya Kayıtlı İşyerleri (2012-Ocak)

4/a KAPSAMINDAKİ İŞYERİ SAYILARI BÜYÜKLÜKLERİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

	İLLLER	1 Kişi	2-3 Kişi	4-6 Kişi	7-9 Kişi	10-19 Kişi	20-29 Kişi	30-49 Kişi	50-99 Kişi	100-249 Kişi	250-499 Kişi	500-749 Kişi	750-999 Kişi	1000+ Kişi	Toplam
56	Siirt	474	307	190	105	285	86	46	25	13	2	0	0	0	1.533
57	Sinop	1.271	992	447	151	303	75	46	27	8	3	1	0	1	3.325
58	Sıvas	2.716	1.844	940	321	840	221	151	83	44	13	3	0	1	7.177
59	Tekirdağ	6.265	4.927	2.784	1.192	1.228	425	496	254	262	77	12	4	10	17.936
60	Tokat	2.458	1.747	876	341	698	185	88	70	35	6	1	0	0	6.505
61	Trabzon	5.355	3.608	1.780	576	1.802	467	332	140	59	18	0	0	0	14.137
62	Tunceli	326	224	93	31	101	13	16	11	4	0	0	0	0	819
63	Urfa	2.371	1.763	857	409	1.791	395	258	124	75	24	3	5	3	8.078
64	Uşak	2.937	1.827	842	310	690	171	139	69	36	11	3	0	0	7.035
65	Van	1.567	965	497	235	670	159	113	67	40	15	4	2	1	4.335
66	Yozgat	1.876	1.178	652	216	506	118	73	49	22	3	0	0	1	4.694
67	Zonguldak	3.805	2.753	1.579	645	622	189	161	92	69	16	6	0	5	9.942
68	Aksaray	1.784	1.239	594	211	611	126	105	30	15	5	0	1	1	4.722
69	Bayburt	351	240	126	35	71	18	16	6	2	1	0	0	0	866
70	Karaman	1.178	936	387	115	413	100	68	29	25	4	1	2	5	3.263
72	Kırıkkale	1.379	1.056	534	255	231	81	68	36	18	4	1	2	0	3.665
72	Batman	687	485	312	218	719	181	147	50	22	10	1	0	0	2.832
73	Şırnak	254	231	154	64	372	119	127	38	21	0	0	0	0	1.380
74	Bartın	1.222	837	381	124	278	60	53	27	23	8	1	0	0	3.014
75	Ardahan	363	234	124	51	67	19	13	9	1	0	0	0	0	881
76	Iğdır	424	309	174	51	198	48	43	27	5	2	0	0	0	1.281
77	Yalova	1.927	1.402	789	316	302	113	83	40	18	6	3	3	1	5.003
78	Karabük	1.730	1.258	570	248	277	95	82	37	24	2	0	1	2	4.326
79	Kilis	344	266	126	64	136	29	29	18	6	3	0	0	0	1.021
80	Osmaniye	1.726	1.210	578	241	759	199	97	88	57	11	0	0	0	4.966
81	Düzce	1.674	1.385	750	341	710	177	152	86	65	14	1	5	2	5.362
TOPLAM		506.791	392.444	220.621	97.790	115.512	36.834	30.112	15.315	8.887	2.306	546	196	236	1.427.590

Tablo 14: SGK'ya Kayıtlı Çalışanlar -(4/a) (2012-Ocak)

4/a KAPSAMINDAKİ ZORUNLU SİGORTALI SAYILARININ FAALİYET KOLLARINA VE İŞYERİ BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIMI

FAALİYET KODU	FAALİYET BÖLÜMLERİ (NACE SINIFLAMASINA GÖRE)	ZORUNLU SİGORTALI SAYISI													Toplam Total
		İŞ YERİ BÜYÜKLÜĞÜ													
		1 Kişi	2-3 Kişi	4-6 Kişi	7-9 Kişi	10-19 Kişi	20-29 Kişi	30-49 Kişi	50-99 Kişi	100-249 Kişi	250-499 Kişi	500-749 Kişi	750-999 Kişi	1000+ Kişi	
01	bitkisel ve hayvansal üretim	4.265	7.493	7.510	5.329	13.929	8.249	10.318	9.163	8.357	3.189	1.288	0	1.764	80.854
02	ormancılık ve tomrukçuluk	505	930	1.263	1.286	3.342	2.823	4.523	6.564	5.911	1.124	0	0	0	28.271
03	balıkçılık ve su ürünleri yetiş.	265	626	809	578	1.882	885	1.159	999	1.091	0	0	0	0	8.294
05	kömür ve linyit çıkartılması	104	257	393	330	1.482	1.249	2.229	4.666	9.974	8.091	5.827	2.680	15.641	52.923
06	ham petrol ve doğalgaz çıkarımı	6	8	42	27	85	117	243	309	588	1.447	638	0	0	3.510
07	metal cevheri madenciliği	203	379	568	619	2.033	1.257	2.442	3.898	5.608	2.404	626	0	1.003	21.040
08	diğer madencilik ve taş ocakçılığı	866	1.913	3.031	3.394	12.547	6.898	9.501	7.041	3.925	2.434	1.320	865	0	53.735
09	madenciliği destekleyici hizmet	52	125	170	147	733	409	522	726	1.172	589	0	0	0	4.645
10	gıda ürünleri imalatı	10.029	26.632	35.725	28.560	56.625	27.181	33.405	29.339	48.345	38.687	14.569	11.192	18.776	379.065
11	içecek imalatı	81	262	425	378	1.272	1.116	2.069	1.978	3.112	1.159	0	0	0	11.852
12	tütün ürünleri imalatı	11	16	18	30	65	120	112	579	638	912	1.274	0	0	3.775
13	tekstil ürünleri imalatı	3.305	8.540	11.992	11.067	26.436	21.414	40.961	45.819	93.273	61.435	31.262	18.387	19.907	393.798
14	giyim eşyaları imalatı	6.338	18.033	27.376	25.717	45.484	33.907	57.617	52.637	68.938	42.595	13.511	11.671	17.636	421.460
15	deri ve ilgili ürünler imalatı	1.434	3.777	4.763	4.231	7.947	6.431	9.974	6.302	5.866	2.033	0	1.549	0	54.307
16	ağaç,ağaç ürünleri ve mantar ür.	4.149	8.041	7.681	5.126	10.648	5.849	6.608	4.876	5.292	4.028	1.942	800	0	65.040
17	kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	296	1.005	1.657	1.721	3.547	3.200	4.838	5.908	12.686	3.114	557	921	0	39.450
18	kayıtlı medyanın basılması ve çoğ.	2.260	6.380	8.414	6.655	12.072	6.531	8.847	5.912	8.495	3.332	679	0	0	69.577
19	kok kömürü ve petrol ürünleri im.	56	160	321	352	1.207	392	801	243	500	453	0	1.851	2.476	8.812
20	kimyasal ürünleri imalatı	805	2.569	4.043	3.650	7.958	5.277	8.829	7.558	15.430	11.051	4.336	775	5.612	77.893
21	eczacılık ve ecz.ilişkin malz.imal.	34	116	106	162	279	353	805	298	2.601	3.993	671	765	0	10.183
22	Kauçuk ve plastik ürünler imalatı	2.325	6.623	8.858	8.143	19.154	12.899	22.472	19.933	27.218	10.793	5.245	1.741	15.014	160.418
23	Metalik olmayan ürünler imalatı	2.914	7.507	8.805	6.866	22.284	16.009	26.814	21.981	32.624	20.316	11.132	3.593	8.913	189.758
24	ana metal sanayi	1.934	5.077	7.856	5.882	15.923	11.274	17.837	16.039	22.696	19.719	11.319	4.957	19.647	160.160
25	fabrik.metal ürünleri(mak.tec.har)	7.261	19.468	25.414	21.084	45.562	29.587	46.683	40.478	60.761	33.615	7.684	6.837	10.558	354.992
26	bilgisayar, elekronik ve optik ür.	497	1.310	1.589	1.435	2.561	2.191	4.079	3.647	7.146	4.595	4.045	0	6.684	39.779
27	elektrikli techizat imalatı	1.007	2.801	3.814	3.185	7.480	5.593	8.014	6.552	11.000	6.545	4.297	3.425	22.721	86.434
28	Makine ve ekipman imalatı	3.751	10.458	14.163	11.694	23.865	15.230	23.043	15.599	21.608	6.596	4.701	6.453	13.825	170.986
29	motorlu kara taşıtı ve römork im.	603	1.716	2.153	1.648	4.384	3.511	5.553	6.649	15.899	11.450	7.185	3.392	38.366	102.509
30	diğer ulaşım araçları imalatı	260	563	803	616	1.645	1.696	2.095	3.291	4.888	3.271	4.413	2.431	9.561	35.533

Tablo 14: SGK'ya Kayıtlı Çalışanlar -(4/a) (2012-Ocak)

4/a KAPSAMINDAKİ ZORUNLU SİGORTALI SAYILARININ FAALİYET KOLLARINA VE İŞYERİ BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIMI

FAALİYET KODU	FAALİYET BÖLÜMLERİ (NACE SINIFLAMASINA GÖRE)	ZORUNLU SİGORTALI SAYISI													Toplam Total
		İŞ YERİ BÜYÜKLÜĞÜ													
		1 Kişi	2-3 Kişi	4-6 Kişi	7-9 Kişi	10-19 Kişi	20-29 Kişi	30-49 Kişi	50-99 Kişi	100-249 Kişi	250-499 Kişi	500-749 Kişi	750-999 Kişi	1000+ Kişi	
31	mobilya imalatı	5.891	12.384	11.931	8.253	17.488	10.513	15.308	11.799	11.120	6.090	2.552	913	3.729	117.971
32	diğer imalatlar	1.627	4.001	4.573	2.981	6.199	3.687	4.312	2.062	3.122	1.125	574	774	0	35.037
33	makine ve ekipman.kurulumu ve onar.	6.338	13.893	14.267	9.493	20.711	12.633	18.479	17.616	13.264	10.618	5.354	5.020	11.860	159.546
35	elk.gaz,buhar ve hava.sis.üret.dağt.	33.804	7.606	6.296	4.339	10.323	6.443	7.347	9.120	4.322	5.865	5.232	0	0	100.697
36	suyun toplanması arıtılması ve dağt.	295	577	714	848	2.199	1.658	2.118	2.346	1.890	3.124	596	0	0	16.365
37	kanalizasyon	68	112	204	182	595	327	639	539	303	282	0	0	0	3.251
38	atık maddelerin değ.	561	1.493	2.801	2.772	6.141	4.655	6.930	8.572	9.355	6.477	574	0	0	50.331
39	iyileştirme ve diğer atık yön.hiz.	38	100	164	140	383	206	287	908	421	0	0	0	0	2.647
41	bina inşaatı	29.986	66.984	99.118	93.853	153.528	69.457	77.440	74.316	84.714	53.534	28.280	12.943	25.280	869.433
42	bina dışı yapıların inşaatı	2.071	4.638	7.958	6.874	20.749	18.878	30.670	40.309	57.456	32.901	8.906	6.744	17.288	255.442
43	özel inşaat faaliyetleri	13.100	31.909	38.951	30.529	58.617	33.608	45.665	51.305	46.649	19.065	9.765	2.789	8.961	390.913
45	toptan ve per.tic.ve mot.taşıt.on.	12.683	21.975	18.280	10.900	19.393	9.027	12.094	6.193	5.435	1.296	560	905	1.112	119.853
46	toptan tic.(mot.taşıt.onar.hariç)	28.090	69.374	80.922	55.434	90.929	44.110	51.739	26.624	26.655	6.478	2.325	853	0	483.533
47	perakende tic.(mot.taşıt.onar.hariç	91.470	189.094	197.398	108.696	200.300	90.606	80.310	53.584	39.273	15.275	3.963	2.697	1.556	1.074.222
49	kara taşıma.ve boru hattı taşı.	54.336	63.339	52.182	37.237	89.417	49.133	66.867	40.140	52.313	32.510	13.765	3.451	8.060	562.750
50	su yolu taşımacılığı	626	1.094	1.362	1.349	4.571	3.109	2.275	2.505	2.722	2.746	2.386	0	0	24.745
51	havayolu taşımacılığı	29	61	110	108	253	316	598	657	1.328	0	1.882	0	1.152	6.494
52	taşıma.için depolama ve destek.fa.	4.204	9.114	13.078	11.493	25.926	16.101	22.598	24.498	32.241	15.670	6.613	1.950	12.871	196.357
53	posta ve kurye faaliyetleri	428	1.012	1.468	1.249	3.209	1.654	1.849	1.625	1.518	1.494	0	970	0	16.476
55	konaklama	2.513	7.931	12.487	8.492	18.279	10.626	15.620	18.614	36.815	17.636	4.349	840	0	154.202
56	yiyecek ve içecek hizmeti faal.	26.281	47.191	48.981	37.775	78.736	40.562	40.314	24.304	18.655	9.119	2.800	1.601	2.806	379.125
58	yayımcılık faaliyetleri	344	949	1.423	1.264	2.415	1.171	1.417	1.888	1.529	738	1.918	0	0	15.056
59	sinema filmi ve ses kaydı yayımcılı.	387	1.026	1.337	1.136	2.567	2.074	2.911	1.393	1.317	264	0	0	1.893	16.305
60	programcılık ve yayıncılık faal.	137	292	360	362	1.040	509	882	758	937	778	0	0	0	6.055
61	telekominikasyon	1.199	1.390	1.033	626	1.737	823	1.160	946	699	1.931	0	848	0	12.392
62	bilgisayar programlama ve danış.	1.499	2.746	3.180	2.783	4.586	3.102	4.766	5.718	4.720	3.667	0	0	0	36.767
63	bilgi hizmet faaliyetleri	460	734	1.093	921	2.789	2.162	4.727	7.961	14.664	4.324	1.236	869	3.468	45.408
64	finansal hizmet.(sig.ve emek.har.)	1.057	4.160	5.328	8.236	24.379	5.025	3.719	3.037	6.997	3.474	2.575	3.659	13.432	85.078
65	sigorta reas.emek.fonl(zor.s.g.hariç)	1.546	3.588	3.493	2.323	3.050	1.194	1.276	1.603	3.371	2.226	637	0	0	24.307
66	finans.ve sig.hiz.için yard.faal.	2.849	6.662	6.592	3.648	4.111	1.864	2.380	2.042	1.919	861	0	0	0	32.928

Tablo 14: SGK'ya Kayıtlı Çalışanlar -(4/a) (2012-Ocak)

4/a KAPSAMINDAKİ ZORUNLU SİGORTALI SAYILARININ FAALİYET KOLLARINA VE İŞYERİ BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIMI

FAALİYET KODU	FAALİYET BÖLÜMLERİ (NACE SINIFLAMASINA GÖRE)	ZORUNLU SİGORTALI SAYISI													Toplam Total
		İŞ YERİ BÜYÜKLÜĞÜ													
		1 Kişi	2-3 Kişi	4-6 Kişi	7-9 Kişi	10-19 Kişi	20-29 Kişi	30-49 Kişi	50-99 Kişi	100-249 Kişi	250-499 Kişi	500-749 Kişi	750-999 Kişi	1000+ Kişi	
68	gayrimenkul faaliyetleri	3.518	4.403	2.878	1.801	2.130	977	1.033	301	364	0	0	0	0	17.405
69	Hukuki ve muhasebe faaliyetleri	12.583	33.335	30.990	14.327	8.783	3.107	3.768	2.187	1.760	1.564	0	0	0	112.404
70	idari danışmanlık faaliyetleri	8.942	22.254	25.580	18.034	33.229	21.950	28.970	27.391	36.448	23.655	11.878	10.012	13.709	282.052
71	mimarlık ve mühendislik faaliyeti	4.937	11.544	13.858	9.328	19.298	9.490	8.529	6.588	7.888	6.169	2.335	0	0	99.964
72	bilimsel araştırma ve geliş.faal.	115	243	319	276	542	277	521	976	691	901	575	814	1.001	7.251
73	reklamcılık ve pazar araştırması	1.560	3.910	4.727	3.469	5.524	3.861	5.549	4.899	5.020	3.383	1.130	829	2.990	46.851
74	diğer mesleki,bilim.ve tek.faal.	1.744	3.013	2.290	1.234	1.675	694	593	370	654	256	578	854	0	13.955
75	veterinerlik hizmetleri	1.220	1.462	1.121	723	2.172	1.507	1.744	2.298	2.129	943	0	0	0	15.319
77	kiralama ve leasıng faaliyetleri	3.322	3.976	3.913	2.829	4.668	2.562	3.613	3.355	2.813	563	0	0	1.678	33.292
78	istihdam faaliyetleri	70	142	152	139	455	517	353	728	1.957	352	531	814	2.298	8.508
79	seyahat acentesi,tur oper.rez.hiz	2.148	4.870	5.174	3.919	6.397	3.254	5.119	3.379	3.723	2.122	693	0	0	40.798
80	güvenlik ve soruşturma fa.	4.481	9.445	13.730	11.282	23.698	16.288	23.622	36.093	31.922	22.199	10.449	904	5.480	209.593
81	bina ve çevre düzenleme fa.	23.832	16.199	16.950	11.218	24.637	16.538	24.457	38.659	42.574	24.368	6.930	5.367	4.880	256.609
82	büro yönetimi,büro desteği faal.	14.876	28.070	29.513	18.864	35.237	19.419	26.584	23.154	28.691	14.860	10.032	5.314	7.021	261.635
84	kamu yön.ve savunma,zor sos.güv.	64	185	263	309	1.448	1.337	2.136	1.263	1.143	1.102	713	0	0	9.963
85	eğitim	3.955	11.839	21.426	20.858	63.337	43.427	52.606	55.031	53.817	26.160	8.873	5.302	56.185	422.816
86	insan sağlığı hizmetleri	7.378	9.500	8.455	6.091	18.469	14.923	17.242	19.047	51.550	36.489	13.267	3.432	5.484	211.327
87	yatılı bakım faaliyetleri	236	532	1.111	923	3.374	2.528	2.055	2.505	1.763	855	0	0	0	15.882
88	Sosyal hizmetler	490	1.782	3.729	2.697	6.765	2.749	2.496	1.265	2.833	562	1.902	0	0	27.270
90	yaratıcı sanatlar,eğlence faal.	341	600	710	573	1.206	642	1.220	1.209	1.987	1.103	500	0	0	10.091
91	kütüphane,arşiv ve müzeler	43	112	99	80	207	183	215	313	431	0	0	0	0	1.683
92	kumar ve müşterek bahis faal	3.194	5.042	3.356	1.778	3.725	1.835	1.471	574	728	0	0	0	0	21.703
93	spor, eğlence ve dinlence faal.	2.835	4.904	4.573	3.040	6.605	4.392	6.935	5.096	2.518	1.600	0	0	0	42.498
94	üye olunan kuruluş faaliyetleri	3.670	6.154	5.887	3.015	4.659	2.552	2.333	2.073	884	653	0	0	0	31.880
95	bilgisayar ve kişisel ev eşya.on.	4.267	8.133	8.021	5.572	12.095	7.300	8.432	5.973	8.836	7.305	3.036	0	1.017	79.987
96	diğer hizmet faaliyetleri	14.470	20.144	18.758	12.423	24.606	16.891	24.008	35.186	51.658	40.201	9.325	4.441	10.891	283.002
97	ev içi çalışanların faaliyetleri	2.632	1.001	415	89	169	47	34	0	0	0	0	0	0	4.387
98	Hanehalkları tar.kendi iht.faal.	132	222	208	93	283	212	181	205	354	254	570	0	0	2.714
99	Uluslararası örgüt ve tems.fa.	203	409	450	327	663	327	366	233	254	432	0	0	0	3.664
TOPLAM		506.791	931.639	1.055.502	769.519	1.543.107	876.667	1.145.275	1.052.317	1.336.756	786.589	328.680	170.194	454.206	10.957.242

1.2.11. İŞKUR'a Kayıtlı İşgücü Verileri

İŞKUR son yıllarda işgücü piyasasında artan etkinliği sayesinde kamuoyunda adından sıkça söz ettirmeye ve daha kaliteli hizmet sunmaya başlamıştır. Bu etkinliğin ve kalitenin bir göstergesi de istatistiksel verilerdir.

İŞKUR istatistikleri İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcuttur ve Türkiye genelinde başvuruları, kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlerin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek gibi özelliklerini ve açık işlerin sektörel ve mesleki dağılımlarını içermesi açısından önemli göstergelerdir.

2012 yılında İŞKUR'a hizmetlerinden yararlanmak amacı ile 2 milyon 296 bin 325 kişi Kuruma başvurmuştur. İŞKUR'a kayıtlı toplam işsiz sayısı 2 milyon 372 bin 262 kişidir. 2012 yılında açık iş sayısı 991 bin 804'tür. 2012 yılında 556 bin 587 kişi İŞKUR aracılığı ile işe yerleştirilmiştir. İŞKUR tarafından 2012 yılında düzenlenen toplam 27 bin 351 programa, 464 bin 645 kursiyer katılmıştır. 2012 yılında İşsizlik ödeneği almayı hak eden kişi sayısı ise 365 bin 719'dur.

1.2.11.1. İŞKUR'a Başvurular

2012 yılında İŞKUR'a hizmetlerinden yararlanmak amacı ile 2 milyon 296 bin 325 kişi başvurmuştur. Başvuru sayısı geçen yıla göre % 64,2 oranında artmıştır. Kuruma başvuranların %64'ü (1 milyon 476 bin 264 kişi) erkek, %36'sı (820 bin 61 kişi) kadındır. Başvurularda dikkati çeken husus; eğitim seviyesi düşük olanların, gençlerin ve nitelik gerektirmeyen mesleğe sahip olanların başvurular içerisinde çoğunlukta olduğudur.

Tablo 15: Eğitim Durumuna Göre Başvurular (2011-12)

EĞİTİM DURUMU	2011	2012
Okuryazar olmayan	211.208	30.604
Okuryazar	65.870	63.800
İlköğretim	610.037	1.109.989
Ortaöğretim (lise ve dengi)	342.786	708.001
Önlisans	81.131	191.747
Lisans	83.332	185.039
Yüksek lisans	3.814	6.885
Doktora	177	260
Toplam	1.398.355	2.296.325

Kaynak:İŞKUR

2012 yılında başvuranların %48'i (1 milyon 109 bin 989 kişi) "ilköğretim",% 30'u (708 bin 1 kişi) "ortaöğretim" ve %8'i de "önlisans" (191 bin 747 kişi) ve "lisans" (185 bin 39 kişi) mezunudur. İŞKUR'a Başvuruların %52'si (1 milyon 204 bin 393 kişi) okur yazar olmayanlar, okur yazar olanlar ve ilköğretim mezunlarından oluşmaktadır. Buna karşın ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora mezunlarını içeren yüksek eğitimli kişiler toplam başvurunun sadece %16'sını (383 bin 931 kişi) oluşturmaktadır.

2012 yılında yapılan başvurular 2011 yılına göre % 64 artmıştır. Bunun yanında 2011 yılına göre, 2012 yılında yapılan başvurularda birtakım farklılıklar olmuştur. Şöyle ki okuryazar olmayanların yaptığı başvurular 2011 yılında % 15 (211 bin 208 kişi) iken 2012 yılında % 1'e (30 bin 604 kişi) düşmüştür. Ortaöğretim (Lise ve dengi) mezunlarının yaptıkları başvurular 2011 yılında % 24 (342 bin 786 kişi) iken 2012 yılında % 30'a (708 bin 1 kişi) yükselmiştir. Önlisans ve lisans mezunlarının yaptıkları başvurular 2011 yılında % 5 iken 2012 yılında % 8'e yükselmiştir. Önlisans ve üzeri eğitime sahip olanların Kuruma başvuruları 2011 yılına göre % 128 oranında artmıştır. Bu artış oranı başvurulardaki genel artış oranının iki katıdır. Eğitim düzeyi yüksek kişilerin İŞKUR'a hizmetlerinden faydalanmak için gelme oranlarında artış görülmüştür.

Tablo 16: Başvuruların Mesleklere Göre Dağılımı (2011-12)

2011		2012	
MESLEKLER	SAYI	MESLEKLER	SAYI
Beden işçisi (genel)	478.918	Beden işçisi (genel)	572.862
Büro memuru (genel)	84.132	Büro memuru (genel)	100.687
Ön muhasebeci	23.789	Beden işçisi (temizlik)	86.976
Satış elemanı (tanıtım)	18.259	Temizlik görevlisi	53.649
Bilgisayar işletmeni	16.228	Satış elemanı (tanıtım)	47.515
Temizlik görevlisi	13.432	Sekreter	36.929
Çaycı	12.943	Şoför-yük taşıma	33.993
Garson (servis elemanı)	11.193	Ön muhasebeci	30.406
Muhasebeci	10.985	Garson (servis elemanı)	27.132
Sekreter	9.019	Muhasebeci	25.799
Diğer meslekler	487.695	Diğer meslekler	1.280.377
Toplam	1.398.355	Toplam	2.296.325

Kaynak:İŞKUR

Başvuru yapanların mesleklerine göre dağılımına baktığımızda ilk on meslekte 8 mesleğin hem 2011 hem de 2012 yılında mevcut olduğunu görüyoruz. Hatta ilk iki mesleğin sırasının dahi aynı olduğu tabloda görülmektedir. Ortak olan meslekler; Beden İşçisi (Genel),Büro Memuru(Genel), Temizlik Görevlisi, Satış Elemanı (Tanıtım), Sekreter, Ön Muhasebeci, Garson (Servis elemanı) ve Muhasebecidir. Ortak olan 8 meslekte de 2011 yılına göre 2012 yılında artış yaşanmıştır.

2012 yılında başvuru yapanlar içerisinde Beden İşçisi (Genel) 572 bin 862 kişi ile ilk sıradadır. Bunu 100 bin 687 kişi ile Büro Memuru (Genel) ve 86 bin 976 kişi ile de Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri izlemektedir. Nitelik gerektirmeyen mesleğe sahip olanların başvurularda üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir.

Beden İşçisi (Genel) ve Büro Memur (Genel) meslekleri hem 2011 hem de 2012 yılında ilk iki sırada yer almaktadır. İlk 10 meslekte ortak olan 8 mesleğin tamamında 2011 yılına göre 2012 yılında artış yaşanmıştır. 2011 yılında 5.sırada yer alan Bilgisayar İşletmeni mesleğinin 2012 yılında ilk on meslek içerisinde yer almaması da dikkat çekicidir. Ancak 2011 yılında başvuranların % 34,2'si Beden İşçisi iken 2012 yılında aynı meslek için bu oran % 24,9 olarak gerçekleşmiştir. Beden İşçisi başvurularında sayısal bir artış görülse de toplam başvuru içerisindeki oranları azalmıştır.

Tablo 17: Başvuruların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2012)

YAŞ GRUBU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
15-19	118.670	73.925	192.595
20-24	323.385	198.210	521.595
25-29	320.393	162.150	482.543
30-34	261.323	137.632	398.955
35-39	178.557	108.495	287.052
40-44	127.967	74.766	202.733
45-49	87.757	40.300	128.057
50-54	34.478	16.047	50.525
55-59	16.336	5.801	22.137
60-64	5.380	2.023	7.403
65+	2.018	712	2.730
Toplam	1.476.264	820.061	2.296.325

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında yapılan başvuruların % 35'ini kadınlar yapmıştır. 2012 yılında İŞKUR'a 820 bin 61 kadın başvuru yapmıştır. 20-24 yaş aralığında başvuru yapan kadınlar, kadınlardaki toplam başvuru içerisinde ilk sıradadır ve 198 bin 210 kişi ile de % 24'lük bir paya sahiptir. 15-24 yaş aralığında yer alan genç kadınlarda başvuru, toplam kadın başvurusunun % 33'ünü (272 bin 135 kişi) teşkil etmektedir. Her yaş grubunda erkeklerdeki başvuru sayısı kadınlardaki başvuru sayısından fazladır.

2012 yılında yapılan başvuruların % 65'ini erkekler yapmıştır. 2012 yılında İŞKUR'a 1 milyon 476 bin 264 erkek başvuru yapmıştır. 20-24 yaş aralığında başvuru yapan erkekler, erkeklerdeki toplam başvuru içerisinde ilk sıradadır ve 323 bin 385 kişi ile de % 22'lik bir paya sahiptir. 25-29 yaş aralığında yer alan erkeklerin yapmış olduğu başvurular ile 20-24 yaş grubu arasındaki fark yalnızca 3 bin kişidir. 15-24 yaş aralığında yer alan genç erkeklerde başvuru, toplam erkek başvurusunun % 30'unu (442 bin 55 kişi) teşkil etmektedir.

2012 yılında en fazla başvuru yapanlar 20-24 yaş aralığında bulunmaktadır. 20-24 yaş aralığında toplam 521 bin 595 kişi başvuru yapmıştır ve bu sayı toplam başvuruların % 22'sini oluşturmaktadır. İkinci sırada bulunan 25-29 yaş aralığında toplam 482 bin 543 kişi başvuru yapmıştır. 15-24 yaş aralığında yer alan gençlerde başvuru 714 bin 190 kişidir ve bu sayı toplam başvurunun % 31'ini teşkil etmektedir. İŞKUR'a 2012 yılında 65 yaşından büyük 2 bin 730 kişi başvuru yapmıştır.

1.2.11.2. İŞKUR'a Kayıtlı İşsiz İşsizler

İŞKUR'a kayıt olan işsizlerin sayısı 2011 yılı sonunda 1 milyon 844 bin 965 iken, 2012 yılı sonunda % 28 artış göstererek 2 milyon 372 bin 262 kişiye ulaşmıştır. 2012 yılında İŞKUR'da en fazla Beden İşçisi(Genel) mesleğinde kayıt bulunmaktadır ve bu sayı 580 bin 621'dir. Ayrıca Beden İşçisi(Genel) mesleğine sahip olan kayıtlı işsizler, toplam kayıtlı işsizlerin % 24'ünü oluşturmaktadır. İkinci sırada % 6 (142 bin 7) ile Büro Memuru(Genel) mesleği gelmektedir. Bunu 92 bin 7 kişi ile (yaklaşık % 4) de Beden İşçisi (Temizlik) mesleği izlemektedir. Görüldüğü üzere İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin büyük bir kısmı nitelik gerektirmeyen mesleğe sahip kişilerdir.

Tablo 18: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2011-12)

2011		2012	
MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI
Beden işçisi	736.545	Beden işçisi (genel)	580.621
Büro memuru (genel)	152.157	Büro memuru (genel)	142.007
Bilgisayar işletmeni	34.282	Beden işçisi (temizlik)	92.007
Ön muhasebeci	33.721	Satış elemanı	47.614
Diğer büro memurları	30.257	Sekreter	46.050
Satış elemanı	19.319	Temizlik görevlisi	45.512
Muhasebeci	19.135	Ön muhasebeci	38.206
Çaycı	14.893	Şoför-yük taşıma	35.912
Elektrik teknisyeni	13.536	Muhasebeci	32.002
Bilgisayar operatörü	13.242	Bilgisayar işletmeni	26.951
Diğer meslekler	777.878	Diğer meslekler	1.285.380
Toplam	1.844.965	Toplam	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımına baktığımızda; 2011 yılı ile 2012 yılında kayıtlı olan işsizlerin sahip olduğu ilk 10 meslekten 6 tanesinin her iki yılda da mevcut olduğunu görmekteyiz. Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (Genel), Satış Elemanı, Ön Muhasebeci, Muhasebeci ve Bilgisayar İşletmeni meslekleri ortak olan mesleklerdir. Beden İşçisi ile Büro Memuru mesleklerinin sıralaması dahi aynıdır.

Beden İşçisi mesleğine sahip kayıtlı işsizlerin sayısı 2012 yılında 2011 yılına göre yaklaşık 160 bin azalmıştır. Keza Büro Memuru mesleğinde de yaklaşık 10 bin kişilik bir azalış vardır. Elektrik Teknisyeni ve Bilgisayar Operatörü meslekleri 2011 yılında ilk on meslek içerisinde yer almasına rağmen 2012 yılında ilk on meslek içerisinde yer almamaktadır.

Tablo 19: Kayıtlı İşsizlerin Bekleme Süreleri (2012)

30 GÜN VE AZ	1 - 2 AY	2 - 3 AY	3 - 6 AY	6 - 12 AY	1 - 2 YIL	2 - 3 YIL	3+ YIL	TOPLAM
119.450	142.009	115.639	347.661	529.438	680.298	237.822	199.945	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin bekleme sürelerine göre dağılımına baktığımızda; kayıtlı işsizlerin % 29'u (680 bin 298 kişi) 1 yıldan fazla 2 yıldan az süre ile beklemekte, % 22'si (529 bin 438 kişi) 6 aydan fazla 12 aydan az süre ile beklemekte, % 15'i (347 bin 661 kişi) 3 aydan fazla 6 aydan az süre ile beklemekte, % 10'u (237 bin 822 kişi) 2 yıldan fazla 3 yıldan az süre ile beklemekte, % 8'i (199 bin 945 kişi) 3 yıldan fazla süre ile beklemekte, % 6'sı (142 bin 9 kişi) 1 aydan fazla 2 aydan az süre ile beklemekte, % 5'i ise 2 aydan fazla 3 aydan az ve 30 gün ve daha az süre ile beklemektedir.

1 yıl ve daha fazla süredir işsiz olanları "uzun süreli işsiz" kategorisinde değerlendirirsek İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin % 47'si (1 milyon 118 bin 65 kişi) uzun süreli işsizdir.

Tablo 20: Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı (2012)

Yaş grubu	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	50.288	32.115	82.403
20-24	274.705	199.468	474.173
25-29	313.831	211.007	524.838
30-34	258.215	170.357	428.572
35-39	191.732	130.177	321.909
40-44	149.106	96.750	245.856
45-49	114.150	55.503	169.653
50-54	46.710	26.124	72.834
55-59	22.494	10.309	32.803
60-64	8.248	4.391	12.639
65+	4.142	2.440	6.582
Toplam	1.433.621	938.641	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin (2 milyon 372 bin 262 kişi) % 22'si (524 bin 838 kişi) 25-29 yaş aralığında bulunmaktadır. % 20'si (474 bin 173 kişi) 20-24 yaş aralığında bulunmaktadır. Bunu % 18 ile (428 bin 572 kişi) 30-34 yaş aralığında yer alan grup izlemektedir. Genç işsizler olarak tabir edilen 15-24 yaş aralığındaki işsizlerin; toplam kayıtlı işsizler içerisindeki oranı % 23 (556 bin 576 kişi)'tür. İŞKUR'a kayıtlı 65 yaş ve üstü 6 bin 582 işsiz bulunmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin yalnızca % 12'si (294 bin 511 kişi) 45 yaş ve üstü işsizdir.

2012 yılında İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin (938 bin 641 kişi) % 22'si (211 bin 7 kişi) 25-29 yaş aralığında bulunmaktadır. %21'i (199 bin 468 kişi) 20-24 yaş aralığında bulunmaktadır. Bunu % 18 ile (170 bin 357 kişi) 30-34 yaş aralığındaki grup izlemektedir. İŞKUR'a kayıtlı 15-24 yaş aralığındaki genç işsiz kadınlar, toplam kadın işsizlerin % 24'ünü (231 bin 583 kişi) oluşturmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı 65 yaş ve üstü 2 bin 440 kadın işsiz bulunmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin yalnızca % 11'i (98 bin 767 kişi) 45 yaş ve üstü işsizdir.

2012 yılında İŞKUR'a kayıtlı erkek işsizlerin (1 milyon 433 bin 621 kişi) % 22'si (313 bin 831 kişi) 25-29 yaş aralığında bulunmaktadır. %19'u (274 bin 705 kişi) 20-24 yaş aralığında bulunmaktadır. Bunu % 18 ile (258 bin 215 kişi) 30-34 yaş aralığındaki grup izlemektedir. İŞKUR'a kayıtlı 15-24 yaş aralığındaki genç işsiz erkekler, toplam erkek işsizlerin % 23'ünü (324 bin 993 kişi) oluşturmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı 65 yaş ve üstü 4 bin 142 erkek işsiz bulunmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı erkek işsizlerin yalnızca % 14'ü (195 bin 744 kişi) 45 yaş ve üstü işsizdir.

Tablo 21: Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı (2012)

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okur yazar olmayan	21.759	23.216	44.975
Okur yazar	35.031	24.409	59.440
İlköğretim	740.714	368.821	1.109.535
Ortaöğretim (lise ve dengi)	417.795	294.049	711.844
Önlisans	105.057	114.854	219.911
Lisans	109.175	108.142	217.317
Yüksek lisans	3.869	4.982	8.851
Doktora	221	168	389
Toplam	1.433.621	938.641	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin (2 milyon 372 bin 262) % 47'si (1 milyon 109 bin 535 kişi) ilköğretim mezunudur. % 30'u (711 bin 844 kişi) ortaöğretim mezunudur. Bunu % 9 (219 bin 911 kişi) ile önlisans ve yine % 9 (217 bin 317 kişi) ile lisans mezunları takip etmektedir. İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin yalnızca % 9'u (226 bin 557 kişi) lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. Toplamda İŞKUR'a kayıtlı 8 bin 851 yüksek lisans mezunu ve 389 doktora mezunu işsiz bulunmaktadır.

2012 yılında İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin (938 bin 641 kişi) % 39'u (368 bin 821 kişi) ilköğretim mezunudur. % 31'i (294 bin 49 kişi) ortaöğretim mezunudur. Bunu % 12 (114 bin 854 kişi) ile önlisans ve yine % 12 (108 bin 142 kişi) ile lisans mezunları takip etmektedir. İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin yalnızca % 13'ü (113 bin 292 kişi) lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. İŞKUR'a kayıtlı 4 bin 982 yüksek lisans mezunu ve 168 doktora mezunu kadın kayıtlı işsiz bulunmaktadır. Okuryazar olmayan, önlisans mezunu ve yüksek lisans mezunu kadın kayıtlı işsizlerin sayısı, erkek kayıtlı işsizlerin sayısından fazladır.

2012 yılında İŞKUR'a kayıtlı erkek işsizlerin (1 milyon 433 bin 621 kişi) % 52'si (740 bin 714 kişi) ilköğretim mezunudur. % 29'u (417 bin 795 kişi) ortaöğretim mezunudur. Bunu % 8 (109 bin 175 kişi) ile lisans ve % 7 (105 bin 57 kişi) ile önlisans mezunları takip etmektedir. İŞKUR'a kayıtlı erkek işsizlerin yalnızca % 8'i (113 bin 265 kişi) lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. İŞKUR'a kayıtlı 3 bin 869 yüksek lisans mezunu ve 221 doktora mezunu erkek kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler içerisinde kadınların eğitim düzeyi erkeklerin eğitim düzeyinden daha yüksektir. Kadınların % 24,3'ü önlisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip iken, erkeklerin % 15,2'si önlisans ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir.

1.2.11.3. Açık İşler

Son yıllarda İŞKUR'un işgücü talebini kuruma çekme çalışmaları sonucu kuruma gelen açık işlerde görünür bir artış olmuştur. Bu artışın özel sektör yoğun olması İŞKUR'un etkin işyeri ziyaretleri sonucu olduğu ve önemli bir kesim işverenin artık işgücü talebini İŞKUR üzerinden karşılayabildiği söylenebilir. Etkin işgücü piyasası talep araştırmaları sonucu bu artışın devam edeceği görülmektedir.

Tablo 22: Açık İşler (2012-2012)

AÇIK İŞLER											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kamu	102.211	43.955	48.904	34.655	32.747	16.936	14.360	21.388	60.039	64.636	140.668
Özel	37.064	85.303	60.774	79.712	119.047	169.986	164.260	144.502	308.597	595.987	851.136
Kamu (%)	73%	34%	45%	30%	22%	9%	8%	13%	16%	10%	14%
Özel (%)	27%	66%	55%	70%	78%	91%	92%	87%	84%	90%	86%
TOPLAM	139.275	129.258	109.678	113.827	151.794	186.922	178.620	165.890	368.636	660.623	991.804

Kaynak: İŞKUR

2004 yılından itibaren özel sektörden alınan açık işlerin daha çok olduğu görülmektedir. İŞKUR tarafından 2012 yılında alınan açık işlerin mesleklere göre dağılımına baktığımızda ise en fazla açık işin Beden İşçisi (Genel) mesleğinde olduğunu görüyoruz.

Tablo 23: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 2011-2012

2011		2012	
MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI
Beden işçisi (genel)	272.992	Beden işçisi (genel)	366.718
Temizlik görevlisi	24.832	Beden işçisi (temizlik)	48.132
Büro memuru (genel)	19.708	Temizlik görevlisi	43.931
Satış elemanı (tanıtım)	14.310	Satış elemanı (tanıtım)	22.153
Makineci (dikiş)	9.422	Büro memuru (genel)	20.913
Güvenlik görevlisi	9.300	Güvenlik görevlisi	20.446
Garson (servis elemanı)	8.889	Makineci (dikiş)	18.058
Çağrı merkezi görevlisi	7.822	Garson (servis elemanı)	15.768
Diğer imalat ve ilgili işçiler (elle)	7.297	Çağrı merkezi görevlisi	13.197
Bahçıvan (genel)	7.235	Reyon görevlisi	11.054
Diğer meslekler	278.816	Diğer meslekler	411.434
Toplam	660.623	Toplam	991.804

Kaynak: İŞKUR

Bu meslekte 2012 yılında 366 bin 718 açık iş alınmıştır. Bu sayı 2012 yılında alınan açık işlerin % 37'sidir. Ardından gelen Beden İşçisi (Temizlik) mesleğinde 48 bin 132, temizlik görevlisi mesleğinde ise 43 bin 931 açık iş alınmıştır. 2012 yılında 2011 yılına göre alınan açık iş sayısı % 50 artmıştır. 2011 yılında alınan açık işlerle 2012 yılında alınan açık işler arasında 8 mesleğin ortak olduğunu görüyoruz. Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Satış Elemanı (Tanıtım), Büro Memuru (Genel), Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı) ve Çağrı Merkezi Görevlisi meslekleri ortaktır. 2011 yılında yer alan Diğer İmalat ve İlgili İşçiler(Elle) ve Bahçıvan (Genel) meslekleri 2012 yılındaki ilk 10 meslek içerisinde yer almamaktadır. Görüldüğü üzere İŞKUR tarafından alınan açık işlerde nitelik gerektirmeyen meslekler çoğunluktadır.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşler (2012)

MESLEK GRUBU	SAYI
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	78.182
Hizmet ve satış elemanları	118.845
Nitelik gerektirmeyen meslekler	506.818
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	5.371
Profesyonel meslek mensupları	34.754
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	102.277
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	47.770
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	95.453
Yöneticiler	2.334
Toplam	991.804

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR tarafından 2012 yılında alınan açık işlerin 9 ana meslek grubuna göre dağılımına baktığımızda; ilk sırada % 51 ile nitelik gerektirmeyen meslek grubu yer almaktadır ve bu meslek grubunda açık iş sayısı 506 bin 818'dir. Bunu % 12 ile (118 bin 845 açık iş) hizmet ve satış elemanları meslek grubu takip etmektedir. Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar (102 bin 277 açık iş) ile Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (95 bin 453 açık iş) meslek gruplarında alınan açık işlerin, toplam açık işlere oranı % 10'dur. Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubunda 78 bin 182 açık iş alınmıştır ve toplam açık işler içerisindeki oranı % 8'dir. En az açık iş alınan meslek grubu ise yöneticiler meslek grubudur.

2012 yılında İŞKUR tarafından alınan açık işlerin iktisadi faaliyetlere (NACE Rev.2) göre dağılımına baktığımızda; toplam açık işin % 34'ü (336 bin 449 açık iş) imalat sektöründe bulunmaktadır. Bunu % 10 (94 bin 621 açık iş) ile toptan ve perakende ticaret sektörü izlemektedir. Diğer hizmet faaliyetlerinde 90 bin 243 açık iş, idari ve destek hizmet faaliyetlerinde ise 85 bin 594 açık iş bulunmaktadır.

Tablo 25: İktisadi Faaliyetlere Göre Açık İşler (2012)

İKTİSADİ FAALİYET (NACE REV.2)	SAYI
Bilgi ve iletişim	44.039
Diğer hizmet faaliyetleri	90.243
Eğitim	38.251
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	7.329
Finans ve sigorta faaliyetleri	11.188
Gayrimenkul faaliyetleri	902
Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri	528
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	85.594
İmalat	336.449
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	14.071
İnşaat	53.393
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	10.089
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	53.282
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	4.144
Madencilik ve taş ocakçılığı	8.243
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	66.264
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	15.159
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	15.916
Toptan ve perakende ticaret	94.621
Ulaştırma ve depolama	42.050
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	49
Toplam	991.804

Kaynak: İŞKUR

En az açık iş uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır ve sayısı yalnızca 49'dur. 2012 yılında İŞKUR tarafından alınan açık işlerin sosyal durumlarına göre dağılımına baktığımızda; toplam açık işlerin % 87,58'i (868 bin 637 açık iş) normal, % 12,37'si (122 bin 637) özürlü ve 0,05'i (530 açık iş) ise eski hükümlü açık iş kapsamındadır. 2012 yılında İŞKUR tarafından alınan açık işlerin (991 bin 804 açık iş) % 85,8'i (851 bin 136 açık iş) özel sektörden ve % 14,2'si (140 bin 668 açık iş) ise kamu sektöründen alınmıştır.

Tablo 26: Sosyal Durumlarına Göre Açık İşler (2012)

SOSYAL DURUM	SAYI
Normal	868.637
Özürlü	122.637
Eski hükümlü	530
Toplam	991.804

Kaynak: İŞKUR

1.2.11.4. İşe Yerleştirmeler

Son yıllarda İŞKUR'un işgücü talebini kuruma çekme çalışmaları sonucu kurumun açık işe yerleştirme göstergelerinde de görünür bir artış olmuştur. Bu artışın daha çok özel sektörde olması İŞKUR'un özel sektör işverenlerinin işgücü ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla başlattığı yeni hizmetlerinin sonucudur.

Tablo 27: İşe Yerleştirme (2002-2012)

İŞE YERLEŞTİRMELER											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kamu	100.589	39.459	42.753	32.753	24.179	17.267	9.754	28.436	46.181	59.485	137.648
Özel	24.482	25.939	33.504	48.932	61.703	94.108	99.841	89.842	159.050	304.187	418.939
Kamu (%)	80%	60%	56%	40%	28%	16%	9%	24%	23%	16%	25%
Özel (%)	20%	40%	44%	60%	72%	84%	91%	76%	77%	84%	75%
TOPLAM	125.071	65.398	76.257	81.685	85.882	111.375	109.595	118.278	205.231	363.672	556.587

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin % 57'si (318 bin 636 kişi) ilköğretim mezunudur. % 29'u (159 bin 761 kişi) ortaöğretim mezunu, % 6'sı ön lisans (32 bin 547 kişi) mezunu, % 4'ü ise lisans mezunu (21 bin 425 kişi) ve yine % 4'ü (20 bin 965 kişi) okuryazardır. Toplamda işe yerleştirilenlerin % 4'ü (22 bin 76 kişi) lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir.

2012 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilen kadınların % 54'ü (89 bin 619 kişi) ilköğretim mezunudur. % 28'i (46 bin 740 kişi) ortaöğretim mezunu, % 8'i (13 bin 60 kişi) önlisans mezunu ve % 6'sı (9 bin 196 kişi) lisans mezunudur. Kadınlarda işe yerleştirilenlerin % 6'sı (9 bin 561 kişi) lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. 2012 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilen erkeklerin % 59'u (229 bin 17 kişi) ilköğretim mezunudur. % 29'u (113 bin 21 kişi) ortaöğretim mezunu ve % 5'i (19 bin 487 kişi) önlisans mezunudur. Erkeklerde işe yerleştirilenlerin % 3'ü (12 bin 515 kişi) lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 28: Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirme (2012)

EĞİTİM DURUMU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Okuryazar olmayan	1.739	863	2.602
Okuryazar	15.200	5.765	20.965
İlköğretim	229.017	89.619	318.636
Ortaöğretim (lise ve dengi)	113.021	46.740	159.761
Önlisans	19.487	13.060	32.547
Lisans	12.229	9.196	21.425
Yüksek lisans	280	364	644
Doktora	6	1	7
TOPLAM	390.979	165.608	556.587

Kaynak: İŞKUR

Yüksek lisans eğitim durumunda işe yerleştirilen kadınların sayısı, erkeklerin sayısından fazladır. Bunun haricindeki eğitim durumlarının tamamında işe yerleştirilen kadınların sayısı, işe yerleştirilen erkeklerin sayısından azdır. 2012 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin (556 bin 587 kişi) % 70'i (390 bin 979 kişi) erkek, % 30'u (165 bin 608 kişi) ise kadındır.

İŞKUR tarafından 2012 yılında işe yerleştirilenlerin % 75'i (418 bin 939 kişi) özel sektör kapsamında iken, % 25'i (137 bin 648 kişi) ise kamu sektörü kapsamında işe yerleştirilmiştir.

2011 ve 2012 yılında işe yerleştirilenlerin en fazla işe yerleştirilen ilk 10 mesleğe göre dağılımına baktığımızda; 2012 yılında en fazla işe yerleştirme 229 bin 943 ile Beden İşçisi (Genel) mesleğinde gerçekleşmiştir. Beden İşçisi mesleğinde işe yerleştirilenlerin toplam işe yerleştirme içerisindeki oranı % 41'dir. Ardından % 7 (37 bin 294 kişi) ile Beden İşçisi (Temizlik) mesleği ve % 5 (29 bin 650 kişi) ile Temizlik Görevlisi mesleği gelmektedir.

Tablo 29: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme (2011-12)

2011		2012	
MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI
Beden işçisi (genel)	164.413	Beden işçisi (genel)	229.943
Temizlik görevlisi	16.270	Beden işçisi (temizlik)	37.294
Büro memuru (genel)	9.312	Temizlik görevlisi	29.650
Satış elemanı (tanıtım)	8.272	Güvenlik görevlisi	13.308
Makineci (dikiş)	5.051	Satış elemanı (tanıtım)	11.867
Diğer imalat ve ilgili işçiler (elle)	5.033	Büro memuru (genel)	8.597
Çağrı merkezi görevlisi	4.499	Reyon görevlisi	8.267
Garson (servis elemanı)	4.134	Çağrı merkezi görevlisi	8.152
Reyon görevlisi	4.023	Makineci (dikiş)	8.115
Bahçıvan (genel)	3.968	Kasiyer	6.740
Diğer meslekler	138.697	Diğer meslekler	194.654
Toplam	363.672	Toplam	556.587

Kaynak: İŞKUR

Görüldüğü gibi İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin çoğunluğu nitelik gerektirmeyen mesleğe sahip kişilerdir. 2011 yılı ile 2012 yılında en fazla işe yerleştirilen ilk 10 meslek içerisinde 7 meslek ortaktır. Beden İşçisi (Genel) mesleği 2011 yılında da ilk sıradadır. Ortak olan meslekler Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Satış Elemanı (Tanıtım), Büro Memuru (Genel), Reyon Görevlisi, Çağrı Merkezi Görevlisi ve Makineci (Dikiş) meslekleri ortak olan mesleklerdir.

Diğer imalat ve ilgili işçiler (elle), Garson (Servis elemanı) ve Bahçıvan (Genel) meslekleri 2011'de ilk 10 meslekte yer almasına rağmen 2012 yılında ilk 10 meslek içerisinde yer almamaktadır. 2011 yılında Beden İşçisi mesleğinde işe yerleştirme oranı % 45 iken 2012 yılında 4 puan azalarak % 41 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 30: Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirme (2012)

MESLEK GRUBU	SAYI
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	41.534
Hizmet ve satış elemanları	65.913
Nitelik gerektirmeyen meslekler	318.556
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	3.514
Profesyonel meslek mensupları	15.074
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	44.493
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	17.646
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	48.779
Yöneticiler	1.078
Toplam	556.587

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR tarafından 2012 yılında yapılan işe yerleştirmelerin 9 ana meslek grubuna göre dağılımına baktığımızda; ilk sırada % 57 ile nitelik gerektirmeyen meslek grubu yer almaktadır ve işe yerleştirme sayısı 318 bin 556'dır. Bunu % 12 (65 bin 913 kişi) ile hizmet ve satış elemanları, % 9 (48 bin 779 kişi) ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, % 8 (44 bin 493 kişi) ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve % 7 (41 bin 534 kişi) ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar izlemektedir. En az işe yerleştirme bin 78 kişi ile yöneticiler meslek grubunda gerçekleşmiştir.

2012 yılında İŞKUR tarafından yapılan işe yerleştirmelerin iktisadi faaliyetlere (NACE Rev.2) göre dağılımına baktığımızda; toplam işe yerleştirmenin % 28'i (155 bin 869 kişi) imalat sektöründe gerçekleşmiştir. % 11'i (59 bin 440 kişi) idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe, % 10'u (54 bin 364 kişi) diğer hizmet faaliyetleri sektöründe, % 8'i (44 bin 626 kişi) toptan ve perakende ticaret sektöründe ve % 7'si ise (40 bin 497 kişi) mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe gerçekleşmiştir.

En az işe yerleştirme uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektöründe gerçekleşmiştir. Bu sektörde işe yerleştirilenlerin sayısı yalnızca 17'dir.

Tablo 31: İktisadi Faaliyetlere Göre İşe Yerleştirme (2012)

İKTİSADİ FAALİYET (NACE REV.2)	SAYI
Bilgi ve iletişim	33.892
Diğer hizmet faaliyetleri	54.364
Eğitim	33.418
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4.710
Finans ve sigorta faaliyetleri	6.901
Gayrimenkul faaliyetleri	159
Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri	169
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	59.440
İmalat	155.869
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	8.075
İnşaat	30.908
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	9.820
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	18.560
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2.139
Madencilik ve taş ocakçılığı	4.160
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	40.497
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	13.446
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	12.966
Toptan ve perakende ticaret	44.626
Ulaştırma ve depolama	22.451
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	17
Toplam	556.587

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında İŞKUR tarafından yapılan işe yerleştirmelerin sosyal duruma göre dağılımına baktığımızda; toplam işe yerleştirmenin % 93,6'sı (520 bin 714 kişi) normal işe yerleştirmedir. Özürlülerin toplam işe yerleştirme içerisindeki oranı % 6,4 (35 bin 531 kişi) iken eski hükümlülerin oranı yalnızca % 0,1 (342 kişi)'dir.

Tablo 32: Sosyal Durumlara Göre İşe Yerleştirme (2012)

SOSYAL DURUM	SAYI
Normal	520.714
Özürlü	35.531
Eski hükümlü	342
Toplam	556.587

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR'un işe yerleştirmeleri alınan açık işlere ve Kuruma kayıtlı işsizlere bağlıdır. İŞKUR ancak kendine gelen taleplere elindeki portföyden işe yerleştirme yapmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Kurumun işe yerleştirmelerini kendi kayıtları etkilemektedir. En fazla Beden İşçisi mesleğinde açık iş geliyorsa ve kayıtlarda da bu meslekte eleman bulunuyorsa en fazla işe yerleştirme Beden İşçisi mesleğinde olmaktadır.

1.2.11.5. İŞKUR'un Mesleki Eğitim Faaliyetleri

2012 yılında İŞKUR tarafından 16 program türünde toplam 27 bin 351 program düzenlenmiştir. Bu programlara toplamda 464 bin 645 kursiyer katılmıştır. Katılımcıların % 40'ı (187 bin 744 kişi) kadın, % 60'ı (276 bin 901 kişi) ise erkektir. Açılan programların % 29'u "İşbaşı Eğitim Programı" türünde açılmıştır ve bu programa toplamda 18 bin 570 kursiyer katılmıştır. Açılan programların % 18'i "İşgücü Yetiştirme Kursu/TYP" kapsamında açılmıştır ve bu programlara 186 bin 599 kişi katılmıştır. İŞKUR'un istihdam garantili işgücü yetiştirme kursları kapsamında 4 bin 564 kurs açılmıştır ve bu kurslara 116 bin 451 kursiyer katılmıştır. "İşgücü Yetiştirme Kursu/Genel" kurs türünde bin 576 kurs açılmış olup, bu kursa toplamda 34 bin 19 kursiyer katılmıştır.

Tablo 33: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2012)

KURS TÜRÜ	KURS SAYISI	KURSA KATILAN SAYISI	
		ERKEK	KADIN
Çalışanların Mesleki Eğitimi	370	7.410	1.043
Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar	20	195	3
GAP 2	138	1.350	1.992
GAP 2 TYP	86	4.796	603
GAP 2 Girişimcilik	21	323	199
GAP 2 UMEM	66	843	284
GAP 2 UMEM İEP	56	465	235
Girişimcilik	900	12.804	12.149
Hükümlülere Yönelik Kurslar	334	4.284	199
İş. Yet. Kurs/İstihdam Garantili	4.564	47.760	68.691
İş. Yet. Kurs/Genel	1.576	9.303	24.716
İş. Yet. Kurs/TYP	4.936	140.106	46.493
İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMI	8.018	9.060	9.510
Özürlü Kursları	574	3.753	2.519
UMEM PROJESİ	2.359	25.963	15.091
UMEM PROJESİ/İEP	3.333	8.486	4.017
Toplam	**27.351**	**276.901**	**187.744**

Kaynak: İŞKUR

UMEM Projesi kapsamında 2 bin 359 kurs açılmış olup bu kurslara toplamda 41 bin 54 kursiyer katılmıştır. UMEM İEP kapsamında ise 3 bin 333 kurs açılmış ve bu kursların da toplam kursiyer sayısı 12 bin 503 kişidir. Girişimcilik kurs türü kapsamında 900 kurs açılmıştır ve kursiyer sayısı ise 24 bin 953 kişidir. Özürlülere yönelik olarak açılan kursların sayısı 2012 yılında 574 olup bu kurslara 6 bin 272 kursiyer katılmıştır. 2012 yılında en az kurs Eski hükümlülere yönelik kurslar türünde açılmış olup bu kursların sayısı yalnızca 20'dir. Katılan kursiyer sayısı ise 198'dir.

2012 yılında kadınların kursiyer olarak en fazla katıldığı kurs türü İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursudur ve toplamda 68 bin 691 kadın kursiyer katılmıştır ve bu sayı, bu kurs türüne katılan 47 bin 760 erkek kursiyer sayısından fazladır. İkinci sırada İşgücü Yetiştirme Kursu/TYP gelmektedir ve bu kurslara katılan kadın kursiyer sayısı 46 bin 493'tür. Bunu 24 bin 716 kadın kursiyer ile de İşgücü Yetiştirme Kursu/Genel izlemektedir. 2012 yılında kadınlarda Eski hükümlülere yönelik kurslara katılan kadın kursiyer sayısı yalnızca 3'tür. Toplam 16 kurs türünün yalnızca dört tanesinde kadın kursiyer sayısı erkek kursiyer sayısından fazladır. Bu kurs türleri İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursu, İşgücü Yetiştirme Kursu/Genel, işbaşı Eğitim Programı/İEP ve GAP 2'dir.

2012 yılında erkeklerin kursiyer olarak en fazla katıldığı kurs türü İşgücü Yetiştirme Kursu/TYP'dir ve toplamda 140 bin 106 erkek kursiyer katılmıştır. İkinci sırada İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursu gelmektedir ve bu kurslara katılan erkek kursiyer sayısı 47 bin 760'tır. Bunu 25 bin 963 kursiyer ile de UMEM Projesi izlemektedir. 2012 yılında erkeklerde Eski hükümlülere yönelik kurslara katılan kursiyer sayısı 195'tir.

1.2.11.6. İşsizlik Ödeneği

Tablo 34: Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler (2012)

ÖĞRENİM DURUMU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Okuryazar olmayan	1.417	1.026	2.443
Okuryazar	2.265	1.010	3.275
İlköğretim	144.185	38.436	182.621
Ortaöğretim (lise ve dengi)	75.717	39.121	114.838
Önlisans	11.817	12.670	24.487
Lisans	19.429	16.960	36.389
Yüksek lisans	761	845	1.606
Doktora	32	28	60
Toplam	255.623	110.096	365.719

Kaynak:İŞKUR

2012 yılında işsizlik ödeneği 365 bin 719 kişi hak etmiştir. Hak edenlerin % 70'i (255 bin 623 kişi) erkek,% 30'u (110 bin 96 kişi) ise kadındır. Toplamda hak edenlerin % 50'si ilköğretim mezunudur ve sayıları da 182 bin 621 kişidir. Bunu % 31 (114 bin 838 kişi) ile ortaöğretim (lise ve dengi) mezunları, % 10 (36 bin 389 kişi) ile lisans mezunları ve % 7 (24 bin 487 kişi) ile önlisans mezunları izlemektedir. Hak edenlerin 38 bin 55 kişisi lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir.

2012 yılında erkeklerde işsizlik ödeneği hak edenlerin % 56'sı ilköğretim mezunudur ve sayıları da 144 bin 185 kişidir. Bunu % 30 (75 bin 717 kişi) ile ortaöğretim (lise ve dengi) mezunları, % 8 (19 bin 429 kişi) ile lisans mezunları ve % 5 (11 bin 817 kişi) ile önlisans mezunları izlemektedir. Hak eden erkeklerin 20 bin 222 kişisi lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir.

2012 yılında kadınlarda işsizlik ödeneği hak edenlerin % 36'sı ortaöğretim (lise ve dengi) mezunudur ve sayıları da 39 bin 121 kişidir. Bunu % 35 (38 bin 436 kişi) ile ilköğretim mezunları, % 15 (16 bin 960 kişi) ile lisans mezunları ve % 12 (12 bin 670 kişi) ile önlisans mezunları izlemektedir. Hak eden kadınların 17 bin 833 kişisi lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. Önlisans ve yüksek lisans eğitim düzeyinde işsizlik ödeneği hak eden kadınların sayısı hak eden erkeklerin sayısından fazladır.

2012 yılında işsizlik ödeneği hak edenlerin yaş gruplarına göre dağılımını incelediğimizde; toplamda işsizlik ödeneği hak edenlerin % 25'i (91 bin 279 kişi) 30-34 yaş aralığında bulunmaktadır. Bunu, % 22 (80 bin 598 kişi) ile 25-29 yaş aralığında yer alanlar, % 19 (69 bin 412 kişi) ile 35-39 yaş aralığında yer alanlar, % 15 (53 bin 790 kişi) ile 40-44 yaş aralığında yer alanlar ve % 9 (32 bin 843 kişi) ile de 45-49 yaş aralığında yer alanlar izlemektedir. Toplamda genç nüfus olarak tabir edilen 15-24 yaş aralığında yer alanlar; toplamda işsizlik ödeneği hak edenlerin % 7'sini teşkil etmektedir ve sayıları da 26 bin 301 kişidir. İşsizlik ödeneği hak eden 65 yaşından büyük 182 kişi bulunmaktadır.

Tablo 35: Yaş Gruplarına göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler (2012)

YAŞ GRUBU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
15-19	632	326	958
20-24	12.713	12.630	25.343
25-29	52.390	28.208	80.598
30-34	64.554	26.725	91.279
35-39	50.751	18.661	69.412
40-44	40.179	13.611	53.790
45-49	26.471	6.372	32.843
50-54	5.393	2.675	8.068
55-59	2.067	750	2.817
60-64	322	107	429
65+	151	31	182
Toplam	255.623	110.096	365.719

Kaynak:İŞKUR

Erkeklerde işsizlik ödeneği hak edenlerin % 25'i (64 bin 554 kişi) 30-34 yaş aralığında bulunmaktadır. Bunu, % 20 (52 bin 390 kişi) ile 25-29 yaş aralığında yer alanlar, % 20 (50 bin 751 kişi) ile 35-39 yaş aralığında yer alanlar, % 16 (40 bin 179 kişi) ile 40-44 yaş aralığında yer alanlar ve % 10 (26 bin 471 kişi) ile de 45-49 yaş aralığında yer alanlar izlemektedir. Genç nüfus olarak tabir edilen 15-24 yaş aralığında yer alan erkekler; erkeklerde işsizlik ödeneği hak edenlerin % 5'ini teşkil etmektedir ve sayıları da 13 bin 345 kişidir. İşsizlik ödeneğine hak eden 65 yaşından büyük 151 erkek bulunmaktadır.

Kadınlarda işsizlik ödeneği hak edenlerin % 26'sı (28 bin 208 kişi) 25-29 yaş aralığında bulunmaktadır. Bunu, % 24 (26 bin 725 kişi) ile 30-34 yaş aralığında yer alanlar, % 17 (18 bin 661 kişi) ile 35-39 yaş aralığında yer alanlar, % 12 (13 bin 611 kişi) ile 40-44 yaş aralığında yer alanlar ve % 11 (12 bin 630 kişi) ile de 20-24 yaş aralığında yer alanlar izlemektedir. Genç nüfus olarak tabir edilen 15-24 yaş aralığında yer alan kadınlar; kadınlarda işsizlik ödeneği hak edenlerin % 11'ini teşkil etmektedir ve sayıları da 12 bin 956 kişidir. İşsizlik ödeneği hak eden 65 yaşından büyük 31 kadın bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

2.1. AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmaması nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapılması büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumu'na verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumu'nca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaktadır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılının ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısı ortaya konacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık iş istatistikleri için veri toplanmış olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 36: İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-12)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	Kapsamı	Periyot	Sınıflamalar	Yöntem	Görüşme Yapılan İşyeri Sayısı[1]	
2007	50+ Tüm İşyerleri	15 Ekim - 30 Kasım	İSCO 88- NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	12.712
2008	Tüm İşyerleri	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	71.001
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	275.099
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	255.938
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	218.068
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	20 Eylül- 28 Ekim	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	198.479
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	1 Nisan- 15 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	159.862
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + Girişimler (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	5.941
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + Girişimler (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	5.225
2012/II	10 + İşyerleri (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	53.194

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2012 ikinci dönem işgücü piyasası talep araştırması kapsamında 10 Eylül 2012-31 Ekim 2012 tarihleri arasında Türkiye genelinde (66 il tam sayım, 15 il örneklem) 53.194 işyerlerine ulaşılarak, yüz yüze görüşme yöntemiyle işyeri bilgi formu uygulamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılarak sektörel kapsam dahilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri çalışmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde ve il düzeyinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il düzeyi ve Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

İşyerlerinde yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu[4]" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni)
- Son 12 ay içinde işe giriş-çıkışlar,
- 12 ay sonunda artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin soru sorulmuştur.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması, 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere uygulanmıştır. Mesleklere göre yapılan tahminlerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılım dahil edilmemiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay bilgiler olarak sunulmuştur. Mesleki bilgiler herhangi bir bilimsellik kaygısı taşımamaktadır.

2.1.1. Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

2012 yılı İŞKUR İPA çalışmasında amaç, kapsam dahilindeki sektörler bazında Türkiye tahmini vermektir. Çalışma 15 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Kocaeli, Mersin, Adana, Konya, Trabzon, Gaziantep, Muğla, Diyarbakır, Denizli, Kayseri) örnekleme, diğer illerde tamsayım uygulanmak üzere planlanmıştır. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak, 15 ilde 24.934 olarak hesaplanmıştır. Diğer illerde ise birim sayısı 38.698 olarak belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

$$n_h = \tilde{n}\,[\,K^2 + (1 - K^2)\,M_h^{\,2}\,]^{1/2}$$

$\tilde{n}$ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

$M_h = N_h / (N / h) = h.W_h$

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

$n_{min} = K.\tilde{n}$ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla yerel birim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak $n_{min}=75$ olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

4 İşyeri Bilgi Formu Ek 1'de verilmiştir.

Tablo 37: İşgücü Piyasası Talep Araştırması Örneklemi

Tamsayım Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım Toplamı	38.698

Örnekleme Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
Örneklem Toplam	24.934
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1.387
Toplam Örneklem İşyeri Sayısı	65.723

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

2.1.2. Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde yerel birimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formülü aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h^{\,2} v\left(\bar{y}_h\right) = N_h^{\,2} \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / n_h\left(n_h - 1\right) \right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

2.2. MEVCUT İSTİHDAM

Türkiye genelinde araştırma kapsamına giren 53.194 işyeri ziyaret edilerek işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Bu çalışma ile elde edilen bilgiler Türkiye geneli ve iller için derlenmiştir[5]. Türkiye genelin de işyerleri ve çalışanların sektörlere göre dağılımına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 38: İşyeri Büyüklüklerine Göre Çalışanların Dağılımı

SEKTÖRLER	1-9 İşyeri	10-49 İşyeri	50+ İşyeri	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
Bilgi ve İletişim	667	1.707	477	2.851	49.137	86.001	135.138
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1.745	2.810	592	5.147	39.301	86.003	125.303
Eğitim	1.080	3.794	1.221	6.095	188.123	153.668	341.791
Elektrik ,Gaz ,Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	966	876	857	2.699	46.494	275.184	321.678
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1.244	4.889	610	6.743	114.348	152.815	267.163
Gayrimenkul Faaliyetleri	598	1.892	425	2.915	25.428	64.156	89.584
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1.127	2.122	1.979	5.228	234.688	559.114	793.802
İmalat	3.787	15.346	7.184	26.317	304.949	1.180.894	1.485.844
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet. Faaliyetleri	584	3.113	1.244	4.941	163.256	104.006	267.263
İnşaat	4.348	6.321	1.868	12.536	40.417	362.639	403.057
Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri	1.336	4.510	1.392	7.239	81.466	240.034	321.501
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	497	1.270	590	2.357	28.664	87.842	116.505
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	752	1.611	861	3.223	9.429	150.222	159.650
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.337	3.069	624	5.030	43.607	102.221	145.828
Su Temini; Kanalizas. Atık Yön. ve İyileş. Faal	472	560	902	1.934	19.633	334.299	353.931
Toptan ve Perakende Ticaret	6.095	16.476	2.681	25.251	147.965	482.567	630.534
Ulaştırma ve Depolama	1.472	4.464	1.245	7.182	38.614	243.108	281.722
Toplam	28.108	74.830	24.749	127.687	1.575.519	4.664.775	6.240.294

Kaynak: TİPA 2012/2

Araştırma kapsamında toplam 127 bin 687 işyerine ilişkin bilgi toplanmıştır. En fazla işyeri sırasıyla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri ile Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde bulunmaktadır. İşyerlerinin % 22'si 1-9 kişi arası eleman çalıştıran, % 58,6'sı 10-49 kişi arası eleman çalıştıran, % 19,4'ü 50 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleridir. Kapsamda 1-9 arası kişi istihdam eden işyerleri olmamasına rağmen soru formu uygulanırken işyerlerinin % 22'sinin mevcut istihdamlarının 1-9 kişi arası oldukları görülmüştür.

5 Her il için ayrı ayrı İşgücü Piyasası Analiz (İPA) Raporu hazırlanmış ve www.iskur.gov.tr adresinde yayınlanmıştır.

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının saha uygulaması döneminin Eylül ve Ekim aylarına denk gelmesi mevsimsellikten etkilenen sektörlerde işyerlerinin çalışan sayılarında azalma görülmesine yol açmıştır. Ayrıca bazı illerin ekonomisinin mevsimsellikten etkilenmesi o ildeki tüm sektörlerdeki işyerlerinin çalışan sayılarında azalma görülmesine neden olmuştur. Çalışma kapsamında İnşaat sektöründe 10 ve daha fazla kişi diye gidilen işyerlerinin % 33,9'unun 1-9 kişi istihdam eden işyerleri oldukları görülmüştür. Mevsimsellik etkisi işyerinde çalışan sayısını etkilediği gibi cevapsızlık oranını da olumsuz etkilemiştir.

Sayısal olarak en fazla 50 ve daha fazla işyeri olan sektör İmalat sektörüdür. Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyeti sektöründe ise en fazla işyeri 50 ve daha fazla kişi çalıştıran işyeri grubundadır. Ortalama çalışan sayısı en fazla olan sektör Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyeti sektörüdür. Daha sonra sırasıyla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı sektörleri gelmektedir. Bu sektörlerdeki işyerleri diğer sektörlerdeki işyerlerine göre daha büyük işyerleridir. Ortalama çalışan sayısının en düşük olduğu sektörler Diğer Hizmet Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir.

İşyerlerinin % 33,8'i İstanbul'dadır. İşyerlerinin % 10,3'ü Ankara, % 6,3'ü İzmir ve % 4,6'sı Kocaeli ilindedir. En az işyeri ise Ardahan, Bayburt ve Tunceli'dedir.

Çalışanların % 25,3'ü kadın, % 74,7'si erkektir. Toplamda en fazla çalışan İmalat sektöründedir. Çalışanların % 23,8'i İmalat, % 12,7'si İdari ve Destek Hizmetleri sektöründedir. Kadınlarda da erkeklerde de en fazla İmalat ile İdari ve Destek Hizmetleri sektörlerinde çalışılmaktadır. İmalat sektöründe çalışma kapsamına giren işyeri sayısının fazla olması ve işyeri büyüklüklerinin ortalamanın üstünde olması bu sektörü çalışan sayısında ilk sıraya çıkarmıştır. Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler sektöründe çalışan kadın sayısı sektörde çalışan erkek sayısından fazladır. Kadınların oransal olarak erkeklere göre en az çalıştıkları sektörler Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyeti ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleridir. Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyeti sektöründe çalışanların % 5,5'i, Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe çalışanların ise % 5,9'u kadındır. Kadınlar bu sektörlerde ağırlıklı olarak Büro Elemanı olarak çalışmaktadır.

Çalışanların % 47,4'ü İstanbul, % 8,1'i Ankara'dadır. İki ilin toplamı çalışanların yarısından fazladır. Daha sonra ise İzmir, Kocaeli ve Bursa illeri gelmektedir. En az çalışanı olan iller ise Ardahan, Tunceli, Hakkâri, Kilis, Bayburt ve Gümüşhane'dir. Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda hem erkeklerde hem de kadınlarda en fazla çalışan Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdedir. Toplam istihdamdakilerin % 26,4'ü Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdedir. TÜİK'in 2012 yılı Hanehalkı işgücü Anketi Sonuçlarında Türkiye geneli için bu oran % 15,6'dır. Araştırmanın 10 ve daha fazla kişi istihdam eden Tarım sektörü dışındaki işyerlerinde Eylül-Ekim aylarında yapıldığı göz önüne alındığında bu oran oldukça yüksektir.

Bu değerlendirmeyi yaparken TÜİK ve İŞKUR'un farklı metodoloji kullandıkları göz önünde bulundurulmalıdır. İŞKUR soruları işverene sorarken, TÜİK soru formunu çalışanlara uygulamaktadır. Dolayısıyla işverenler işyerlerindeki çalışanları mesleklere göre söylemek yerine meslekleri gruplandırarak cevap verebilmektedir. Örneğin çok

fazla mesleki nitelik ve beceri gerektirmeyen mesleklerin hepsini Beden İşçisi olarak bildirilmektedir. Erkeklerin % 27'si Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde çalışmakta iken bu oran kadınlarda % 24,5'tir. Erkeklerde en fazla çalışılan diğer meslek grupları Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar (14,8) ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar (% 13) iken kadınlarda ise Profesyonel Meslek Mensupları (22,6) ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar (22,2)'dır. Kadınlar erkeklere göre daha fazla eğitim ve nitelik gerektiren meslek gruplarında çalışmaktadır.

Tablo 39: Çalışanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	459.357	349.865	809.222
Hizmet ve Satış Elemanları	528.66.5	140.945	669.611
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1.262.248	386.483	1.648.732
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	16.088	1.739	17.827
Profesyonel Meslek Mensupları	456.057	355.804	811.862
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	607.837	72.723	680.559
Teknisyenler, Teknikerler ve Yar. Profes. Mes. Mensupları	489.565	115.799	605.365
Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	691.279	101.244	792.523
Yöneticiler	153.675	50.917	204.593
Toplam	4.664.775	1.575.519	6.240.294

Kaynak: TİPA 2012/2

Kadınlar hiçbir meslek grubunda erkeklerden daha fazla çalışmamaktadır. Erkeklere en fazla yaklaştıkları meslek grupları Profesyonel Meslek Mensupları (% 43,8) ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar (% 43,2)'dır. Sanatkârlar ve ilgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda kadınların payı sadece % 10'dur. Meslek gruplarından detaya inerek Türk Meslekler Sözlüğünün en alt grubunda (6'lı Grup) en çok çalışılan meslekler aşağıda gösterilmiştir.

Grafik 27. Çalışanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (%)

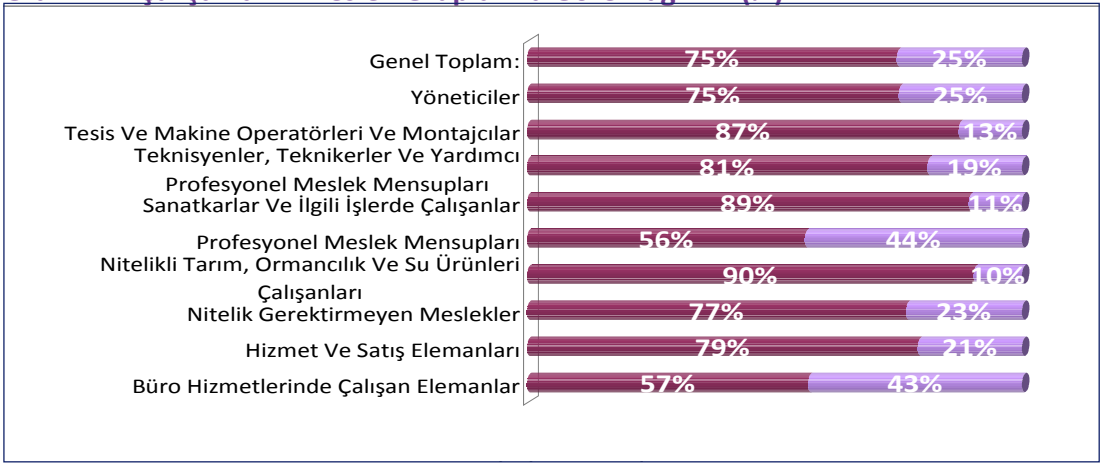

Meslek gruplarında çıkan sonuca uygun olarak hem erkeklerde hem de kadınlarda en fazla çalışılan meslekler nitelik gerektirmeyen meslekler olan Beden İşçisi ve Temizlik İşçisidir. Kadınlarda erkeklere göre daha fazla eğitim isteyen mesleklerde (Bankacılık Meslek Elemanı, Hemşire, Öğretmen) çalışmanın yaygın olduğu görülmektedir. Kadınlar için eğitim ile istihdam arasındaki pozitif ilişki erkeklere göre daha yüksektir.

Tablo 40: En Çok Çalışılan Meslekler

Toplam	Erkek	Kadın
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi	Temizlik Görevlisi	Büro Memuru
Büro Memuru	Büro Memuru	Öğretmen
Satış Elemanı	Şoför	Beden İşçisi
Şoför	Güvenlik Görevlisi	Satış Elemanı
Güvenlik Görevlisi	Satış Elemanı	Muhasebeci
Öğretmen	İnşaat İşçisi	Bankacılık Meslek Elemanı
Bankacılık Meslek Elemanı	Bankacılık Meslek Elemanı	Sekreter
Muhasebeci	Elektrikçi	Makineci (Tekstil)
İnşaat İşçisi	Garson	Hemşire
Garson	Muhasebeci	Aşçı
Elektrikçi	Öğretmen	Güvenlik Görevlisi
Makineci (Tekstil)	Aşçı	Garson
Aşçı	Elektrik Teknisyeni/Teknikeri	Kat Görevlisi
Elektrik Teknisyeni/Teknikeri	Makineci (Tekstil)	Konfeksiyon İşçisi
Dağıtıcı	Dağıtıcı	Dağıtıcı
Sekreter	Diğer İmalat İle İlgili İşlerde Çal.	Kasiyer
Diğer İmalat İle İlgili İşlerde Çal.	Doğalgaz Tesisat Elemanı	Hasta Danışmanı
Hemşire	Madenci	Müşteri Temsilcisi
Madenci	Mobilyacı	Kalite Kontrolcü (Tekstil)

Kaynak: TİPA 2012/2

Toplam 4.062 farklı meslekte çalışan olduğu tespit edilmiştir. Bu mesleklerin 130 tanesinde hiç erkek çalışan yoktur. Manikürcü-Pedikürcü, Evde Çocuk Bakım Elemanı, Steno Sekreter, Uzman Hemşire, Hemşire (Yenidoğan) gibi mesleklerde erkek çalışan bulunmamaktadır. Hiç kadının çalışmadığı meslek sayısı ise 1.562'dir. Demiryolu Frencisi, İnşaat Kalıpçısı, Betonarme Demircisi, Vinç Operatörü, Beton Transmikser Operatörü, İş Makineleri Tamircisi, Sıcak Demirci, Motosiklet Tamircisi gibi mesleklerde kadın çalışan bulunmamaktadır. Toplam mesleklerin % 38,5'inde kadın çalışan bulunmamaktadır. Erkek veya kadın çalışanın bulunmadığı meslek sayısının yüksek olmasının bir nedeni de özellikle çalışma kapsamına dahil olan ancak çalışan sayısının çok az olduğu mesleklerde kadın çalışan varsa erkek, erkek çalışan varsa kadın bulunmamasıdır. Toplam çalışan sayısı 10 ve daha az kişi olan 745 meslek bulunmaktadır. Özellikle bu mesleklerde ya kadın ya da erkek çalışmaktadır.

2.2.1. AÇIK İŞLER

Referans Dönemi içerisinde (10 Eylül 2012-31 Ekim 2012) işyerlerinin eleman ihtiyacı duyduğu (açık işlere) meslekler mevcut işgücü talebi hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sunan önemli bir göstergedir. Sektörlere göre açık işler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Grafik 28. Açık İşlerin Sektörel Dağılımı

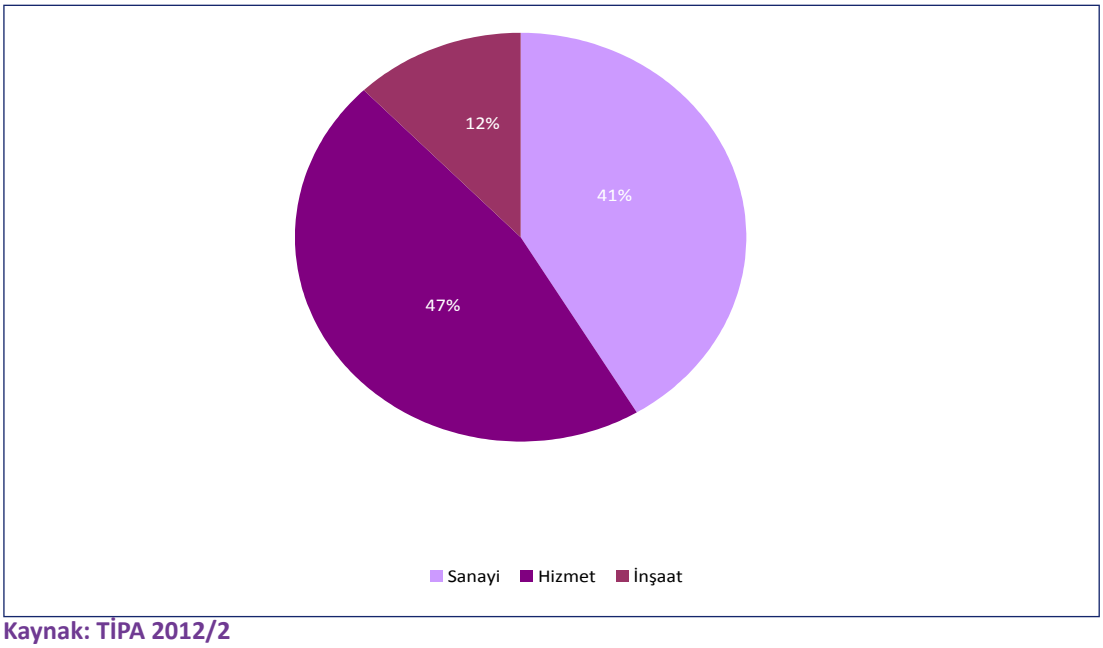

Kaynak: TİPA 2012/2

İşgücü Piyasası Talep Araştırması çalışmasında kapsam dışında tutulan tarım sektörü hariç, açık iş verilen mesleklerin % 12'si İnşaat sektöründe, % 41'i Sanayi sektöründe ve % 47'si de Hizmetler sektöründe yer almaktadır.

En fazla açık işin bulunduğu sektör İmalat'tır. 215.243 kişilik açık işin 77.919 kişilik kısmı İmalat sektöründe bulunmaktadır. Toplam açık iş sayısı içerisinde İmalat sektörünün oranı % 36,2'dir. Açık iş bulunan sektörler içerisinde İmalat sektörünün önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. İmalat sektörünün arkasından en fazla açık işin bulunduğu sektörler sırasıyla İnşaat ile Toptan ve Perakende Ticaret'tir. Toplam açık işlerin % 12,2'si İnşaat, % 11,6'sı Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer almaktadır. İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerindeki açık iş sayısı ise toplam açık sayısının % 60'tır.

En az açık iş bulunan sektörler ise % 0,5'lik payı ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ve % 1,3'lük payı ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımıdır.

Tablo 41: Açık İşlerin Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı

Ekonomik Faaliyet Kolu	Sayı	Oran	Açık İş Oranı
Bilgi ve İletişim	3.578	1,7%	2,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4.903	2,3%	3,8%
Eğitim	3.535	1,6%	1,0%
Elektrik,Gaz,Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	2.787	1,3%	0,9%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3.147	1,5%	1,2%
Gayrimenkul Faaliyetleri	5.384	2,5%	5,7%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11.944	5,5%	1,5%
İmalat	77.919	36,2%	5,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet. Faaliyetleri	9.369	4,4%	3,4%
İnşaat	26.313	12,2%	6,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri	12.242	5,7%	3,7%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3.292	1,5%	2,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6.972	3,2%	4,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5.450	2,5%	3,6%
Su Temini;Kanalizas. Atık Yön. ve İyileş. Faaliyetleri	1.126	0,5%	0,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	24.908	11,6%	3,8%
Ulaştırma ve Depolama	12.313	5,7%	4,2%
TOPLAM	215.243	100,0%	3,3%

Kaynak: TİPA 2012/2

Açık iş oranı bir anlamda bize ilgili sektördeki talep potansiyelini göstermektedir. Türkiye genelinde araştırma kapsamı içerisinde Eylül-Ekim aylarında açık iş oranı % 3,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran Avrupa Birliği'ne üye ülkeler ile karşılaştırıldığında oldukça yüksek bir orandır. Açık işlerin sayısal olarak sektörel dağılımı yukarıda bahsedildiği şekilde iken, sektörel olarak açık iş oranlarına bakıldığında açık iş oranının en yüksek olduğu sektör İnşaat sektörüdür. Daha sonra sırasıyla Gayrimenkul Faaliyetleri, İmalat, Ulaştırma Depolama, Diğer Hizmet Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri gelmektedir. Açık iş Oranının en düşük olduğu sektörler ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı sektörleridir. Bilgi ve İletişim ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri gibi sektörlerde ise açık iş oranı Türkiye genelinin altındadır. İmalat sektöründe sayısal olarak en fazla açık iş bulunurken açık iş oranına bakıldığında yine üst sıralarda olduğu görülmüştür. Tüm sektörlerde açık iş olması diğer dikkat çeken bir noktadır.

Açık işlerin % 45'i İstanbul'dadır. İstanbul'dan sonra en fazla açık iş olan iller İzmir, Kocaeli, Denizli, Antalya ve Bursa'dır. Açık iş sayısı en az olan iller ise sırasıyla Tunceli, Kilis, Hakkari, Ardahan ve Muş'tur. Açık iş oranına baktığımızda en yüksek açık iş oranına sahip illerin % 12,8 ile Iğdır, % 11,4 ile Bartın, % 9 ile Ardahan, % 8,7 ile Tokat ve % 7,4 ile Kahramanmaraş olduğunu görmekteyiz. Özellikle çalışan sayısının az olduğu illerde açık iş oranının çok yüksek çıkması buradaki küçük bir istihdam artışının etkisinin daha fazla olmasındandır. Açık iş oranı en düşük iller ise % 1,1 ile Tunceli, % 1,1 ile Ankara, % 1,5 ile Muş, % 1,5 ile Van ve % 1,6'şar ile Karabük ve Kilis'tir. İstanbul'un açık iş oranı % 3,2 ile Türkiye genelinin 0,1 puan altındadır. İzmir'in açık iş oranı Türkiye genelinden 0,3 puan yüksek olarak % 3,6'dır. 25 tane ilin açık iş oranı Türkiye genelinin altındadır. Bu iller içerisinde en fazla açık iş bulunan İstanbul, Kocaeli, Adana ve Bursa gibi illerin bulunması dikkat çekicidir. Bu illerde açık iş sayısı fazla olmasına rağmen çalışan sayısına göre açık potansiyeli oransal olarak fazla değildir.

Tablo 42: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Görünümü

AÇIK İŞ VERİLEN MESLEK GRUPLARI			
Meslek Grupları	Sayı	Oran	Açık İş Oranı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	12.976	6,0%	1,6%
Hizmet Ve Satış Elemanları	26.229	12,2%	3,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	34.282	15,9%	2,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	339	0,2%	1,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	19.813	9,2%	2,4%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	53.177	24,7%	7,2%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard. Profesyonel Mes. Men.	21.394	9,9%	3,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	44.991	20,9%	5,4%
Yöneticiler	2.042	0,9%	1,0%
TOPLAM	215.243	100,0%	3,3%

Kaynak: TİPA 2012/2

Meslek gruplarına göre açık işlere bakıldığında açık işlerin yarısına yakın bir kısmı Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar mesleklerindedir. Çalışanların meslek grubuna göre dağılımında Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde çalışanlar ilk sırada iken açık işlerde ise üçüncü sıradadır. Açık işler daha fazla nitelik ve beceri gerektiren mesleklerdedir. EUROSTAT ise "Açık İş/İstihdam+Açık iş" formülünü kullanarak açık iş oranını hesaplamaktadır. Bu formül ile hesapladığımızda açık iş oranımızın % 3,3'tür. Açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grupları sırasıyla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Hizmet ve Satış Elemanları ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarıdır. En düşük açık iş oranı ise Yöneticiler, Büro Hizmetlerinde Çalışanlar, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubundadır.

Çalışan sayısının en yüksek olduğu meslek grubu olan Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde açık iş oranı % 2 düzeyinde kalmıştır. Çalışanların önemli bir kısmı Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda olmasına rağmen bu meslek grubunda eleman talebi potansiyeli düşüktür. Yine çalışanların % 13'ü Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda iken açık iş oranı bu meslek grubunda % 1,6 ile Türkiye ortalamasının oldukça altındadır.

Açık iş olan meslekleri Türk Meslekler Sözlüğü'nün en detayında incelersek; yukarıda yer alan tabloda İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarından elde edilen mesleklere göre en fazla açık işin bulunduğu ilk yirmi mesleğe ilişkin veriler yer almaktadır. İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamındaki işyerlerinin yaklaşık % 15'i açık işi olduğunu belirtmiştir. Bu işyerlerinde 1.840 farklı meslekte 215.243 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 43: Açık İş Verilen Meslekler ve Bu Mesleklere İlişkin Sayısal Veriler

MESLEKLERE GÖRE AÇIK İŞLER		
Meslekler	Sayı	Oran
Beden İşçisi (Genel)	19.329	9,0%
Makineci (Tekstil)	16.966	7,9%
İnşaat Kalıpçısı	13.136	6,1%
Satış Elemanı	9.433	4,4%
Garson	7.824	3,6%
Güvenlik Görevlisi	7.226	3,4%
Soğuk Demirci	5.294	2,5%
Kaynakçı	5.185	2,4%
Temizlik Görevlisi	4.866	2,3%
Şoför	4.500	2,1%
Madenci	4.042	1,9%
Elektrikçi	2.780	1,3%
Muhasebeci	2.688	1,2%
Mermer İşçisi	2.640	1,2%
Çağrı Merkezi Görevlisi	2.596	1,2%
Profesyonel Sporcu	2.555	1,2%
Aşçı	2.500	1,2%
Tornacı (CNC Dahil)	2.478	1,2%
Elektrik Teknisyeni/Teknikeri	2.443	1,1%
Hemşire	2.432	1,1%
Diğer	94.330	43,8%
TOPLAM	215.243	100%

Kaynak: TİPA 2012/2

En fazla açık iş 19.329 kişi ile Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bulunmaktadır. Bu meslekteki açık iş sayısı, toplam açık iş sayısının % 9'unu oluşturmaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğinden sonra en fazla açık iş verilen meslekler sırayla şunlardır: Makineci (Tekstil), İnşaat Kalıpçısı, Satış Elemanı, Garson, Güvenlik Görevlisi, Soğuk Demirci, Kaynakçı, Temizlik Görevlisi ve Şoför'dür. En fazla açık iş olan Beden İşçisi, Temizlik İşçisi, Muhasebe Elemanı, Şoför, Güvenlik Görevlisi mesleklerinde açık iş oranı Türkiye geneli ortalamasının altındadır. Özellikle Çağrı Merkezi Görevlisi, Soğuk Demirci, Kaynakçı mesleklerinde açık iş oranı % 20'lerin, Makineci (Tekstil), Mermer İşçisi, Mobilyacı, Tornacı mesleklerinde % 10'ların üzerindedir. Madenci, İnşaat Kalıpçısı, Hemşire, İplikçi, Satış Elemanı mesleklerinde ise açık iş oranı Türkiye genelinden yüksektir. Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi ve Büro Elemanı meslekleri çalışan sayısında ilk üç sırayı paylaşmalarına rağmen açık iş oranları ise oldukça düşüktür. Açık işlerde sayısal büyüklük olarak ilk yirmiye giremeyen Mimar, Makine Mühendisi, İnşaat Mühendisi, Elektrik Mühendisi gibi mesleklerde açık iş oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık iş oranı genellikle mesleki beceri ve nitelik gerektiren mesleklerde daha yüksektir.

Çalışan sayısının ve işe giriş-çıkışların fazla olmasından dolayı Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi ve Güvenlik Görevlisi gibi mesleklerde sayısal olarak açık işin fazla görülmesine karşın bu mesleklerdeki açık iş potansiyeli düşüktür. Yani açık iş oranları bu mesleklerde düşüktür. Mesleki nitelik ve beceri gerektiren mesleklerde açık iş potansiyeli daha fazladır.

Grafik 29: Açık İşlerin Talep Edilen Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

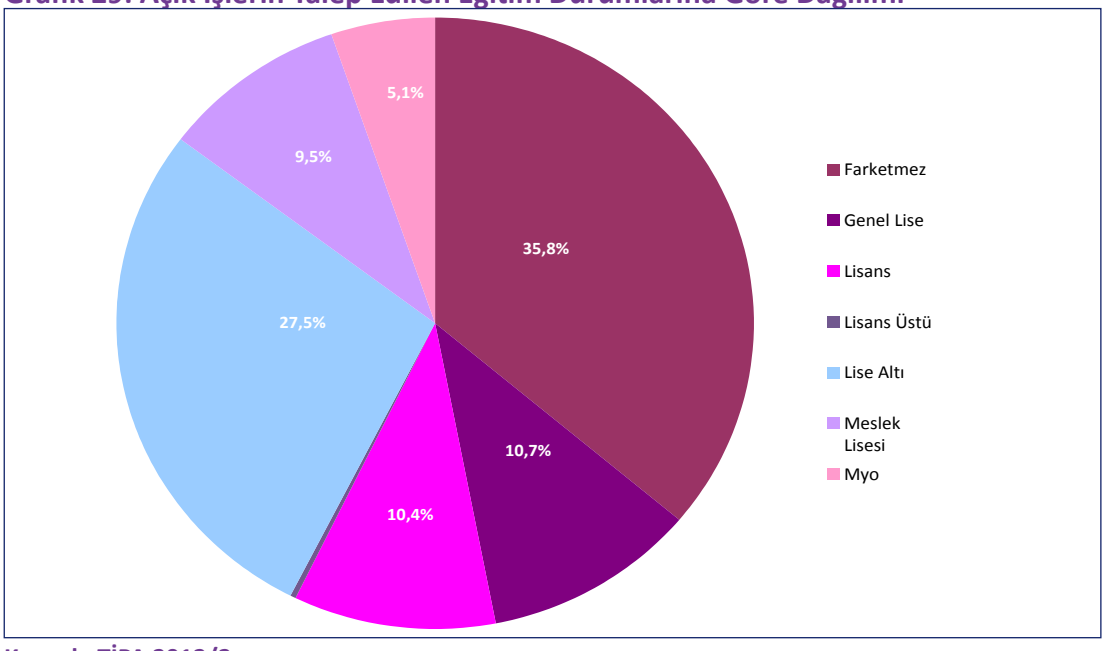

Kaynak: TİPA 2012/2

İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre açık işlerin % 35,8'i işverenler istihdam etmeyi düşündükleri kişiler de herhangi bir eğitim düzeyinin önemli olmadığını "Farketmez" seçeneğini işaretleyerek ifade etmişlerdir. İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyeri sahiplerinin en fazla tercih ettiği bir diğer seçenek ise % 27,5 ile lise altı eğitim düzeyidir. En fazla açık verilen meslekler incelendiğinde eğitim düzeyi tercihinin gerekçesi anlaşılmaktadır. En fazla açık iş verilen mesleklerden; Beden İşçisi (Genel), İnşaat Kalıpçısı, Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi ve Şoför gibi meslekler spesifik bir eğitim düzeyini gerektirmediklerinden açık işlerde çoğunlukla "Farketmez" veya "lise altı" eğitim düzeyinin tercih edilmesi son derece doğaldır.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında görüşülen işyeri sahiplerinin lise üstü eğitim düzeyi talep etme oranı % 15,8'dir. Açık iş bulunan mesleklerde istenen becerilerin genel toplamının yüzde oranlarına bakıldığında açık işlerin %70,9'unda Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, % 70,1'i Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, % 48'i Takım Çalışması ve % 40,6'sı İletişim ve İfade Yeteneği becerileri talep etmektedir. Buna ek olarak açık işlerde toplamda en az tercih edilen beceri ise % 7,5 ile Yabancı Dil Yeteneği becerisidir. Bu sonuç bize bir kez daha mesleki eğitimin önemini ortaya koymaktadır.

Aşağıdaki tabloda açık iş bulunan bazı mesleklerde İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerlerinin talep ettikleri beceri düzeyleri yer almaktadır. Açık iş bulunan meslek için birden fazla beceri düzeyi talep edilebilmektedir. Bu nedenle tabloda meslekler itibariyle yer alan yüzdesel beceri düzeylerinin toplamı yüzde yüzün üzerindedir.

Grafik 30: Açık İşlerde talep Edilen Beceriler

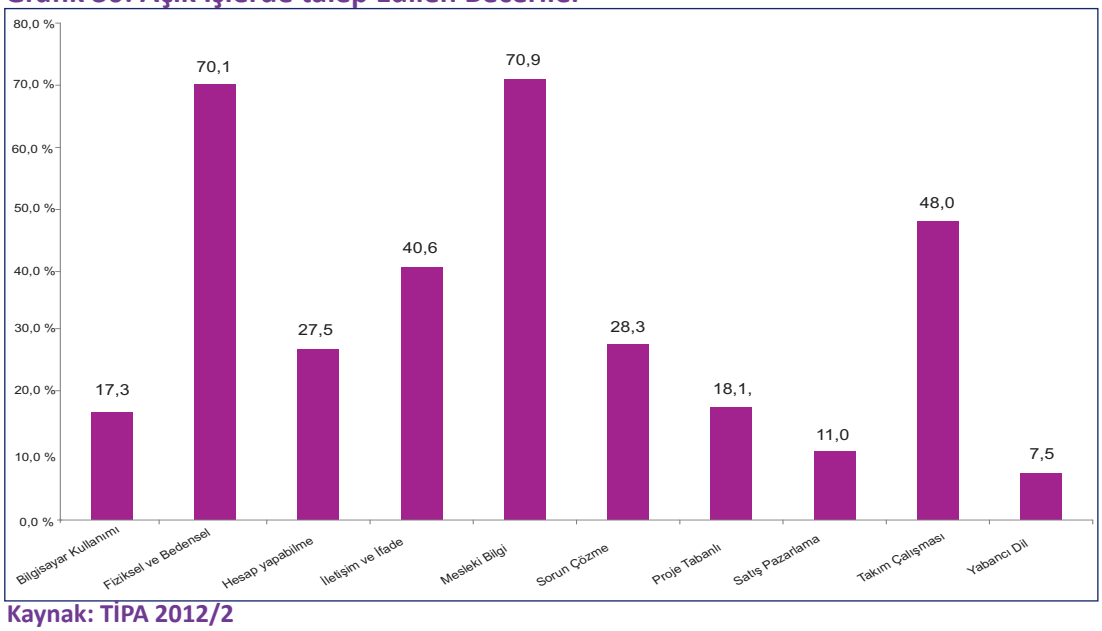

Kaynak: TİPA 2012/2

Meslek bazında istenen beceri düzeyleri incelendiğinde Makineci (Dikiş) mesleğindeki açık işlerin % 80,6'sında Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, % 61,4'ü Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, % 39,8'i Takım Çalışması becerilerini talep etmektedirler. Bununla birlikte bu meslekte en az tercih edilen beceriler ise % 0,1'lik oranlar ile Bilgisayar Kullanma Becerisi ve Yabancı Dil becerileridir. Satış ve Pazarlama becerisi Makineci (Tekstil) mesleğinde açık iş talebinde bulunan işyeri sahipleri tarafından hiç talep edilmeyen beceri düzeyidir.

Satış Elemanı mesleğindeki açık işlerin % 74,4'ünde Satış ve Pazarlama Becerisi, % 62,5'i İletişim ve İfade Yeteneği ve % 56,1'i de Takım Çalışmasına Uyum becerilerini talep etmektedir. Buna ek olarak Satış Elemanı mesleğinde açık işler nispi olarak en az tercih edilen beceriler ise % 16'lık oranı ile Proje Tabanlı Çalışma ve % 9,9'luk oranı ile Yabancı Dil becerileridir.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında Beden İşçisi (Genel) mesleğindeki açık işlerde talebinde bulunan işyerlerinin % 84,8'i Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik, % 26,1'i Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi ve % 24,7'si de Takım Çalışması becerilerini talep etmektedir. Buna karşılık ilgili işyerleri tarafından Beden İşçisi (Genel) mesleğinde nispi olarak en az tercih edilen beceriler ise % 1,5 İle Bilgisayar Kullanımı ve % 0,8 ile Yabancı Dil becerisidir. Bu tablo aslında Beden İşçisi olarak bildirilen bazı açık işlerin bu meslekte olmadığını Beden İşçisi mesleğinin mesleki nitelik ve beceri düzeyi düşük meslekler için genel bir ifade olarak kullanıldığını göstermektedir.

Tablo 44: Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyleri

AÇIK İŞ İÇİN TALEP EDİLEN BECERİLER										
MESLEKLER	Bilgisayar Kullanma	Fiziki Ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi	Proje Tabanlı Çalışma	Satış Ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme Ve Bağımsız Karar Verme Becerileri	Takım Çalışması	Yabancı Dil	İletişim Ve İfade Yeteneği
Beden İşçisi	1,5%	84,8%	3,2%	26,1%	1,8%	1,7%	3,9%	24,7%	0,8%	17,7%
Makineci (Dikiş)	0,1%	61,4%	3,7%	80,6%	1,4%	0,0%	19,8%	39,8%	0,1%	34,6%
Büro Memuru	57,6%	29,4%	44,6%	77,9%	18,6%	15,9%	33,1%	36,2%	7,1%	47,3%
Satış Elemanı	30,7%	47,8%	35,5%	47,7%	16,0%	74,4%	27,7%	56,1%	9,9%	62,5%
Garson	3,0%	74,9%	28,8%	69,3%	10,3%	24,6%	20,5%	42,4%	23,8%	48,3%
Güvenlik Görevlisi	6,3%	91,7%	0,8%	72,4%	12,1%	0,0%	46,9%	46,5%	0,5%	63,1%
Gaz Altı Kaynakçısı	0,6%	64,7%	12,2%	86,6%	13,8%	0,4%	11,1%	33,3%	0,4%	13,9%
Sekreter	81,0%	45,0%	43,5%	60,2%	13,8%	16,6%	20,6%	43,2%	13,2%	55,3%
Temizlik Görevlisi	3,9%	86,8%	3,3%	58,0%	8,7%	2,4%	11,5%	42,4%	0,1%	35,4%
Şoför	3,1%	54,3%	7,7%	70,1%	2,9%	5,1%	9,2%	20,4%	0,4%	17,7%
Madenci (Genel)	4,9%	93,6%	0,0%	69,3%	0,7%	0,0%	3,2%	12,5%	0,0%	4,7%
Elektrikçi	10,0%	60,7%	19,5%	92,1%	18,5%	6,1%	17,2%	36,1%	0,7%	22,5%
Muhasebeci	75,6%	30,9%	67,9%	92,8%	22,7%	19,7%	55,9%	47,9%	8,2%	42,1%
Çağrı Merkezi Gör.	67,4%	2,3%	75,8%	58,8%	1,8%	72,1%	60,6%	81,4%	4,2%	85,0%
Aşçı	0,7%	59,9%	18,2%	78,0%	3,0%	5,9%	7,6%	40,8%	3,3%	28,5%
Tornacı	5,7%	52,6%	18,5%	84,5%	8,5%	2,7%	11,7%	33,9%	0,4%	15,0%
Hemşire	29,0%	41,7%	12,1%	95,5%	12,2%	1,6%	20,3%	38,9%	6,3%	38,5%
Mobilyacı	4,5%	82,3%	16,9%	85,3%	9,8%	2,0%	13,4%	51,9%	2,9%	15,0%
Makine Mühendisi	72,9%	65,7%	61,9%	96,0%	60,2%	21,0%	62,7%	66,7%	40,8%	65,4%
Mimar	73,0%	36,5%	70,1%	98,8%	54,3%	15,0%	87,9%	61,3%	28,9%	72,7%

Kaynak: TİPA 2012/2

Gazaltı Kaynakçısı mesleğinde açık iş talebi bulunduğunu belirten işyerlerinin % 86,6'sı Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, % 64,7'si Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, % 33,3'ü Takım Çalışması becerilerini talep etmektedir. Söz konusu meslekte açık iş bulunduğunu belirten işyerleri tarafından % 0,4 ile Satış ve Pazarlama Becerisi ve % 0,4 ile Yabancı Dil becerileri nispi olarak daha az tercih edilen becerilerdir.

Makine Mühendisi mesleğinde açık işlerin % 96'sı Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, % 72,9'u Bilgisayar Kullanımı becerilerini talep etmektedir. Buna karşılık söz konusu işyerlerinin Unlu Mamuller Paketleme İşçisi mesleğine yönelik nispi olarak en az tercih ettikleri becerileri ise % 21 ile Satış ve Pazarlama ve % 48 ile Yabancı Dil becerileridir.

Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi açık iş verilen mesleklerin çoğunluğunda % 70,9'luk oranı ile en fazla talep edilen beceridir. Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi Becerisinin mesleki bilgi ve beceri seviyesi nispi olarak yüksek olan mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerlerinin çoğunluğu tarafından talep edilmiştir. Diğer taraftan, mesleki becerisi düşük mesleklerde ise çok düşük oranlarda talep edilmemiş olması da son derece normal bir durumdur.

Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik Becerisi açık işler için yüksek oranda talep edilen bir diğer beceridir. Açık iş olan mesleklerin neredeyse tamamında istenen bir beceridir. Söz konusu beceri; Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi ve Madenci gibi fiziki ve bedensel yeterliliğin ve dayanıklılığın ön plana çıktığı mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından oldukça yüksek düzeylerde talep edilmiştir. Çağrı Merkezi Görevlisi mesleğinde ise tercih edilme oranı % 2 seviyelerindedir.

Takım Çalışmasına Uyum Becerisi de İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından yüksek düzeyde talep edilen bir diğer beceridir. Söz konusu beceri açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından Satış Elemanı, Çağrı Merkezi Görevlisi, Makine Mühendisi, Mimar ve Mobilyacı gibi mesleklerde oldukça yüksek düzeylerde talep edilmiştir.

İletişim ve İfade Yeteneği Becerisi İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerleri tarafından; Satış Elemanı, Güvenlik Görevlisi, Makine Mühendisi, Mimar ile Sekreter gibi mesleklerde yüksek düzeyde talep edilmiştir. Bu beceri hemen hemen açık iş olan tüm mesleklerde talep edilirken, Madenci, Mobilyacı ve Tornacı mesleklerinde aranma düzeyi oldukça düşük oranlarda gerçekleşmiştir. Sorun Çözme ve Bağımsız Karar Verme Becerisi; Çağrı Merkezi Görevlisi, Muhasebeci, Makine Mühendisi ile Mimar gibi mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından yüksek düzeyde talep edilmiştir.

Bilgisayar kullanımı özellikle; Çağrı Merkezi Görevlisi, Muhasebeci, Makine Mühendisi, Sekreter, Büro Memuru ile Mimar gibi mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından yüksek düzeyde talep edilmiştir.

Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) Becerisi İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından talep edilen beceri düzeylerinden bir diğeridir. Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) Beceri düzeyi; Muhasebeci, Çağrı Merkezi Görevlisi, Mimar ve Makine Mühendisi gibi mesleklerde oldukça yüksek düzeyde talep edilmiştir.

Proje Tabanlı Çalışma Becerisi özellikle; Makine Mühendisi ile Mimar mesleklerinde yüksek oranda talep edilmiştir. İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından Satış ve Pazarlama Becerisi özellikle; Satış Elemanı ile Çağrı Merkezi Görevlisi mesleklerinde yüksek oranda talep edilmiştir.

Yabancı Dil Becerisi İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından en az talep edilen becerilerden biridir. Yabancı Dil Bilgisi Becerisi; Makine Mühendisi, Mimar ile Garson gibi mesleklerde talep edilmiştir.

Grafik 31: Açık İşlerin Aranma Kanalları

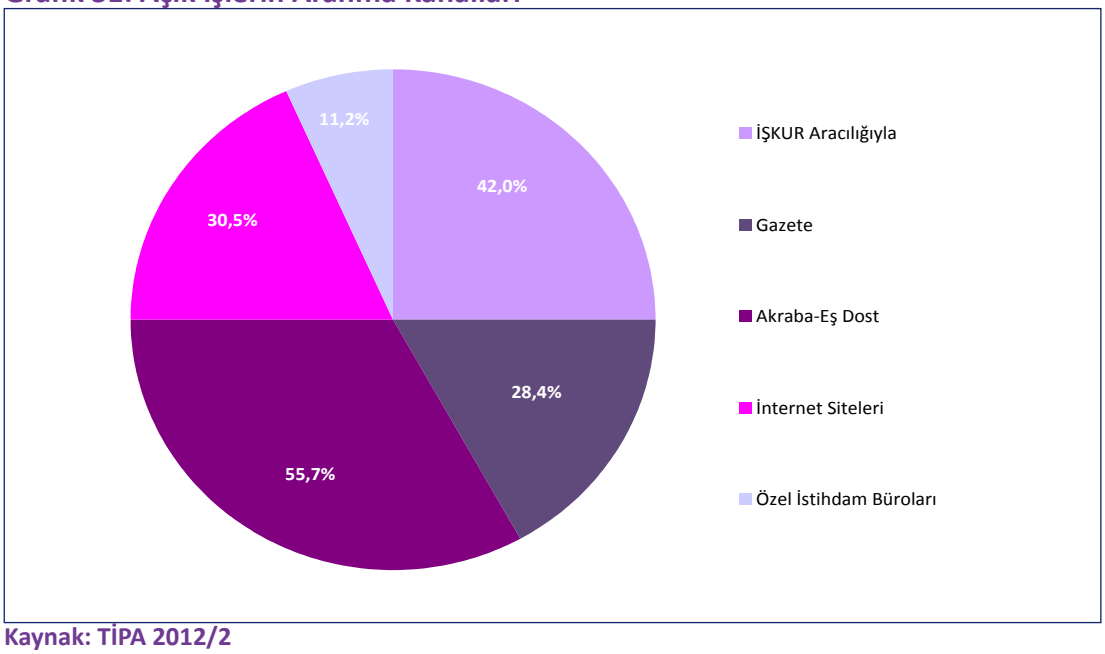

Kaynak: TİPA 2012/2

Açık işlerin tamamı için işyerlerinin açık iş arama kanallarından hangi düzeylerde yararlandıklarına bakılacak olursa, açık işlerin % 55,7'si Akraba-Eş-Dost, % 42'si İŞKUR, % 30,5'i Kariyer İnternet Siteleri, % 28,4'ü Gazete ve % 11,2'si de Özel İstihdam Büroları aracılığıyla karşılanmaya çalışılmaktadır. Genel itibariyle en fazla tercih edilen açık iş arama kanalı % 55,7 ile Akraba-Eş-Dost'tur. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri olmasına rağmen açık iş taleplerini karşılama konusunda fazla kurumsal olmayan ve geleneksel yöntemleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. İŞKUR'un oranı ise dikkat çekici düzeydedir. İş ve Meslek Danışmanlarının göreve başlaması ile İŞKUR'un işgücü piyasasındaki ağırlığı artmıştır.

Aşağıdaki tabloda açık işi olan işyerlerinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hangi açık iş arama kanallarından yararlandıklarının bilgisi yer almaktadır. İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerlerinin en fazla açık iş talebinde bulunduğu meslek olan Beden İşçisi (Genel) mesleğindeki açık işler için % 72,5'i İŞKUR, % 50,7'si Gazete İlanları, % 40,7'si Akraba-Eş-Dost ile % 12,3'ü Kariyer Siteleri aracılığıyla çalışan arama kanallarına başvurmuşlardır. İşyerlerinin ilgili meslekteki açık iş ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla nispi olarak daha az tercih ettiği açık iş arama kanalı ise % 2 ile Özel İstihdam Bürolarıdır.

İşyerleri Makineci (Tekstil) mesleğindeki açık iş taleplerinin % 81,4'ü Akraba-Eş-Dost aracılığıyla ve % 50,3'ü de İŞKUR aracılığıyla söz konusu meslekteki eleman ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Buna ek olarak işyerlerinin Makineci (Tekstil) mesleğindeki açık işleri karşılamakta en az tercih ettikleri kanal ise % 12,1 ile Kariyer Siteleridir.

Tablo 45: Açık İş Arama Kanallarının Dağılımı

MESLEKLER	İŞKUR	Gazete	Akraba-Eş Dost	Kariyer İnternet Siteleri	Özel İstihdam Büroları
Beden İşçisi (Genel)	72,5%	50,7%	40,7%	12,3%	3,4%
Makineci (Dikiş)	50,3%	19,2%	81,4%	12,1%	18,1%
Satış Elemanı	29,0%	22,6%	47,2%	37,8%	4,0%
Garson	30,8%	34,6%	41,2%	46,7%	4,4%
Güvenlik Görevlisi	19,8%	82,4%	12,6%	64,3%	15,0%
Gaz Altı Kaynakçısı	54,2%	28,2%	68,2%	19,5%	2,7%
Grafiker	22,7%	31,1%	47,8%	43,0%	17,9%
Temizlik Görevlisi	74,3%	22,8%	72,4%	69,5%	54,9%
Elektrik Mühendisi	35,3%	18,8%	25,8%	72,0%	3,8%
Elektrik Teknikeri	41,3%	31,8%	24,0%	57,9%	0,5%
Elektrik Teknisyeni	52,1%	26,2%	49,0%	28,9%	6,8%
Muhasebeci	42,5%	26,3%	61,1%	48,1%	14,2%
Mimar	4,9%	23,0%	60,7%	60,2%	9,8%
Büro Memuru (Genel)	26,7%	22,9%	27,2%	50,3%	4,6%
Tornacı (Torna Tezgahı Op.)	56,9%	40,4%	55,1%	23,7%	7,1%

Kaynak: TİPA 2012/2

Satış Elemanı mesleğinde işyerlerinin söz konusu açık iş ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla tercih ettikleri iş arama kanallarına bakılırsa % 47,2 ile Akraba-Eş-Dost, % 37,8 ile Kariyer Siteleri, % 22,6 ile Gazete İlanları ve % 29 ile İŞKUR'u kullandıkları görülecektir. İşyerlerinin ilgili meslekteki açık iş ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla nispi olarak daha az tercih ettiği açık iş arama kanalı ise % 4 ile Özel İstihdam Bürolarıdır.

Grafiker mesleğinde, işyerleri açık işlerinin % 47,8'ini Akraba-Eş-Dost, % 43'ünü Kariyer Siteleri, % 31,1'ini Gazete İlanları ve % 22,7'sini de İŞKUR aracılığıyla karşılamaya çalışmaktadırlar. İşyerlerinin diğer mesleklerde olduğu gibi bu meslekteki açık iş ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla nispi olarak daha az tercih ettiği açık iş arama kanalı ise % 17,9 ile Özel İstihdam Bürolarıdır.

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerlerinin en fazla açık iş talebinde bulunduğu mesleklerden bir diğeri olan Tornacı (Torna Tezgâh Operatörü) mesleğindeki açık iş talebinin karşılanabilmesi için % 56,9'u İŞKUR, % 55,1'i Akraba-Eş-Dost, % 40,4'ü Gazete ve % 23,7'si de Kariyer Siteleri aracılığıyla açık iş arama kanallarına başvurmuşlardır. İşyerlerinin ilgili meslekteki açık iş ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla nispi olarak daha az tercih ettiği açık iş arama kanalı ise % 7,1 ile Özel İstihdam Bürolarıdır.

Kalifikasyonu düşük mesleklerin aranma yolu olarak Akraba-Eş-Dost, İŞKUR ve Gazete ön plana çıkarken, ara eleman ihtiyacının karşılanmasında İŞKUR ve Akraba-Eş-Dost'un ağırlığı hissedilmektedir. Lisans ve üstü eğitim gerektiren mesleklerde ise Kariyer ve internet siteleri ön plana çıkmakta İŞKUR'un payı azalmaktadır. Mimar mesleğinin arandığı kaynaklar arasında en düşük oran İŞKUR'undur. Elektrik Teknisyeni arayan işyerleri % 52 İŞKUR, % 29 Kariyer ve internet siteleri kullanırken % 7 oranında özel istihdam bürosu kullanılmaktadır. Elektrik Teknikeri aranırken İŞKUR % 41, Kariyer ve internet siteleri % 58, özel istihdam Büroları % 0,5 kullanılmaktadır. Elektrik Mühendisi arayan işyerleri % 35 İŞKUR, % 72 Kariyer ve internet siteleri, % 4

özel istihdam bürolarını kullanmaktadırlar. Ancak Elektrik Mühendislerinin en fazla arandığı ikinci kanal İŞKUR'dur. İŞKUR'un yüksek eğitim düzeyi olan mesleklerdeki açık işleri alamamasının en önemli nedenlerinden biri kendisine kayıtlı ilgili meslekte işsiz olmaması ve talebi karşılayamamasıdır.

2.4. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamındaki işyerlerine 2012 yılı başında bilgi formu doldurulduğu döneme kadar hangi mesleklerde eleman temin ederken güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu bilgi gerçekten de önemli bilgidir. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler bize işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır. İşyerlerine yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırması neticesinde 2.120 farklı meslekte 270.463 kişinin temininde güçlük çekildiği görülmüştür.

Temininde güçlük çekilen mesleklere sektörler itibariyle bakıldığında ilk sırada 92.606 kişilik ihtiyaçla İmalat sektörü, ikinci sırada ise 36.587 kişilik ihtiyaçla Toptan ve Perakende Ticaret sektörü yer almaktadır. İlk iki sırada yer alan sektörlerdeki işgücü ihtiyacı toplam işgücü ihtiyacının % 47,7'sini oluşturmakta olup bu sektörleri sırasıyla Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve İnşaat sektörleri izlemektedir. En fazla açık iş olan sektörler ile birbirlerine yakın bir tablo söz konusudur. En fazla açık iş olan ve temininde güçlük çekilen ilk dört sektör aynı olmasına karşın sıralamaları farklıdır. İnşaat sektörü açık iş sayısında ikinci sırada iken temininde güçlük çekilen mesleklerde dördüncü sıradadır. Bu da bize İnşaat sektöründe talep çok olmasına karşın işgücü piyasasından fazla güçlük çekilmeden karşılanabildiğini göstermektedir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörü açık işlerde beşinci sırada iken temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk üç içerisindedir. Bu sektörde açık iş sayısı çok fazla olmamasına rağmen eleman arandığında ise kolay bulunamadığı görülmektedir.

Tablo 46: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Belirtildiği Sektörler

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLERİN SEKTÖRLERİ		
Sektörler	Sayı	Oran
İmalat	92.606	34,2%
Toptan ve perakende ticaret	36.587	13,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	27.378	10,1%
İnşaat	20.093	7,4%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	16.702	6,2%
Ulaştırma ve depolama	14.729	5,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12.732	4,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8.249	3,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	7.846	2,9%
Finans ve sigorta faaliyetleri	6.677	2,5%
Madencilik ve taş ocakçılığı	6.293	2,3%
Eğitim	5.624	2,1%
Gayrimenkul faaliyetleri	4.787	1,8%
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	4.773	1,8%
Bilgi ve iletişim	2.767	1,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1.427	0,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1.193	0,4%
Toplam	270.463	100,0%

Kaynak: TİPA 2012/2

En fazla eleman temininde güçlük çeken il İstanbul'dur. Eleman temininde güçlük çekilenlerin % 36'sı İstanbul'dadır. Daha sonra Antalya, İzmir, Ankara ve Denizli gelmektedir. Eleman temininde güçlük çekilmenin en az olduğu iller ise Muş, Hakkari, Bayburt ve Tunceli'dir.

Tablo 47: Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEK GRUPLARI			
Meslek Grupları	Sayı	Oran	Açık iş oranı*
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	11.595	4,3%	1,6%
Hizmet Ve Satış Elemanları	48.168	17,8%	3,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	36.616	13,5%	2,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	547	0,2%	1,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	29.339	10,8%	2,4%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	53.384	19,7%	7,2%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profes. Mes. Men.	33.048	12,2%	3,4%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	56.393	20,9%	5,4%
Yöneticiler	1.375	0,5%	1,0%
Toplam	270.463	100%	3,3%

Kaynak: TİPA 2012/2 * Açık iş sorusundan elde edilen oranı ifade etmektedir.

En fazla temininde güçlük çekilen meslek grubu toplam içerisinde % 20,9'luk oranıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, % 19,7'lik oranı ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır. Daha sonra ise % 17,8'lik oranıyla Hizmet ve Satış Elemanlarıdır.

En az temininde güçlük çekilen meslek grupları ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticilerdir. Nitelik gerektirmeyen mesleklerin ise oranı sadece % 13,5'dir. Çalışanların % 25'i, açık işlerin % 15'i nitelik gerektirmeyen mesleklerde iken temininde güçlük çekilen mesleklerde bu oran % 13,5'dir. Bu tablo bize işgücü piyasasında genellikle nitelik ve beceri gerektiren mesleklerin bulunmasında zorluk çekildiğini göstermektedir. Mevcut çalışanların nitelik düzeyi düşük iken ihtiyaç duyulan meslekler nitelik düzeyi daha yüksek mesleklerdir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin toplam içerisindeki oranı ile açık iş oranları birbirlerine paraleldir. En fazla temininde güçlük çekilen meslek gruplarında açık iş oranları da yüksektir. Açık iş oranı yüksek meslek gruplarının temininde de güçlük çekilmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sıraları Makineci (Tekstil), Beden İşçisi, Satış Elemanı, Garson ve Güvenlik Görevlisi gelmektedir.

Tablo 48: Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslekler	Sayı	Oran
Makineci (Tekstil)	17.205	6,4%
Beden İşçisi	16.945	6,3%
Satış Elemanı	15.813	5,8%
Garson	12.817	4,7%
Güvenlik Görevlisi	11.557	4,3%
Kaynakçı	7.372	2,7%
Şoför	7.214	2,7%
Aşçı	6.227	2,3%
Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	5.252	1,9%
Temizlik Görevlisi	4.426	1,6%
Hemşire	4.397	1,6%
İş Makineleri Operatörü	4.337	1,6%
CNC Tezgah Operatörü	4.050	1,5%
Beden İşçisi (İnşaat)	3.979	1,5%
Dokumacı	3.779	1,4%
Mobilyacı	3.551	1,3%
Elektrik Teknisyeni/Teknikeri	3.162	1,2%
Elektrikçi	2.891	1,1%
Muhasebeci	2.849	1,1%
Mermer İşçisi	2.621	1,0%
Diğer	130.019	48,1%
Toplam	270.463	100,0%

Kaynak: TİPA 2012/2

Açık işler ile temininde güçlük çekilen meslekler arasında büyük bir paralellik bulunmaktadır. En fazla açık iş olan ilk 20 meslek ile en fazla temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğin 15 tanesi aynıdır.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğe bakıldığında yüksek nitelik gerektirmeyen ve düşük maliyetle yetiştirilebilecek Satış Elemanı, Beden İşçisi (İnşaat), Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi gibi meslekler bulunurken Makineci (Tekstil), Mobilyacı, Hemşire, Elektrik Teknisyeni-Teknikeri, CNC Tezgah Operatörü, Muhasebe Elemanı, Bilgisayar Yazılım Teknisyeni, İş Makineleri Operatörü gibi mesleklerin ağırlığına bakıldığı zaman ara eleman bulunması noktasında da büyük sıkıntı yaşanmaktadır. Kalifikasyonu düşük mesleklerde neden temininde güçlük çekildiğine ilişkin açıklamalar aşağıdaki grafik ve tablo ile açıklanmaktadır.

Grafik 32: Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

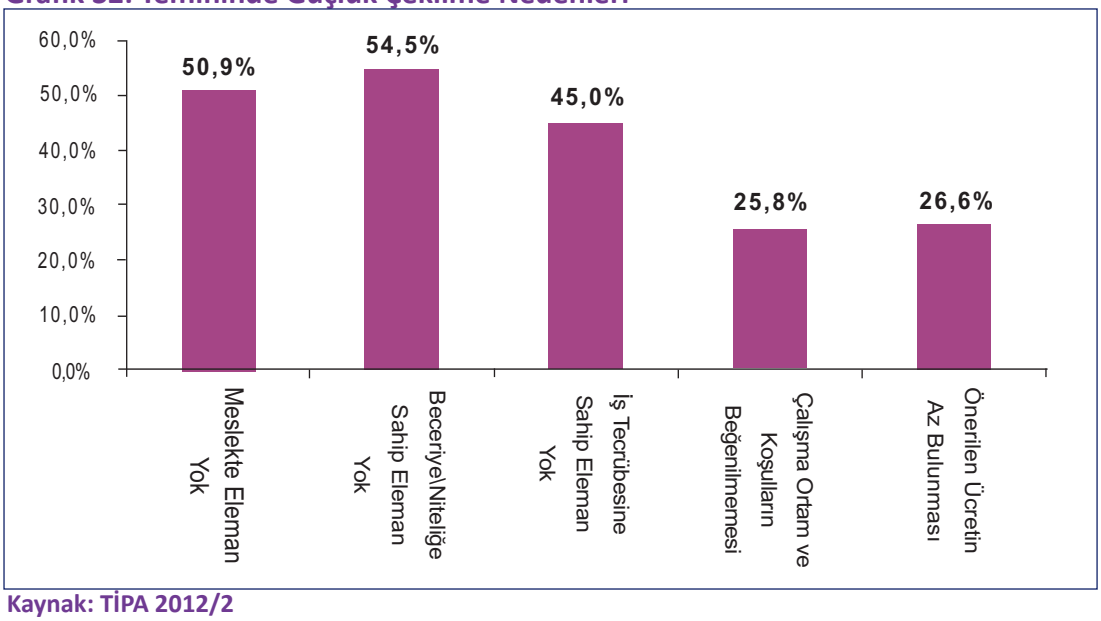

Kaynak: TİPA 2012/2

İşgücü Piyasasında temininde güçlük çekilen mesleklerin neden temininde güçlük çekildiği bilgisi oldukça önemlidir. Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırayı % 54,5 ile "gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ikinci sırayı % 50,9 ile "ilgili meslekte eleman bulunamaması", üçüncü sırayı ise % 45 ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" almaktadır.

Bu üç nedeni ise % 26,6 ile "önerilen ücretin az bulunması" ve % 25,8 ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" izlemektedir. İşveren tarafından doldurulan işyeri bilgi formlarından temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Bu veriler bize mesleksizlik ve işgücü piyasasının gerektirdiği nitelik ve beceriye sahip olmama durumunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi temininde güçlük yaşanan mesleklerin ilk sıralarında yer alan Makineci (Tekstil), Gazaltı Kaynakçısı, Hemşire, Mobilya İmalatçısı ve Tur Operatörü mesleklerinde eleman bulunamaması arz kaynaklı sorunlara bağlanmışken yani bu mesleklerde temininde güçlük çekilme nedeninin yüksek oranlarda bu mesleklerde eleman bulunamaması ön plana çıkmıştır. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi gerekmektedir.

Tablo 49: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

MESLEKLERİN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLME NEDENLERİ					
Meslekler	Bu Meslekte Eleman Bulunamaması	Gerekli Mesleki Beceriye/ Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması
Genel Temininde Güçlük Çekilme Oranı	**50,9%**	**54,5%**	**45,0%**	**25,8%**	**26,6%**
Makineci (Tekstil)	73,3%	47,9%	51,5%	14,2%	19,9%
Beden İşçisi (Genel)	56,7%	24,6%	24,0%	30,0%	59,8%
Satış Elemanı	32,2%	59,6%	51,7%	43,0%	31,4%
Garson	44,5%	66,3%	55,8%	31,3%	31,5%
Güvenlik Görevlisi	34,9%	83,8%	61,4%	29,4%	78,1%
Gaz Altı Kaynakçısı	55,9%	56,3%	50,9%	26,4%	28,1%
Şoför	23,4%	47,7%	49,9%	33,4%	22,9%
Aşçı	47,6%	74,5%	61,5%	47,0%	39,2%
Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	0,3%	100,0%	0,3%	0,0%	0,0%
Temizlik Görevlisi	15,5%	52,6%	20,0%	68,5%	44,8%
Hemşire	86,7%	26,4%	21,2%	9,6%	14,8%
Makine Mühendisi	28,8%	67,5%	68,4%	19,3%	23,3%
CNC Tezgah Operatörü	49,9%	59,9%	41,3%	8,6%	28,1%
Müşteri Temsilcisi	27,3%	75,3%	69,2%	1,7%	1,5%
Muhasebeci	22,0%	61,7%	68,8%	24,9%	18,4%
İnşaat Mühendisi	25,2%	71,0%	54,5%	9,7%	14,0%
Elektrik Teknikeri	51,0%	58,7%	69,2%	46,7%	39,2%
Mobilya İmalatçısı	68,7%	74,3%	59,6%	7,9%	21,0%
Tur Operatörü	99,9%	99,9%	0,0%	0,0%	0,1%
İplikçi (Ring/vater/vargel)	40,8%	26,9%	41,1%	43,7%	53,7%

Kaynak: TİPA 2012/2

*Temininde güçlük çekilme nedeniyle ilgili birden fazla cevap verilebilmesi nedeniyle toplam değer %100 den fazla çıkmaktadır. Buradaki oranlar bir meslekte eleman temininde güçlük çektiğini belirten işyerlerinin ne kadarının temininde güçlük çekme nedeni olarak ilgili nedeni belirttiğini göstermektedir.

Garson, Güvenlik Görevlisi, Satış Elemanı, Aşçı, Bilgisayar Yazılım Teknisyeni, CNC Tezgâh Operatörü, Mobilyacı, Müşteri Temsilcisi, İnşaat Mühendisi, Tur Operatörü mesleklerinde yüksek oranda gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamamaktadır. Güvenlik Görevlisi, Satış Elemanı, Bilgisayar Yazılım Teknisyeni, Müşteri Temsilcisi, İnşaat Mühendisi mesleklerinde işgücü piyasasında eleman bulunurken bu elemanlar piyasanın istediği nitelik ve beceriye sahip değildirler.

Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi gibi Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdeki sıkıntı ise çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi ve ücretlerin düşüklüğüdür.

Temizlik Görevlisi, Satış Elemanı ve İplikçi mesleklerinde çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi oranının yüksekliği dikkat çekmektedir. Temizlik Görevlisi mesleğinde eleman temininde güçlük çekilmesinin temel nedeni çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesidir. Beden İşçisi, Güvenlik Görevlisi ve İplikçi mesleklerinde ücretlerin düşüklüğü eleman temininde güçlük çekilmesinin en önemli nedenlerindendir.

2.5. 2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

2012 yılı başından araştırmanın saha çalışmasının gerçekleştiği zamana kadar bir milyon 766 bin 431 kişi işe girmiş bir milyon 409 bin 300 kişi işten çıkmıştır. Net istihdam artışı 357 bin 131 kişi olmuştur. Yıl içerisinde istihdam artışı gözlenmiştir.

Tablo 50: İşe Giren ve Çıkanların Sektörlere Göre Dağılımı

Sektörler	İşe Giren	İşten Çıkan	Net Artış	Oran
Bilgi ve İletişim	25.467	19.036	6.431	1,8%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	31.738	26.394	5.344	1,5%
Eğitim	54.085	48.302	5.783	1,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Ür. ve Dağ.	16.389	14.234	2.155	0,6%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	36.827	23.593	13.234	3,7%
Gayrimenkul Faaliyetleri	18.453	17.488	965	0,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	399.980	315.950	84.030	23,5%
İmalat	370.873	299.501	71.372	20,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet. Faaliyetleri	64.709	50.733	13.976	3,9%
İnşaat	171.849	140.292	31.557	8,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri	158.954	114.794	44.160	12,4%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	40.229	27.376	12.853	3,6%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	37.536	33.053	4.483	1,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	34.865	32.840	2.025	0,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileş. Faal.	62.078	42.383	19.695	5,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	166.570	139.523	27.047	7,6%
Ulaştırma ve Depolama	75.830	63.808	12.022	3,4%
Toplam	1.766.431	1.409.300	357.131	100 %

Kaynak: TİPA 2012/2

Tüm sektörlerde işe giren sayısı işten çıkan/çıkarılan sayısından fazladır. Yıl içerisinde görülen istihdam artışının % 23,5'i İdari ve Destek Hizmet faaliyetleri sektöründe % 20'si İmalat sektöründedir. Daha sonra ise Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri sektörü gelmektedir. 2012 yılındaki istihdam artışlarını toplam çalışan sayılarına oranladığımızda toplam istihdamın % 5,7'sini oluşturdukları görülmektedir. Çalışan sayısına göre en fazla oranda artış % 13,7'lik oran ile Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Saha çalışmasının yapıldığı dönemde Turizm sektörünün daha hareketli olması bu sonucu ortaya çıkarmıştır. Daha sonra ise % 11 ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ile % 10,6 oranı ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri gelmektedir. Çalışan sayısına göre en az oranda artış Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı, Gayrimenkul Faaliyetleri ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerindedir.

İşe giriş ve çıkışları il düzeyinde incelediğimizde ilgili periyotta 79 ilin işe giren sayısının işten ayrılan sayısından daha fazla olduğu sadece Zonguldak ve Sinop'ta istihdam azalışı olduğu görülmektedir. En fazla istihdam artışı ise İstanbul, Antalya, İzmir, Muğla ve Bursa illerindedir.

2.6. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

2.6.1. İstihdam Değişim Beklentisi

İşyerleri önümüzdeki dönemlerde istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 31 Aralık 2012 itibariyle yaklaşık 115 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Bugüne göre istihdamın % 1,9 oranında artacağı tahmin edilmiştir. 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle yaklaşık 230 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Bugüne göre istihdamın % 3,7 oranında artacağı tahmin edilmiştir.

İstihdam beklentilerine sektörel olarak baktığımızda 31 Aralık 2012 itibariyle Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri dışındaki tüm sektörlerde, 30 Haziran 2013 sonu itibariyle tüm sektörlerde istihdam artışı beklendiğini görmekteyiz. En fazla istihdam artışı her iki dönemde de İmalat sektöründe beklenirken daha sonra sırası ile İdari ve Destek Hizmetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri gelmektedir. En az istihdam artışı ise 31 Aralık 2012 itibariyle Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe, 30 Haziran 2013 tarihinde ise Elektrik, Gaz, Buhar, İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı sektöründedir.

Çalışmanın yapıldığı tarihe göre 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle 230 bin kişilik istihdam artışı beklenmektedir. Net İstihdam Artış Oranı aynı tarih için % 3,7'dir. Yani çalışmanın yapıldığı tarihteki istihdamda olanların sayısına göre % 3,7 oranında artış beklenmektedir.

31 Aralık 2012 tarihinde net istihdam artış oranı en yüksek olan sektörler % 4,5 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri ve % 3,3 ile İmalat'tır. Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetlerinde ise % 4 oranında istihdam azalışı beklenmektedir. 30 Haziran 2013 tarihinde ise net istihdam artış oranın en yüksek olacağı öngörülen sektörler % 7 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri ve % 7 ile Ulaştırma ve Depolama sektörleridir. İnşaat sektöründe beklenen % 5,8'lik artış oranı da dikkat çekmektedir.

Tablo 51: Sektörlere göre 2012 yılı sonu ve 2013 yılı Haziran sonu itibariyle Net İstihdam Beklentisi

Sektörler	31.Ara.12	30.Haz.13	31.Ara.12	30.Haz.13
Bilgi ve iletişim	3.094	1.931	2,3%	1,4%
Diğer hizmet faaliyetleri	5.672	2.185	4,5%	1,7%
Eğitim	3.924	1.710	1,1%	0,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür. ve dağıtımı	5.712	232	1,8%	0,1%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1.843	1.217	0,7%	0,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	174	1.027	0,2%	1,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	19.501	38.319	2,5%	4,8%
İmalat	48.493	59.370	3,3%	4,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3.655	4.342	1,4%	1,6%
İnşaat	2.043	23.498	0,5%	5,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	-12.863	22.550	-4,0%	7,0%
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	3.560	2.673	3,1%	2,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	3.059	5.464	1,9%	3,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3.520	7.584	2,4%	5,2%
Su temini; kanalizas. atık yön. ve iyileştirme faal.	1.953	9.113	0,6%	2,6%
Toptan ve perakende ticaret	18.613	29.166	3,0%	4,6%
Ulaştırma ve depolama	3.249	19.654	1,2%	7,0%
Toplam	115.201	230.036	1,9%	3,7%

Kaynak: TİPA 2012/2

Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri, İnşaat, Ulaştırma ve Depolama, mesleki Bilimsel Teknik Faaliyetler ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörlerinde 30 Haziranda beklenen net istihdam artış oranı 31 Aralık beklentisine göre oldukça yüksektir. Diğer Hizmet Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, Eğitim ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı sektörlerinde ise 31 Aralık'ta beklenen artış oranına göre 30 Haziran'da beklenen net istihdam artış oranı daha düşüktür.

31 Aralık 2012 tarihinde 64 ilin istihdamında artış olacağı 17 ilin ise istihdamında azalış olacağı tahmin edilmiştir. Sayısal olarak en fazla istihdam artışı İstanbul, Kocaeli, Bursa, Denizli, Kayseri, İzmir, Gaziantep ve Sakarya illerinde beklenmektedir. En fazla istihdam azalışı ise Antalya, Muğla, Çorum, Sinop, Erzurum, Van ve Nevşehir illerinde beklenmektedir. Antalya ve Muğla'da istihdam azalışı beklenmesinin nedeni Turizm sektörünün Aralık döneminde mevsimsellikten etkilenmesidir. Net İstihdam Değişim Oranlarına bakıldığında ise en yüksek artış oranı % 17,6 ile Ardahan ilindedir. Daha sonra Iğdır, Bayburt, Şanlıurfa, Tokat ve Burdur illeri gelmektedir. Net istihdam değişim oranı negatif olan illerin başında ise Sinop, Ağrı, Tunceli, Muğla, Çorum ve Antalya gelmektedir.

Tablo 52: Sektörlere göre 2012 yılı sonu ve 2013 yılı Haziran sonu itibariyle Net İstihdam Beklentisi

İl	31 Aralık Net	31 Aralık NİDO	30 Haziran Net	30 Haziran NİDO	İl	31 Aralık Net	31 Aralık NİDO	30 Haziran Net	30 Haziran NİDO
Adana	2079	1,8%	3.149	2,7%	Kahramanmaraş	1.758	3,4%	1.721	3,3%
Adıyaman	550	3,8%	718	5,0%	Karabük	154	1,1%	287	2,1%
Afyonkarahisar	699	2,5%	1.637	5,9%	Karaman	792	4,7%	1.194	7,1%
Ağrı	-561	-9,7%	-64	-1,1%	Kars	38	1,0%	226	6,0%
Aksaray	177	1,2%	521	3,5%	Kastamonu	37	0,3%	935	6,9%
Amasya	314	2,7%	457	3,9%	Kayseri	4.658	4,9%	6.716	7,1%
Ankara	1.676	0,3%	1.483	0,3%	Kırıkkale	92	1,7%	616	11,1%
Antalya	-10.062	-5,6%	25.208	14,0%	Kırklareli	577	2,6%	561	2,5%
Ardahan	149	17,6%	20	2,4%	Kırşehir	-7	-0,1%	421	5,0%
Artvin	-29	-0,5%	346	5,7%	Kilis	91	3,7%	15	0,6%
Aydın	-565	-1,5%	4.120	10,7%	Kocaeli	7.716	2,8%	7.100	2,5%
Balıkesir	800	1,7%	1.178	2,5%	Konya	2.116	2,6%	7.381	9,1%
Bartın	873	8,6%	407	4,0%	Kütahya	784	2,7%	1.441	4,9%
Batman	531	3,8%	687	4,9%	Malatya	1.307	3,7%	2.244	6,4%
Bayburt	-28	-1,1%	363	14,1%	Manisa	761	0,9%	3.956	4,7%
Bilecik	58	0,4%	291	2,1%	Mardin	527	4,2%	809	6,4%
Bingöl	-233	-3,2%	535	7,3%	Mersin	1.460	2,8%	2.506	4,8%
Bitlis	-230	-4,1%	390	7,0%	Muğla	-5.258	-8,6%	9.735	16,0%
Bolu	534	3,3%	374	2,3%	Muş	-1	0,0%	339	6,0%
Burdur	621	5,4%	859	7,5%	Nevşehir	-718	-5,0%	932	6,5%
Bursa	5.060	2,6%	4.107	2,1%	Niğde	31	0,3%	1.000	8,3%
Çanakkale	759	3,8%	889	4,5%	Ordu	1.295	5,1%	1.270	5,0%
Çankırı	185	3,1%	498	8,4%	Osmaniye	785	3,6%	1.107	5,1%
Çorum	-1.672	-6,6%	1.836	7,2%	Rize	-620	-4,0%	1.121	7,2%
Denizli	7.065	4,6%	5.791	3,8%	Sakarya	2.304	4,9%	2.662	5,7%
Diyarbakır	848	1,1%	2.056	2,6%	Samsun	1.347	3,5%	1.599	4,2%
Düzce	683	2,9%	97	0,4%	Siirt	42	0,8%	199	3,6%
Edirne	45	0,3%	473	3,6%	Sinop	-1.094	-14,8%	822	11,1%
Elazığ	207	0,9%	1.292	5,3%	Sivas	297	1,1%	1.452	5,6%
Erzincan	351	4,4%	446	5,6%	Şanlıurfa	1.896	6,7%	1.394	5,0%
Erzurum	-1.044	-5,0%	53	0,3%	Şırnak	395	4,6%	387	4,5%
Eskişehir	1.246	2,0%	2.286	3,7%	Tekirdağ	2.001	2,5%	2.028	2,6%
Gaziantep	3.510	4,6%	5.390	7,1%	Tokat	843	5,7%	1.837	12,4%
Giresun	323	2,0%	412	2,5%	Trabzon	690	1,5%	3.177	7,0%
Gümüşhane	18	0,7%	144	5,3%	Tunceli	-122	-6,9%	39	2,2%
Hakkari	6	0,3%	44	2,1%	Uşak	1.004	4,2%	888	3,7%
Hatay	587	1,3%	915	2,0%	Van	-1.042	-5,2%	1.219	6,1%
Iğdır	474	12,8%	581	15,7%	Yalova	481	4,2%	664	5,8%
Isparta	670	4,7%	680	4,7%	Yozgat	152	1,3%	441	3,9%
İstanbul	69.343	2,3%	82.287	2,8%	Zonguldak	923	2,3%	1.390	3,5%
İzmir	690	1,0%	3.245	4,5%	Türkiye	115.201	1,8%	230.036	3,7%

Kaynak: TİPA 2012/2

İstanbul'un 31 Aralık için net istihdam değişim oranı % 2,3 ile Türkiye ortalamasının 0,4 puan üzerindeyken, Ankara % 0,3 ve İzmir % 1 ile Türkiye ortalamasının altındadır. 30 Haziran 2013 tarihinde 80 ilin istihdamında artış olacağı 1 ilin ise istihdamında azalış olacağı tahmin edilmiştir. İstihdam azalışı beklenen tek il Ağrı'dır. Sayısal olarak en fazla istihdam artışı İstanbul, Antalya, İzmir, Muğla, Konya, Kocaeli ve Kayseri illerinde beklenmektedir. Bir önceki dönemde en fazla istihdam azalışı beklenen Antalya ve Muğla 30 Haziranda en fazla istihdam artışı beklenen iller içerisindedir. Net İstihdam Değişim Oranlarına bakıldığında ise en yüksek artış oranı % 16 ile Muğla ilindedir. Daha sonra Iğdır, Antalya, Bayburt, Tokat, Sinop, Kırıkkale ve Aydın illeri gelmektedir. İstanbul'un 30 Haziran için net istihdam değişim oranı % 2,8 ile Türkiye ortalamasının 0,9 puan altındayken, Ankara % 0,3 ile 3,4 puan altındadır. İzmir ise % 4,5 ile Türkiye ortalamasının 0,8 puan üzerindedir.

2.6.2. İstihdam Artışı Beklenen Meslekler

Daha detaya inip net sayılar üzerinden en fazla istihdam artışı beklenen ilk 20 mesleğe bakarsak; 31 Aralık 2012 itibariyle Güvenlik Görevlisi, 30 Haziran 2013 itibariyle Beden İşçisinin ilk sırada olduğunu görülmektedir. Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır.

Tablo 53: En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek

EN FAZLA İSTİHDAM ARTIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31 ARALIK 2012	30 HAZİRAN 2013
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi
Makineci (Tekstil)	Temizlik Görevlisi
Satış Elemanı	Garson
Beden İşçisi	İnşaat İşçisi
Şoför	Satış Elemanı
Çocuk Bakım Elemanı	Güvenlik Görevlisi
Kaynakçı	Makineci (Tekstil)
Temizlik Görevlisi	Şoför
Profesyonel Sporcu	Aşçı
Mobilyacı	Kaynakçı
CNC Tezgah Operatörü	Madenci
Elektrik Teknisyeni/Teknikeri	Kat Görevlisi
Madenci	Tur Operatörü
Çağrı Merkezi Görevlisi	Mermer İşçisi
Dokumacı	Mobilyacı
Elektrikçi	Muhasebe Elemanı
Hemşire	CNC Tezgah Operatörü
İplikçi	Tuğla İmal İşçisi
Konfeksiyon İşçisi	Hemşire
Ortacı	Müşteri Temsilcisi

Kaynak: TİPA 2012/2

31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihlerinde en fazla istihdam artışı beklenen meslekler incelendiğinde 11 mesleğin her iki tarihte ilk 20 içerisinde olduğunu görmekteyiz. Özellikle Beden İşçisi, Güvenlik Görevlisi, Satış Elemanı ve Makineci (Tekstil) meslekleri her iki tarihte de üst sıralarda yer almaktadır. İstihdam artışı beklenen mesleklerde mevsimselliğin etkileri de görülmektedir. Aralık döneminde Turizm sektörü ile ilgili mesleklerde istihdam artışı beklenmez iken Haziran döneminde Garson, Aşçı, Tur Operatörü ve Kat Görevlisi mesleklerinde istihdam artışı beklenmektedir. Aynı etki İnşaat İşçisi ve Tuğla İmal İşçisi mesleklerinde de söz konusudur. Kaynakçı, Mobilyacı, CNC Tezgah Operatörü ve Makineci (Tekstil) mesleklerinde her iki dönemde de istihdam artışı beklenmesi imalat sanayindeki ara eleman ihtiyacını ortaya koymaktadır.

2.6.3. İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler

Aşağıdaki tabloda 2012 yılının sonunda ve 30 Haziran itibariyle en fazla istihdam azalışı beklenen ilk 20 meslekler görülmektedir. En fazla istihdam azalışı beklenen mesleklere baktığımızda mevsimsellik etkisi ön plana çıkmaktadır. Özellikle 31 Aralık 2012 itibariyle en fazla istihdam azalışı beklenen Garson, Tuğla İmal İşçisi, Tur Operatörü, Aşçı ve Kat Görevlisi meslekleri 30 Haziran 2013 tarihinde istihdam artışı beklenen mesleklerdir. Turizm, İnşaat gibi mevsimsellikten etkilenen sektörlere yönelik meslekler 30 Aralık 2012'de istihdam azalışı beklenen meslekler içerisinde dikkat çekmektedir. Her iki dönemde de istihdam azalışı beklenen ortak olan tek meslek Sevkiyat Görevlisidir.

Tablo 54: En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek

EN FAZLA İSTİHDAM AZALIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31 ARALIK 2012	30 HAZİRAN 2012
Garson	Kasiyer
Tuğla İmal İşçisi	Öğretmen
Tur Operatörü	Sevkiyat Görevlisi
Aşçı	Tarla İşçisi (Pancar-Fındık)
Kat Görevlisi	Çaycı/Kantinci
Turizm Meslek Elemanı	Güzellik Uzmanı
Sevkiyat Görevlisi	Kalite Kontrolcü
İnşaat İşçisi	Raspacı (Gemi)
Konserve Hazırlama İşçisi	Boyacı (Gemi)
Resepsiyonist	Hamal
Kuruyemiş Paketleme İşçisi	Deri Konfeksiyon Teknisyeni
Meydancı-Otel	Demir Dövme Pres Operatörü
Animatör	Profesyonel Sporcu
Meyve/Sebze Ayıklama İşçisi	Pamuk Kesme Makinesi İşçisi
Barmen	Orman İşçisi
Bahçe Dikim İşçisi	Balyalama Pres Operatörü
Çamaşırcı	Tül Perde Kontrol İşçisi
Turist Rehberi	Duvar Kağıdı Kaplayıcısı
Asfalt İşçisi	Perde İmal İşçisi
Duvarcı	Dizgici

Kaynak: TİPA2 012/2

31 Haziran 2013 itibariyle istihdam azalışı beklenen mesleklere bakıldığında ikinci sıradaki Öğretmen mesleği dikkat çekicidir. Araştırma özel sektörü kapsadığı için özel dershaneler ve özel okullar ziyaret edilmiş olup, ilgili işyerleri Haziran'da tatile girildiği için istihdam azalışı beklenen meslekler içerisinde görülmüştür. Aynı şekilde Tarla İşçisi (Pancar-Fındık) mesleğinde araştırmanın saha çalışması döneminde pancar ve fındık sezonu olması itibariyle çalışan sayısı fazla iken, Haziran döneminde pancar ve fındık sezonu olmaması nedeniyle istihdam azalışı görülmüştür.

SONUÇ

SONUÇ

2007 yılının sonlarına doğru dünya genelinde etkisini hissettiren ekonomik kriz Türkiye işgücü piyasasını da etkilemiştir. Türkiye'de 2009 yılında % 14'e yükselen işsizlik oranı 2012 yılında % 9,2'ye gerilemiştir. %9,2'lik işsizlik oranı son 10 yılda ülkemizde görülen en düşük işsizlik oranıdır. İşgücü piyasasında kriz öncesi seviyeye dönüş Türkiye'de birçok Avrupa ülkesinden önce başlamıştır. Ayrıca bazı Avrupa ülkelerinde işsizliğin artışı hala durdurulamamıştır. EUROSTAT tarafından Türkiye için 2011 yılında işsizlik oranı % 8,8 hesaplanmıştır. Bu oran AB 27 geneli için % 9,7'dir. 2012 yılında AB 27 genelinde işsizlik oranı %10,5 olarak açıklanmıştır. Aynı dönem için Türkiye'nin işsizlik oranının AB 27'nin altında gerçekleşmesi beklenmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumunun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre 2012 yılında istihdam edilenlerin sayısında önceki yıla göre 711 bin kişilik artış görülmüş olup, bunun yanında işsiz sayısı 97 bin kişi azalmıştır. İşsizlik oranı 0,6 puan düşmüş, istihdam oranı 0,4 puan, işgücüne katılma oranı 0,1 puan artmıştır. Bu olumlu gelişmelere karşın Türkiye'de kadınların işgücüne katılma oranı oldukça düşüktür ve bu durum genel işgücüne katılma oranını aşağılara çekmektedir. Buna ek olarak Avrupa ülkelerine göre düşük olsa da genç işsizlik oranı yüksek seviyelerdedir. Türkiye'de kayıtdışı çalışma oranı yüksektir ve bunun en önemli nedeni istihdamın içerisinde tarım sektörünün payının gelişmiş ülkelere göre oldukça yüksek olmasıdır. İstihdamdakilerin ve işsizlerin eğitim durumu göreli olarak gelişmiş ülkelere göre düşüktür. Türkiye işgücü piyasası kriz sonrasında olumlu bir döneme girmesine rağmen uzun vadeli yapısal sıkıntıları hala devam etmektedir.

Türkiye işgücü piyasasının birçok açıdan henüz yeterince analiz edilemediği belirtilebilir. İşgücü piyasası arz yönüyle il düzeyinde veri eksikliğinden dolayı yeterince analiz edilememekte iken özellikle işgücü talebine ilişkin yapılmayı bekleyen pek çok çalışma bulunmaktadır. İşgücü talebi ve açık işler üzerine veri derlemek amacıyla İŞKUR Genel Müdürlüğü'nün çalışmaları devam etmektedir.

2012 yılının Eylül-Ekim aylarında alan çalışması gerçekleştirilen "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" kapsamında elde edilen sonuçlara göre; kapsamdaki işyerlerinde çalışanların % 25,3'ü kadın, % 74,7'si erkektir. Toplamda en fazla çalışanın olduğu sektör İmalat'tır. Kadınlarda da erkeklerde de en fazla çalışılan sektör, İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler ve Eğitim sektörlerinde çalışan kadın sayısı aynı sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır. Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda hem erkeklerde hem de kadınlarda en fazla çalışanın "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" grubunda olduğunu görmekteyiz. Toplam istihdamdakilerin % 26'sı nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışmaktadır. Erkeklerin % 27'si nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışmakta iken bu oran kadınlarda % 25'tir. Kadınlar erkeklere göre daha fazla nitelik gerektiren meslek gruplarında çalışmaktadır. Hem erkeklerde hem de kadınlarda en fazla çalışılan meslek nitelik gerektirmeyen mesleklerden olan Temizlik İşçisidir. Erkeklerin en fazla çalıştığı ikinci meslek Beden İşçisi (Genel) iken kadınlarda ise ikinci sırada Büro Personeli gelmektedir. Kadınlarda erkeklere göre daha fazla eğitim isteyen mesleklerde (Bankacılık Meslek Elemanı, Hemşire, Öğretmen) çalışmanın yaygın olduğu görülmektedir. Kadınlar için eğitim ile istihdam arasında pozitif bir ilişki erkeklere göre daha yüksektir. Tarım sektörü analiz kapsamında olmadığı için kadın işgücünün niteliksel görünümü daha olumlu bir tablo sunmaktadır.

Türkiye genelinde referans dönemi içerisinde işyerlerinde 1825 farklı meslekte 215.243 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. En fazla açık iş İmalat sektöründe bulunmaktadır. İmalat sektörünün arkasından en fazla açık işin bulunduğu iki faaliyet kolu sırasıyla İnşaat ile Toptan ve Perakende Ticaret'iır. EUROSTAT ise "Açık İş/İstihdam+Açık iş*100" formülünü kullanarak açık iş oranını hesaplamaktadır. Bu formül ile hesapladığında açık iş oranının Türkiye geneli için % 3,3 olduğu görülmektedir. Sektörel olarak açık iş oranlarına bakıldığında açık iş oranının en yüksek olduğu sektör İnşaat sektörüdür. Daha sonra sırasıyla Gayrimenkul Faaliyetleri, İmalat, Ulaştırma ve Depolama ile Madencilik ve Taşocakçılığı sektörleri gelmektedir. Açık iş Oranının en düşük olduğu sektörler ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleridir.

Meslek gruplarına göre açık işlere bakıldığında açık işlerin yarısına yakın kısmı Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarındadır. Çalışanların meslek grubuna göre dağılımında nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanlar ilk sırada iken açık işlerde ise üçüncü sıraya inmiştir. Açık işler daha fazla nitelik ve beceri gerektiren mesleklerdendir. Açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grupları sırasıyla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Hizmet ve Satış Elemanları ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarıdır.

En fazla açık iş Beden İşçisi (Genel) mesleğindedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinden sonra en fazla açık iş verilen meslekler sırayla şunlardır: Makineci (Tekstil), İnşaat Kalıpçısı, Satış Elemanı, Garson, Güvenlik Görevlisi, Soğuk Demirci, Kaynakçı, Temizlik İşçisi ve Şoför'dür. En fazla açık iş olan ilk yirmi mesleğin açık iş oranına baktığımızda Beden İşçisi, Temizlik İşçisi, Muhasebe Elemanı, Güvenlik Görevlisi, Aşçı ve Şoför dışındaki tüm mesleklerde Türkiye geneli ortalamasının üzerindedir. Özellikle Çağrı Merkezi Görevlisi, Soğuk Demirci, Kaynakçı, Makineci (Tekstil), Mobilyacı ve CNC Tezgah Operatörü mesleklerinde açık iş oranı % 10'ların üzerindedir. Tekstil İmalatı sektöründeki bazı mesleklerde referans döneminde eleman talebi dikkat çekici düzeyde olmuştur. Beden İşçisi ve Temizlik İşçisi mesleklerinde çalışan sayısında ilk iki sırayı paylaşmalarına rağmen açık iş oranı ise oldukça düşük kalmıştır. Açık iş oranı yüksek olan meslekler mesleki beceri ve nitelik gerektiren mesleklerdir.

Söz konusu açık işler için işletmeler tarafından en fazla talep edilen asgari eğitim düzeyi % 35,8 ile "Farketmez" ile %27,5 ile "Lise Altı" ile yine seçeneğidir. Başka bir deyişle, işletme sahipleri açık iş bulunduğunu belirttikleri mesleklerin yaklaşık olarak üçte birinde herhangi bir eğitim düzeyi aramadıklarını diğer dörtte birinde ise düşük eğitimin yeterli olduğunu belirtmektedirler. En fazla açık iş verilen mesleklerden; Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Ütücü ve Garson (Servis Elemanı) gibi meslekler spesifik bir eğitim düzeyini gerektirmediklerinden açık işlerde çoğunlukla "Farketmez" veya lise altı eğitim düzeyinin tercih edilmesi son derece olağandır. Daha sonra sırası ile % 10,7 ile "Genel Lise" % 10,4'lük payı ile "Lisans", % 9,5 ile "Meslek Lisesi" mezuniyeti ve % 5,1 ile "Meslek Yüksekokulu" mezunu talepler gelmektedir. Bahsi geçen nitelik gerektirmeyen mesleklerin toplam çalışanlar içinde de ağırlığının daha fazla olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca açık işlerin yarısına yakını için lise ve üstü eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Açık iş bulunan mesleklerde istenen becerilerin genel toplamının yüzde oranlarına bakıldığında açık işlerin %70,9'u için Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi, % 70,1'i için Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, % 48'i için Takım Çalışması ve % 40,6'sı için İletişim ve İfade Yeteneği becerilerini talep etmektedir. Buna ek olarak işyeri sahipleri tarafından toplamda en az tercih edilen beceri ise % 7,5 ile Yabancı Dil Yeteneği becerisidir.

Açık işlerin en fazla akraba-eş dost vasıtasıyla arandığı, İŞKUR'un ise ikinci sırada olduğu ve açık işlerin %42'sinin İŞKUR vasıtası ile karşılanmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Daha sonra sırası ile İnternet siteleri, gazete ile özel istihdam büroları gelmektedir.

2012 yılı içerisinde 2.120 farklı meslekte 270.463 kişinin temininde güçlük çekildiği görülmüştür. Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sıraları Makineci (Tekstil), Beden İşçisi, Satış Elemanı, Garson, Güvenlik Görevlisi ve Kaynakçı gelmektedir. Açık işler ile temininde güçlük çekilen meslekler arasında büyük bir paralellik bulunmaktadır. En fazla açık iş olan ilk 20 meslek ile en fazla temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğin 15 tanesi aynıdır. Temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğe bakıldığında yüksek nitelik gerektirmeyen ve düşük maliyetle yetiştirilebilecek beden işçisi (genel), satış elemanı, şoför, temizlik görevlisi gibi meslekler bulunurken Makineci (Tekstil), Kaynakçı, Mobilyacı, Hemşire, Elektrik Teknikeri-Teknisyeni, CNC Tezgah Operatörü, Muhasebe Elemanı, İş Makineleri Operatörü, Elektrikçi, Dokumacı gibi mesleklerin ağırlığına bakıldığı zaman ara eleman bulunması noktasında da büyük sıkıntı yaşanmaktadır.

Çalışanların % 26'sı, açık işlerin % 15'i nitelik gerektirmeyen mesleklerde iken temininde güçlük çekilen mesleklerde bu oran % 13,5'idir. Bu tablo bize işgücü piyasasında genellikle nitelik ve beceri gerektiren mesleklerin bulunmasında zorluk çekildiğini göstermektedir. Mevcut çalışanların nitelik düzeyi düşük iken ihtiyaç duyulan meslekler nitelik düzeyi daha yüksek mesleklerdir.

Teminde güçlük çekilmesinin nedenlerine bakıldığında, ilk sırayı %54,5 ile "gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ikinci sırayı %50,9 ile "bu meslekte eleman bulunamaması", üçüncü sırayı ise %45 ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" almaktadır. Bu üç nedeni ise %26,6 ile "önerilen ücretin az bulunması" ve %25,8 ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" daha düşük oranlarda olmak üzere ile izlemektedir. Bu veriler mesleksizlik ve işgücü piyasasının gerektirdiği nitelik ve beceriye sahip olmama durumunu ortaya koymaktadır.

İşyerleri kısa vadedeki istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 2012 yılı Aralık ayı sonunda yaklaşık 115 bin kişilik istihdam artışı beklemektedirler. Araştırmanın yapıldığı döneme göre yıl sonunda istihdamın % 1,9 oranında artacağı tahmin edilmiştir. Orta vadede ise 30 Haziran 2013 tarihi sonu itibariyle beklenen net istihdam artışı 230 bin kişidir. Yine araştırmanın yapıldığı döneme göre %3,7 oranında istihdam artışı beklenmektedir.

31 Aralık 2012 sonu itibariyle Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü hariç tüm sektörlerde istihdam artışı beklenirken, 30 Haziran 2013 tarihinde ise tüm sektörlerde istihdam artışı beklenmektedir. Kısa vadede Diğer Hizmet Faaliyetleri ve İmalat sektörünün net istihdam değişim oranları sektörler içerisinde en yüksek seviyede iken, orta vadede Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Ulaştırma ve Depolama ile İnşaat sektörleri ön plana çıkmaktadır.

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörüye sahip olunması "Aktif İşgücü Politikalarının" doğru belirlenmesinde önemini göstermektedir. En fazla istihdam artışı beklenen mesleklere bakıldığında kısa vadede Güvenlik Görevlisi ve Makineci (Dikiş) orta vadede ilk sıralarda Beden İşçisi ve Temizlik Görevlisi yer almaktadır. Beden İşçisi ve Temizlik Görevlisi mesleklerinde öncelikle işgücü piyasası içerisinde sirkülasyonunun yüksek olması ve işverenlerin nitelik düzeyi yüksek olmayan işleri "Beden İşçisi" talebi olarak genel bir ifade şeklinde bildirmeleri gibi sebeplerden bu meslekleri ilk sırada yer almaktadır. En fazla istihdam artışı beklenen diğer mesleklere bakıldığında bu meslekler kısmen nitelik ve beceri düzeyi yüksek olan mesleklerdir. Her iki dönemde de en fazla istihdam artışı beklenen ilk 20 mesleğin 10 tanesi aynıdır. Özellikle Beden İşçisi, Güvenlik Görevlisi, Satış Elemanı ve Makineci (Tekstil) meslekleri her iki tarihte de istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde üst sıralarda yer almaktadır. Diğer taraftan "Kaynakçı", "Mobilyacı", "Şoför", "CNC Tezgah Operatörü" meslekleri de her iki dönemde de en fazla istihdam artışı beklenen meslekler arasındadır.

En fazla istihdam azalışı beklenen mesleklere baktığımızda kısa vadede ilk sıralarda Garson, Tuğla İmal İşçisi ve Tur Operatörü orta vadede ise Kasiyer, Öğretmen ve Sevkiyat Görevlisi ilk sıralarda yer almaktadır. İstihdam azalışı beklenen mesleklerde mevsimsellik etkisi ön plana çıkmıştır. Aralık sonu itibariyle Turizm ve İnşaat sektörüne yönelik mesleklerde istihdam azalışı beklenirken Haziran sonunda ise dershanelerin eğitime ara vermelerinden dolayı Eğitim ve mevsimi olmayan tarım ürünlerinin imalatı ile ilgili istihdam azalışı beklentileri öngörülmüştür.

Gerek gelecek istihdam artışının imalat sektörü ağırlıklı olması, gerekse açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerde sayısal olarak İmalat sektörünün ön planda olması, bu sektörde emek arzı ile emek talebi arasında bir uyumsuzluk olduğunu ve bu uyumsuzluğu giderebilmek için de ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Sayısal olarak en fazla çalışılan, en fazla açık iş olan, en fazla istihdam artışı beklenen ve kısmen en fazla temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sıralarda nitelik düzeyi düşük meslekler de (beden İşçisi, İnşaat İşçisi, Temizlik İşçisi, Güvenlik Görevlisi) görülmektedir. Ancak açık iş oranı, istihdam artış oranı ve temininde güçlük çekilen mesleklere baktığımızda daha fazla mesleki nitelik ve beceri gerektiren meslekler ön plana çıkmaktadır. Buradan şu sonuca varabiliriz ki işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan ve duyulacak meslekler daha fazla mesleki nitelik ve beceri gerektiren mesleklerdir. Burada özellikle ara eleman talebi ön planı çıkmaktadır. Makineci (tekstil), Satış Elemanı, Kaynakçı, Dokumacı, Garson, CNC Tezgah Operatörü, Mobilyacı, Elektrikçi, Soğuk Demirci, Aşçı, Hemşire, Muhasebe Elemanı, Güvenlik Görevlisi, Elektrik/Teknikeri-Teknisyeni, Çağrı Merkezi Görevlisi, Şoför, İş Makineleri Operatörü meslekleri açık işler, temininde güçlük çekilen meslekler ve istihdam artışı beklenen mesleklerde ön plana çıkmaktadır. Bu mesleklerin yanında Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi ve Büro İşçisi meslekleri de sayısal olarak ön plandadır. Bu meslekler işletmeler tarafından özünden uzaklaşarak niteliksiz meslekler, büroda yapılan işler için genel bir ad ve meslek grubu gibi kullanılmış olup bu nedenle de sayıları yüksek çıkmıştır.

Verilecek eğitimlerin işgücü piyasasının ihtiyaç duydukları mesleklerde ve işgücü piyasasının istediği nitelik ve becerilerde olmalıdır.

Gerek mevcut istihdam içerisinde gerekse açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde ihtiyaç duyulacak meslekler içerisinde eğitim düzeyi düşük mesleklerin ağırlığının biraz daha fazla olması Türkiye işgücü piyasası için önemli bir risktir. Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin arttırılması uzun dönemli üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir. Türkiye işgücü piyasasının genelinde çalışanların ve işsizlerin eğitim durumlarının düşük olması işgücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Gerek uzun dönemli genel ve mesleki eğitim politikalarının gerekse kısa vadeli aktif işgücü piyasası politikalarının işgücü talebi eğilimleri dikkate alınarak belirlenmesi talebin etkin karşılanabilmesi için önemlidir. İşgücü için insan onuruna yakışır iş ve iş ortamlarının oluşturulması içinde nitelikli ve deneyimli işgücü yetiştirme programları desteklenmelidir.

Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan dezavantajlı grupları ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.

Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.

Ülke ekonomileri için işgücü talebi bilgisinin önemi önceki dönemlere göre 2007'den sonraki ekonomik gelişmeler sonrasında artmıştır. Türkiye için açık işlerin ve açık iş oranlarının sektörel ve mesleki olarak belirlenebilmesi bu meslek ve sektörlerin gelişim eğilimlerine ilişkin önemli göstergelerdir. Ekonomik gelişim yönünü de gösteren bir gösterge olarak değerlendirilebilecek işgücü talebi etkin bir şekilde tespit edilmeli ve gereken önlemler alınmalıdır.

İşgücü talep eğilimlerinin sadece ulusal düzeyde değil hem yerel hem de küresel düzeyde dikkate alınması gerekmektedir. Ulusal düzeyde işgücü talebi için bir tablo ortaya koyan "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" raporunun yerel karşılıkları olmalıdır. Bu araştırma her il için açık işler, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemlerde ihtiyaç duyulacak mesleklerin tespit edilmesini sağlayacaktır. Sonuçların il, bölge ve ulusal düzeyde birlikte değerlendirilmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

Barro, Robert J. (1995). “Inflation and Economic Growth.” NBER Working Paper Series, No: 5326

Başçı, Erdem. Ödeme Sistemleri Konferansı Açılış Konuşması, 5 Aralık 2012, İstanbul

EUROSTAT, (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home)

EUROSTAT, EUROSTAT Regional Yearbook 2012: Labour Market

IMF, World Economic Outlook/Update (2012/2013)

İLO, Global Employment Trends (2007-2013)

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları (2000-2012)

OECD, Employment Outlook, (2008-2012)

SGK, Aylık İstatistik Bültenleri (2012)

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (2000-2012)

UN, World Population Prospects, (2000-2010)

EKLER

EKLER

Ek 1- İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

..... İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI (İŞYERİ BİLGİ FORMU)
Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.
Bilgi verme ve gizlilik
Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.
Kapsam
Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır. İlgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme, İşyeri veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.
Örnek No:
İşyerinin Yasal Unvanı :
İşyerinin Tabela Unvanı:
.....
ADRES BİLGİLERİ
.....
Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin Bilgileri
.....
BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI
.....

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

	1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)			
01		Madencilik ve Taş ocakçılığı		
02		İmalat		
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı		
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri		
05		İnşaat		
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı		
07		Ulaştırma ve depolama		
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri		
09		Bilgi ve iletişim		
10		Finans ve sigorta faaliyetleri		
11		Gayrimenkul faaliyetleri		
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri		
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri		
14		Eğitim		
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri		
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor		
17		Diğer hizmet faaliyetleri		
(*)	Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.			
	2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile		Aynı	
			Değişmiş	
	3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?		Evet	**Soru 4'e geçiniz.**
			Hayır	**Soru 4'e geçiniz.**

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz			Soru 6.1'e geçiniz.																
01	02	03	04										05	06					
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
	|__|__|	|__|											|__|					
	|__|__|	|__|											|__|					

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR	
S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz? S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. Soru 7'e geçiniz.	
01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|__|__|
	|__|__|

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR	
	|__|__|
S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz? S7.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman çıkma/çıkarılma durumu olmadı. Soru 8'e geçiniz.	
01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	8.3'e geçiniz
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum.		9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal artışı belirtiniz.	
	|__|__|	

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA		
DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER	Evet	9.3'e geçiniz
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum.		10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal azalışı belirtiniz.	
	|__|__|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum.		11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal artışı belirtiniz.	
	|__|__|	
	|__|__|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum.		12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal azalışı belirtiniz.	
	|__|__|	
	|__|__|	

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER							
S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?							
S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok.			Anket Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.				
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|___|___|	|___|					

Ek 2- Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

^{n}min = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla işyeri sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak ***^{n}min=125*** olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Bu yöntemle 127.687 işyeri içerisinden seçilen 65.723 işyerinin 53.194'üne ulaşılmış ve İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu uygulanmıştır.

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*:** Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İş Gücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{\textit{İstihdam Oranı}} = \frac{\textit{Toplam İstihdam}}{\text{Kurumsal Olmayan Sİvil Nüfus}} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$\textbf{Kayıtdışı istihdam Oranı} = \frac{\text{Kayıt Dışı İstihdam}}{\text{Toplam İstihdam}} \times 100$$

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür. Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 10 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır. Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\textbf{İşsizlik Oranı} = \frac{\textit{İşsiz}}{\text{İşgücü arzı (istihdam+işsiz)}} \times 100$$

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizlik süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irat sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\textbf{İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı} = \frac{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus - (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır ;

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren kurum tarafından belirlenen aktif kayıt süresi kadar işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir.

Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\textbf{Yaş Bağımlılık Oranı} = \frac{(0 - 14 \text{ nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15 - 64 \text{ yaş nüfus}} \times 100$$

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4- İl Düzeyinde Temel İşgücü Piyasası Göstergeleri, (Bin Kişi) (2 Ekim 2011)

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	55 639	26 420	24 320	2 100	29 219	47,5	43,7	7,9
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49	46,6	5
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7
Kırklareli	284	153	140	13	131	54	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması (2011)

Ek 5- İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)

İL KODU	İLLER	SEGE 2011 Sırası	İL KODU	İLLER	SEGE 2011 Sırası
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35	TRB23	Bitlis	76
TR714	Nevşehir	36	TRC34	Siirt	77
TR834	Amasya	37	TRC33	Şırnak	78
TR333	Kütahya	38	TRA21	Ağrı	79
TRB12	Elazığ	39	TRB24	Hakkari	80
TR715	Kırşehir	40	TRB22	Muş	81
TR711	Kırıkkale	41			

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

(Footnotes)

1 Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

2 **1-9 arasında istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamında olmadığından bu veriler, alan uygulaması sırasında mevcut istihdamının 10 kişi altına indiği tespit edilen işyerlerini kapsar. Tüm rapor boyunca bu değerlendirme göz önünde bulundurulmalıdır.**

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığı

Görüş ve önerileriniz için: ipa@iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr